

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΓΙΑ ΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΣΤΗ ΒΑΥΑΡΙΑ

Μόναχο
2012

Ελληνογερμανική Επιτροπή Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών

Διεύθυνση:	Δρ. Βασιλεία Τριάρχη- Herrmann, Σύμβουλος του Βαυαρικού Κρατικού Ινστιτούτου για τη Σχολική Ποιότητα και Εκπαιδευτική Έρευνα (ISB)
Μέλη:	Παναγιώτης Ζωγράφος, Διευθύνων της ελληνικής επιτροπής
Γλώσσα:	Δρ. Αλεξάνδρα Κακουλίδου, Ulrike Meier de West
Μαθηματικά:	Διονύσιος Κωνσταντάτος, Cecilia Assal
Μελέτη Περιβάλλοντος:	Δημήτριος Βαρδακάς, Sigrid Binder

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Γενικό Πλαίσιο

- I. Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Γλώσσα:
Γερμανική γλώσσα – Ελληνική Γλώσσα

- II. Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Μαθηματικά

- III. Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Μελέτη Περιβάλλοντος

Γενικό Πλαίσιο

Τα Ιδιωτικά Δίγλωσσα Δημοτικά Σχολεία της Ελληνικής Δημοκρατίας στη Βαυαρία

Τα Ιδιωτικά, Δίγλωσσα Δημοτικά Σχολεία της Ελληνικής Δημοκρατίας στη Βαυαρία παρέχουν στα Ελληνόπουλα που ζούν στο κρατίδιο αυτό της Γερμανίας τη δυνατότητα να αποκτήσουν δίγλωσση ελληνογερμανική σχολική μόρφωση και αγωγή. Σύμφωνα με τις αρχές του μοντέλου “one-way bilingual education”¹ συνθέτουν και οι δύο γλώσσες αυτών των μαθητών το βασικό γλωσσικό μέσο με τη βοήθεια του οποίου πραγματοποιείται η διδασκαλία, η μάθηση, η αγωγή και η επικοινωνία καθόλη τη διάρκεια της σχολικής τους φοίτησης. Ταυτόχρονα στα περιεχόμενα μάθησης και διδασκαλίας συμπεριλαμβάνονται και οι δύο πολιτισμικές τους ταυτότητες καθώς και το διπολιτισμικό, αλλά και πολυπολιτισμικό κοινωνικό περιβάλλον, στο οποίο ζουν.

Με βάση αυτό το μοντέλο εκπαίδευσης στο πλαίσιο της φοίτησης στα Δίγλωσσα Δημοτικά Σχολεία παρέχεται στα παιδιά με ελληνικό μεταναστευτικό υπόβαθρο στη Βαυαρία η δυνατότητα να αναπτύξουν όσο γίνεται καλύτερα τόσο την πρώτη όσο και τη δεύτερη γλώσσα τους και να εξοικειωθούν τόσο με το πολιτισμό από τον οποίο προέρχονται όσο και με τον πολιτισμό της χώρας στην οποία ζουν. Με τον τρόπο αυτό αναπτύσσονται ευνοϊκές προϋποθέσεις για να κατακτήσουν τα παιδιά αυτά τη «γνωστική ακαδημαϊκή γλωσσική ικανότητα» (Bildungssprache), δηλ. εκείνη τη γλωσσική ικανότητα που είναι απαραίτητη για τη σχολική μόρφωση. Παράλληλα ενίσχυεται και υποστηρίζεται η κατάκτηση και άλλων βασικών δεξιοτήτων, όπως είναι η διαπολιτισμική επάρκεια, η αυτοεκτίμηση και η αυτοπεποίθηση. Ιδιαίτερα οι δύο τελευταίες ικανότητες ανήκουν στο σύμπλεγμα σημαντικών παραγόντων, οι οποίοι επηρεάζουν θετικά τη σχολική επιτυχία και συνεπώς αργότερα την επαγγελματική σταδιοδρομία, όπως έχει αποδειχθεί σε διάφορες έρευνες και μελέτες. (βλ. Gogolin et al. 2003).

Θεμελιώδεις παιδαγωγικές αρχές λειτουργίας των Δίγλωσσων Ελληνικών Δημοτικών Σχολείων της Βαυαρίας είναι:

- α. Τα δίγλωσσα Ελληνόπουλα βιώνουν κατά τη διάρκεια της σχολικής τους φοίτησης και τις δύο γλώσσες τους και τις δύο κουλτούρες τους ως ισότιμες και εξ ίσου σημαντικές τόσο για τους ίδιους όσο και για τον κοινωνικό τους περίγυρο.
- β. Το δίγλωσσο γλωσσικό δυναμικό των Ελληνίδων μαθητριών και των Ελλήνων μαθητών που ζουν στη Βαυαρία, οι εμπειρίες και τα βιώματά τους στους δύο πολιτισμούς καθώς και οι ανάγκες που έχουν, λαμβάνονται υπόψη στο καθημερινό μάθημα.
- γ. Η απόκτηση μιας δίγλωσσης γλωσσικής ικανότητας και η ανάπτυξη και η καλλιέργεια ικανοτήτων και δεξιοτήτων που να καθιστά τα Ελληνόπουλα της Βαυαρίας ικανά να αντιμετωπίσουν τις πολλαπλές και πολύπλευρες προσκλήσεις της σημερινής παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας αποτελούν κεντρικούς εκπαιδευτικούς, μορφωτικούς και παιδαγωγικούς στόχους αυτού του σχολείου.

¹ Σύμφωνα με το μοντέλο “one-way bilingual education” οι μαθήτριες και οι μαθητές μιας μόνο γλωσσικής ομάδας εκπαιδεύονται καθ’ όλη τη διάρκεια της σχολικής τους φοίτησης ταυτόχρονα σε δύο γλώσσες: στη μητρική τους γλώσσα και στη γλώσσα της πλειονότητας της κοινωνίας, στην οποία ζούνε. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με το μοντέλο “two-way bilingual education”, που προβλέπει μονόγλωσσα παιδιά με τη γλώσσα της πλειονότητας της κοινωνίας και παιδιά με μια άλλη πρώτη γλώσσα να φοιτούν σε σχολεία που διδάσκονται και οι δύο γλώσσες.

Κατανομή ωρών (Ωρολόγιο Πρόγραμμα)

Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα αποφασίστηκε σε συνεργασία μεταξύ του Ελληνικού και του Βαυαρικού Υπουργείου Παιδείας. Περίπου το 55% των διδακτικών ωρών γίνεται στη γερμανική και το 45% των διδακτικών ωρών στην ελληνική γλώσσα (βλ. Εικόνα 1). Συγκεκριμένα για την διδασκαλία των διαφόρων μαθημάτων έχουν προβλεφθεί τα εξής:

- Τα μαθήματα **Ελληνική Γλώσσα** και **Γερμανική Γλώσσα** διδάσκονται από 6 ώρες εβδομαδιαίως. Αυτό σημαίνει ότι για το μάθημα **Γλώσσα** προβλέπονται για τα πρώτα τέσσερα χρόνια φοίτησης στο Δημοτικό, συνολικά 12 ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα.
- Τα **Μαθηματικά** διδάσκονται στις δύο πρώτες τάξεις 4 ώρες στη γερμανική και 2 ώρες στην ελληνική γλώσσα. Στην 3^η και στην 4^η τάξη διδάσκεται το μάθημα αυτό 5 ώρες στη γερμανική και 1 ώρα στην ελληνική γλώσσα.

Fächer/ Μαθήματα	Jahrgangsstufen/ Τάξεις			
	Α΄ Τάξη	Β΄ Τάξη	Γ΄ Τάξη	Δ΄ Τάξη
Religion/ <i>Θρησκευτικά</i>	1	1	1	1
Griechisch/ <i>Ελληνική Γλώσσα</i>	6	6	6	6
Deutsch/ <i>Γερμανική Γλώσσα</i>	6*	6*	6*	6*
Mathematik/ <i>Μαθηματικά</i>	2+4*	2+4*	1+5*	1+5*
HSU/ <i>Μελέτη Περιβάλλοντος</i>	1+2*	1+2*	2+2*	2+2*
Musik/ <i>Μουσική</i>	1+1*	1+1*	1+1*	1+1*
Kunsterziehung/ <i>Καλλιτεχνικά</i>	1*	1*	1*	1*
WTG/ <i>Χειροτεχνία</i>	1*	1*	1*	1*
Sport/ <i>Φυσική Αγωγή</i>	2	2	2	2
Indiv. Förderung/ <i>Ενισχυτική διδασκαλία</i>	1**	1**	1**	1**
Insgesamt/ Συνολικά	29	29	30	30
Unterrichtssprache/ Γλώσσα διδασκαλίας				
Griechisch/ <i>Ελληνική</i>	13	13	13	13
* Deutsch/ <i>Γερμανική</i>	15	15	16	16
** Nach Bedarf Gr oder Deu/ <i>Ανάλογα με τις ανάγκες Ελληνική ή Γερμανική</i>	1	1	1	1

Εικόνα 1: Ωρολόγιο Πρόγραμμα για τα Ιδιωτικά Δίγλωσσα Δημοτικά Σχολεία της Ελληνικής Δημοκρατίας στη Βαυαρία

- Το μάθημα «**Μελέτη Περιβάλλοντος**» (HSU) διδάσκεται στις πρώτες δύο τάξεις 2 ώρες την εβδομάδα στη γερμανική και 1 ώρα στην ελληνική γλώσσα, στην 3^η και 4^η τάξη 2 ώρες στη γερμανική και 2 ώρες στην ελληνική γλώσσα.
- Το μάθημα της **Μουσικής** διδάσκεται 1 ώρα στην ελληνική και 1 ώρα στη γερμανική γλώσσα. Τα μαθήματα των **Καλλιτεχνικών** και της **Χειροτεχνίας** διδάσκονται το καθένα από 1 ώρα από Γερμανούς εκπαιδευτικούς, ενώ το μάθημα της **Φυσικής Αγωγής** 2 ώρες από Έλληνες εκπαιδευτικούς.

Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών

Η διδασκαλία των μαθημάτων **Θρησκευτικά**, **Μουσική** και **Φυσική Αγωγή**, που πραγματοποιείται στην ελληνική Γλώσσα, λαμβάνει υπόψη τα αντίστοιχα ισχύοντα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των Δημοτικών Σχολείων της Ελλάδας. Η διδασκαλία των μαθημάτων **Χειροτεχνία**, **Καλλιτεχνικά** και

Μουσική, που πραγματοποιούνται στη γερμανική γλώσσα, λαμβάνει υπόψη τα αντίστοιχα ισχύοντα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των Δημοτικών Σχολείων της Βαυαρίας.

Τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για τα μαθήματα της **Γλώσσας** (της **Ελληνικής** και της **Γερμανικής Γλώσσας**), των **Μαθηματικών** και της **«Μελέτη Περιβάλλοντος»** (HSU) καταρτίστηκαν από μια μικτή ελληνοβαυαρική επιτροπή κατ'εντολήν του Ελληνικού και Βαυαρικού Υπουργείου Παιδείας.

Για την κατάρτιση αυτών των αναλυτικών προγραμμάτων χρησιμοποιήθηκαν τα εξής εγχειρίδια:

- Οι εκπαιδευτικές προδιαγραφές του Διαρκούς Συμβουλίου Υπουργών Παιδείας των Κρατιδίων της Ο.Δ. Γερμανίας (2005)
- Εγχειρίδιο που έχει εκδοθεί από το Βαυαρικό Κρατικό Ινστιτούτο για την Ποιότητα Σχολείων και για την Εκπαιδευτική Έρευνα και απευθύνεται στα μέλη της επιτροπής των νέων αναλυτικών προγραμμάτων (LehrplanPLUS)
- Το αναλυτικό πρόγραμμα των Βαυαρικών Δημοτικών Σχολείων από το 2000
- Το επίκαιρο αναλυτικό πρόγραμμα των ελληνικών Δημοτικών Σχολείων.

Το πλαίσιο των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών αποτελούν τα προταθέντα από το Συμβούλιο Υπουργών Παιδείας των Κρατιδίων της Ο.Δ. Γερμανίας μοντέλα δόμησης ικανοτήτων/δεξιοτήτων και οι οδηγίες του εγχειριδίου „LehrplanPLUS“ του Βαυαρικού Κρατικού Ινστιτούτου για την Ποιότητα Σχολείων και για την Εκπαιδευτική Έρευνα .

Στο κάθε Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών υπάρχουν:

- Περιεχόμενα, που είναι κοινά στα ελληνικά και βαυαρικά Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών
- Επί μέρους περιεχόμενα, που βρίσκονται μόνο στα ελληνικά ή μόνο στα βαυαρικά Αναλυτικά Προγράμματα. Παράδειγμα: περιεχόμενα από την ελληνική μυθολογία και ιστορία στο μάθημα «Μελέτη Περιβάλλοντος».
- Πρόσθετα νέα περιεχόμενα, τα οποία είναι σημαντικά για τη διδασκαλία και την εκπαίδευση των ελληνοπαίδων της Βαυαρίας. Παράδειγμα: Στο μάθημα της Γερμανικής ή της Ελληνικής Γλώσσας, στο τομέα της κατάκτησης του Γραπτού Λόγου είναι η σύγκριση μεταξύ των ελληνικών και των γερμανικών κανόνων αντιστοίχισης των φθόγγων με τα γράμματα.

Για κάθε μάθημα συντάχθηκε ένα κοινό Αναλυτικό Πρόγραμμα και για τις δύο γλώσσες. Έτσι έχουν συνταχθεί συνολικά τρία Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών:

- Ένα Αναλυτικό Πρόγραμμα για τη «Γλώσσα», που ισχύει για τη διδασκαλία των μαθημάτων «Γερμανική Γλώσσα» και «Ελληνική Γλώσσα»
- Ένα Αναλυτικό Πρόγραμμα για τα «Μαθηματικά»
- Ένα αναλυτικό Πρόγραμμα για το μάθημα «Μελέτη Περιβάλλοντος»

Επειδή για τη διδασκαλία των μαθημάτων **«Γερμανική Γλώσσα»** και **«Ελληνική Γλώσσα»** προβλέπεται ο ίδιος αριθμός εβδομαδιαίων διδακτικών ωρών (6 ώρες), όπως έχει ήδη προαναφερθεί, είναι υποχρεωτικό να διδάσκονται όλα τα περιεχόμενα του Αναλυτικού Προγράμματος και στα δύο μαθήματα.

Εδώ θα πρέπει να διευκρινιστεί και να ληφθεί υπόψη ότι:

- με **μπλε** χρώμα είναι γραμμένα τα περιεχόμενα των ενοτήτων, των οποίων η επεξεργασία πρέπει να γίνει μόνο στην **ελληνική γλώσσα**

- με **πράσινο** χρώμα είναι εκείνα τα περιεχόμενα, των οποίων η επεξεργασία πρέπει να γίνει μόνο στη **γερμανική γλώσσα** (όπως τα περιεχόμενα που αναφέρονται στη διδασκαλία της ορθογραφίας)
- με **γκρίζο** χρώμα έχουν γραφεί τα περιεχόμενα, τα οποία υποστηρίζουν τη σύγκριση και, κατά συνέπεια, τη συντονισμένη κατάρτιση των δύο γλωσσών. Αυτά τα περιεχόμενα πρέπει να γίνουν αντικείμενα επεξεργασίας τόσο στο μάθημα της Γερμανικής όσο και στο μάθημα της Ελληνικής Γλώσσας. Αυτά τα περιεχόμενα προτείνεται να διδαχθούν κατά κανόνα σε κοινές διδακτικές ώρες (teamteaching).

Τα περιεχόμενα των αναλυτικών προγραμμάτων για τα μαθήματα «**Μαθηματικά**» και «**Μελέτη Περιβάλλοντος**» χωρίζονται σε:

- περιεχόμενα, των οποίων η διδασκαλία γίνεται μόνο στη **γερμανική γλώσσα**. Αυτά είναι χρωματισμένα με **μαύρο** χρώμα.
- περιεχόμενα, των οποίων η διδασκαλία γίνεται μόνο στην **ελληνική γλώσσα**. Αυτά είναι χρωματισμένα με **μπλε** χρώμα.
- Περιεχόμενα, τα οποία διδάσκονται σε **κοινές διδακτικές ώρες**. Αυτά είναι χρωματισμένα με **γκρίζο** χρώμα για το μάθημα «Μελέτη Περιβάλλοντος» και με έναν αστερίσκο * για το μάθημα «Μαθηματικά».

Διδακτικό προσωπικό

Έλληνες και Γερμανοί εκπαιδευτικοί του Δημοτικού Σχολείου αποτελούν το διδακτικό προσωπικό των Δίγλωσσων Σχολείων, οι οποίοι θα πρέπει να είναι κάτοχοι καλού επιπέδου γνώσεων τόσο της ελληνικής όσο και της γερμανικής γλώσσας αντίστοιχα και να έχουν παρακολουθήσει ένα ειδικό πρόγραμμα επιμόρφωσης στις ακόλουθες θεματικές ενότητες: ανοιχτή διδασκαλία και διδασκαλία προσανατολισμένη σε δεξιότητες, συνεργατική διδασκαλία και κατάρτιση μιας δεύτερης γλώσσας, πολυγλωσσία.

«Συναδελφική συνεργασία»

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία της πρακτικής διδακτικής εφαρμογής των παρόντων αναλυτικών προγραμμάτων για τα Ιδιωτικά Δίγλωσσα Δημοτικά Σχολεία της Ελληνικής Δημοκρατίας είναι να υπάρχει μεταξύ των Ελλήνων και των Γερμανών εκπαιδευτικών μία συνεχής «συναδελφική» συνεργασία. Μόνο σε αυτό το πλαίσιο είναι δυνατόν να θέτονται κοινοί στόχοι μάθησης και διδασκαλίας και να βρίσκονται από κοινού αποδεκτές λύσεις για προβλήματα που μπορεί στην πορεία να εμφανιστούν.

Επιπλέον πρέπει κατά τη διδασκαλία να επιδιώκεται από τους εκπαιδευτικούς με ιδιαίτερη προσοχή ο προγραμματισμός και η πραγματοποίηση ενός συντονισμού της διδακτέας ύλης και στις δύο γλώσσες. Αυτό σημαίνει ότι ένα συγκεκριμένο περιεχόμενο των αναλυτικών προγραμμάτων πρέπει να διδάσκεται όχι μόνο παράλληλα και στις δύο γλώσσες αλλά και συντονισμένα. Γι' αυτό το σκοπό είναι σημαντικό να βρίσκονται οι Γερμανοί και Έλληνες εκπαιδευτικοί σε συνεχή συνεννόηση, ώστε να καταρτίζεται από κοινού ο προγραμματισμός διδασκαλίας και να αξιολογείται η εφαρμογή του. Μόνο με τον τρόπο αυτό μπορούν να εφαρμοσθούν στην πράξη με επιτυχία τα περιεχόμενα των δίγλωσσων αναλυτικών προγραμμάτων στα διάφορα μαθήματα και να διασφαλισθεί η απόκτηση και η καλλιέργεια των επιδιωκόμενων ικανοτήτων και δεξιοτήτων.

Επίσης στο πνεύμα της συνεργατικής διδασκαλίας (team teaching) προτείνεται για το κάθε μάθημα (Ελληνική και Γερμανική Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος) να πραγματοποιείται κάθε 2 ως 4 εβδομάδες μία κοινή διδακτική ώρα. Στο πλαίσιο της συνεργατικής διδασκαλίας διδάσκονται από Έλληνες και Γερμανούς εκπαιδευτικούς εκείνα τα περιεχόμενα, τα οποία στο αναλυτικό πρόγραμμα παρουσιάζονται χρωματισμένα με γκριζο χρώμα (στο μάθημα Μελέτη Περιβάλλοντος) ή με έναν αστερίσκο * (στο Μάθημα των Μαθηματικών).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Beschlüsse der Kultusministerkonferenz (2005): Bildungsstandards im Fach Deutsch und Mathematik für den Primarbereich. Beschluss vom 15.10.04. Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland. Luchterhand

Dirim, I., Düöll, M., Neumann, U. & Roth, H.-J. (2009): Schulversuch bilinguale Grundschulklasse in Hamburg. Wissenschaftliche Begleitung. Bericht 2009. Abschlussbericht über die türkisch-deutschen Modellklassen. Hamburg (Universität Hamburg & Universität Köln)

Gogolin et al. (2003): Förderung von Kindern und Jugendlichen mit Migrationshintergrund. Expertise für die Bund-Länder-Kommission für Bildungsplanung und Forschungsförderung. BLK-Materialien zur Bildungsplanung und Forschungsförderung, Heft 107

Lehrplan für die Bayerische Grundschule (2009):. Verlag Mais. München

Lehrplan für die Griechische Grundschule.

Neumann, U. (2005): Didaktik des Unterrichts in bilingualen Klassen. Entwurf für den Bericht der Wissenschaftlichen Begleitung des Hamburger Modellversuchs „Bilinguale Grundschule“

Staatsinstitut für Schulqualität und 'Bildungsforschung (2011): LehrplanPLUS. Handreichung für die Mitglieder der Lehrplankommission

Triarchi-Herrmann, V. (1999): Παράλληλη κατάκτηση του γραπτού λόγου σε δύο αλφάβητα. Μία συγκριτική έρευνα σε δίγλωσσα και μονόγλωσσα ελληνόπουλα. Στο: Ελληνική Παιδαγωγική Εταιρεία (Επιμ.): Πρακτικά του 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας. Ατραπός. Αθήνα. 338/374

- **(2000):** Η Διγλωσσία στην παιδική ηλικία. Gutenberg Verlag

- **(2005α):** Deutsch lernen auf der Grundlage der Erstsprache Griechisch. In: Bartnizky, H. & Speck-Hamdan, A. (Hrsg.): Deutsch als Zweitsprache lernen. Grundschulverband. Frankfurt am Main, S. 58 - 66

- **(2005β):** Πολύγλωσσα παιδιά: Η αγωγή τους στην οικογένεια και στο σχολείο. (Μεταφρ. Κ. Χατζηδήμος). Εκδόσεις Αδελφοί Κυριακίδη. Θεσσαλονίκη

- **(2005γ):** Πολλαπλότητα γλωσσών και πολιτισμών στη σχολική τάξη: Προκλήσεις και Στόχοι για την Εκπαίδευση και Αγωγή. Στο: Χατζηδήμου, Βιτσιλάκη (επιμ.): Το σχολείο στην κοινωνία της πληροφορίας και της πολυπολιτισμικότητας. Πρακτικά του ΙΑ' Διεθνούς Συνεδρίου. Αδελφοί Κυριακίδη. Θεσσαλονίκη. 419-428

- **(2008):** Rechtschreibfertigkeiten von Schülern mit Migrationshintergrund. Sonderpädagogische Förderung heute. Migration und Sonderpädagogik. 53. 39-52. Beltz Verlag.

- **(2012):** Mehrsprachige Erziehung. Wie Sie Ihr Kind fördern. Ernst Reinhardt Verlag. München. 3. Auflage

**ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

**ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ**

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Γενικό Πλαίσιο

Η γλώσσα είναι το θεμελιώδες εργαλείο κάθε κοινωνικής διαδικασίας και υπηρετεί τη μετάδοση και ανταλλαγή πληροφοριών. Κατέχοντας τη γλώσσα των συνανθρώπων μου μπορώ να συναναστρέφομαι και να επικοινωνώ μαζί τους με επιτυχία. Αυτό σημαίνει ότι μπορώ να μοιράζομαι μαζί τους τις ιδέες μου και τα συναισθήματά μου και ταυτόχρονα να γνωρίζω το δικό τους κόσμο. Τα Ελληνόπουλα που ζουν στη Βαυαρία βρίσκονται καθημερινά αντιμέτωπα με δύο γλώσσες. Η γνώση και των δύο γλωσσών αποτελεί, για την προσωπική και την επαγγελματική τους ζωή, έναν από τους πιο βασικούς παράγοντες επιτυχίας. Για το λόγο αυτό βασική αρχή αλλά και κεντρικός στόχος της σχολικής μόρφωσης, εκπαίδευσης και αγωγής αυτών των μαθητών είναι η καλύτερη δυνατή υποστήριξή τους στην ανάπτυξη των ελληνικών και γερμανικών γλωσσικών ικανοτήτων τους.

Στα Δίγλωσσα Ελληνικά Δημοτικά Σχολεία στη Βαυαρία αποτελούν η γερμανική και η ελληνική γλώσσα τα βασικά μέσα για τη μετάδοση και την παροχή γενικών γνώσεων, για την ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων, καθώς και διαφόρων δεξιοτήτων). Οι μαθητές βιώνουν στο καθημερινό μάθημα την πρώτη και τη δεύτερη γλώσσα ως ισότιμες και ισάξιες γλώσσες. Βασική διδακτική αρχή είναι να πραγματοποιείται το γλωσσικό μάθημα ή η ενισχυτική διδασκαλία της κάθε γλώσσας συντονισμένα και ενσωματωμένα με την άλλη. Με τον τρόπο αυτό βιώνουν τα δίγλωσσα Ελληνόπουλα και τις δυο γλώσσες με τις οποίες μεγαλώνουν, ως μια οντότητα.

Οι παραπάνω σκέψεις αποτελούν τη βάση και ταυτόχρονα το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε το παρόν Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής και γερμανικής γλώσσας. Αυτό είχε ως επακόλουθο να αναπτυχθεί ένα **κοινό** Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Γλώσσα».

Δομή του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών

Η δομή του δίγλωσσου Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών στο μάθημα «Γλώσσα» προσανατολίζεται στις εκπαιδευτικές προδιαγραφές του Διαρκούς Συμβουλίου Υπουργών Παιδείας των Κρατιδίων της Ο.Δ. Γερμανίας (2005). Το μοντέλο αυτό συμπεριλαμβάνει 4 Τομείς Γλωσσικών Ικανοτήτων, οι οποίοι βρίσκονται κατά την καθημερινή διδασκαλία σε μία συνεχή σχέση (βλέπε εικόνα 2):

1. Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση
2. Γραπτός λόγος - Γραφή και παραγωγή γραπτού λόγου
3. Ανάγνωση - Χειρισμός κειμένων και Πολυμέσων
4. Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας

Το παρόν Αναλυτικό Πρόγραμμα έχει την εξής δομή:

- Για την Α΄ και τη Β΄ τάξη αποτελεί η διδασκαλία της πρώτης ανάγνωσης και γραφής ένα ξεχωριστό κεφάλαιο. Εδώ προτείνεται μία συντονισμένη παράλληλη διδασκαλία και για τις δύο γλώσσες. Μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών κατάκτησης του γραπτού λόγου ακολουθεί η επεξεργασία των τομέων «Γραπτός λόγος – Γραφή και παραγωγή γραπτού λόγου», «Ανάγνωση - Χειρισμός κειμένων και Πολυμέσων» και «Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας». Τα περιεχόμενα από τον τομέα «Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση» επεξεργάζονται ήδη από την αρχή.
- Για τη Γ΄ και Δ΄ τάξη οι Τομείς Ικανοτήτων: «Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση» και «Ανάγνωση - Χειρισμός κειμένων και Πολυμέσων» παρουσιάζονται από κοινού.
- Οι τομείς Γλωσσικών Ικανοτήτων «Γραπτός λόγος– Γραφή και παραγωγή γραπτού λόγου» και «Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας» αναγράφονται κάθε φορά για τις τάξεις Β΄, Γ΄ και Δ΄ ξεχωριστά, δεδομένου ότι η συντονισμένη δομή του περιεχομένου είναι πολύ σημαντική.
- Στην συνέχεια, στο σημείο «Ορθή γραφή» το περιεχόμενο γράφεται για την ελληνική γλώσσα με **μπλε** και για την γερμανική γλώσσα με **πράσινο** χρώμα.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω ο κάθε ένας από τους τέσσερις Τομείς Γλωσσικών Ικανοτήτων δε διδάσκεται μεμονωμένα, αλλά συσχετιζόμενος πάντοτε με τους άλλους. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τον τομέα «Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας». Οι μέθοδοι και τεχνικές εργασίας αποκτώνται κάθε φορά σε συνδυασμό με τα περιεχόμενα του κάθε Τομέα Γλωσσικών Ικανοτήτων ξεχωριστά.

1. Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση • Μιλούν σε άλλους • Κατανοούν ακούγοντας • Συμμετοχή σε συζητήσεις • Αλλαγή του γλωσσικού κώδικα • Θεατρικό παιχνίδι • Συζήτηση για τον τρόπο μάθησης	2. Γραπτός λόγος – Γραφή και παραγωγή γραπτού λόγου • Κατάκτηση δεξιοτήτων γραπτού λόγου • Ορθή γραφή • Σύνταξη κειμένων: - σχεδιασμός - γραφή - επεξεργασία	3. Ανάγνωση – Χειρισμός κειμένων και Πολυμέσων • Ανάπτυξη του ενδιαφέροντος για ανάγνωση και καλλιέργεια της αναγνωστικής δεξιότητας • Απόκτηση αναγνωστικών εμπειριών • Κατανόηση κειμένων • Παρουσίαση κειμένων
Μέθοδοι και τεχνικές εργασίας Μέθοδοι και τεχνικές εργασίας αποκτώνται κάθε φορά σε συνδυασμό με τα περιεχόμενα του ανάλογου τομέα γλωσσικών ικανοτήτων		
4. Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας • Αναγνώριση και εφαρμογή βασικών γλωσσικών δομών και εννοιών • Δημιουργία και εφαρμογή δίγλωσσου λεξιλογίου ανάλογα με την περίπτωση • Εφαρμογή σωστής δομής προτάσεων και κειμένων • Εξέταση της γλωσσικής κατανόησης • Χρήση και Εφαρμογή της Διγλωσσίας		

Εικόνα 2: Οι Τομείς Γλωσσικών Ικανοτήτων στο μάθημα «Γλώσσα» σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές προδιαγραφές του Διαρκούς Συμβουλίου Υπουργών Παιδείας των Κρατιδίων της Ο.Δ. Γερμανίας (2005, σελ. 7)

Οδηγίες χειρισμού του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών

Για τη διδασκαλία των **Ελληνικών** και των **Γερμανικών** προβλέπεται ο ίδιος αριθμός εβδομαδιαίων ωρών (6 ώρες). Όλα τα περιεχόμενα του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών στο μάθημα της «**Γλώσσας**», που είναι γραμμένα με **μαύρο** χρώμα διδάσκονται και στο μάθημα των Ελληνικών και σε αυτό των Γερμανικών. Τα περιεχόμενα που διδάσκονται μόνο στην ελληνική γλώσσα είναι γραμμένα με **μπλε**, ενώ αυτά που διδάσκονται μόνο στη γερμανική είναι γραμμένα με **πράσινο** (όπως π.χ. περιεχόμενα για το μάθημα της ορθογραφίας). Με **γκρι** χρώμα είναι γραμμένα τα περιεχόμενα που διδάσκονται στο πλαίσιο μιας κοινής ώρας διδασκαλίας (teamteaching).

Είναι λογικό γι αυτό και απαραίτητο βασικοί γλωσσικοί όροι που χρησιμοποιούνται στη Γραμματική (όπως τα μέρη του λόγου, τα φωνήεντα και τα φωνήματα κ.α.) να επισημαίνονται από τους δυο διδάσκοντες και στις δυο γλώσσες. Έτσι οι μαθητές κατανοούν από την αρχή ότι γίνεται λόγος για την ίδιο όρο και τον συνδέουν με την ίδια σημασία. Επίσης, η συγκριτική ανάλυση των δυο γλωσσών σε όλα τα γλωσσικά επίπεδα (φωνολογικό, σημασιολογικό ή γραμματικό–συντακτικό) πρέπει να γίνεται από την αρχή. Αυτό συμβάλλει θετικά στην κατάκτηση των δυο γλωσσών και μπορεί να βοηθήσει αργότερα τα Ελληνόπουλα στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας.

Συναδελφική συνεργασία

Η διγλωσσία των μαθητών απαιτεί από τους διδάσκοντες εξειδικευμένες ικανότητες και γνώσεις. Ιδιαίτερα η σωστή χρήση και των δύο γλωσσών, η ετοιμότητα να ανταποκρίνονται με επιτυχία στις απαιτήσεις και προκλήσεις που προέρχονται από τους δυο πολιτισμούς (διαπολιτισμική επάρκεια), καθώς και η ικανότητα της συνεργασίας και της οργάνωσης ενός συντονισμένου μαθήματος και στις δύο γλώσσες αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις μιας επιτυχούς δίγλωσσης διδασκαλίας .

Ο Έλληνας και ο γερμανός εκπαιδευτικός, που διδάσκουν το μάθημα της «Γλώσσας», ενεργούν ως παιδαγωγική ομάδα. Οργανώνουν και αξιολογούν από κοινού το καθημερινό μάθημα.

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

**Εκμάθηση ανάγνωσης και γραφής
στην ελληνική και γερμανική γλώσσα**

Κατάκτηση γραπτού λόγου στην ελληνική και γερμανική γλώσσα

1. Οι μαθήτριες και μαθητές βιώνουν την ανάγνωση και γραφή ως κάτι το σημαντικό

- **διερευνούν το όνομά τους με βάση το ελληνικό και το λατινικό αλφάβητο**
Συγκρίνουν το όνομά τους με άλλα ονόματα, βρίσκουν ίδια γράμματα σε διαφορετικά ονόματα, αναγνωρίζουν το όνομα σε διαφορετικές μορφές γραφής
- **αναζητούν σύμβολα, γράμματα και λέξεις στο περιβάλλον τους**
(για την ελληνική γλώσσα σε εικόνες, περιοδικά, εφημερίδες, φωτογραφίες και σε ταινίες) πινακίδες δρόμου, σήματα οδήγησης, επικεφαλίδες εταιριών, διαφημιστικές αγγελίες, πίνακες σε εξώπορτες
- **δοκιμάζουν να χρησιμοποιούν τα σύμβολα, τα γράμματα και τις λέξεις**
κατανοούν εικόνες, σύμβολα ή λέξεις, υπαγορεύουν σε άλλους κάτι, συγκεντρώνουν προσωπικές λέξεις (π.χ. τα ονόματα από τα αδέρφια τους)
- **συγκρίνουν τα ελληνικά και τα λατινικά γράμματα**
ανακαλύπτουν διαφορές και κοινά στοιχεία, συγκεντρώνουν γραπτά κείμενα και συγκρίνουν
- **εκδηλώνουν την περιέργειά τους διαβάζοντας**
παιδικά βιβλία, ιστορίες, ποιήματα και από τις δύο χώρες και ευαισθητοποιούνται θέτοντας τους ερωτήσεις, υποθέσεις για το πέρας της ιστορίας κλπ.
- **βιώνουν την πρόοδό τους στην ανάγνωση και στη γραφή ως εμπλουτισμό**
συγκρίνουν γραπτά κείμενα από τις αρχές του γραπτού λόγου με τωρινά αποτελέσματα (=>Μελέτη Περιβάλλοντος), παρουσιάζουν γραπτά στους συμμαθητές τους

2. Οι μαθήτριες και οι μαθητές γνωρίζουν και χρησιμοποιούν φωνήματα και γράμματα σε λέξεις

- **αντιλαμβάνονται συνειδητά τη φωνητική της καθομιλουμένης**
 - σχηματίζουν ομοιοκαταληξίες
 - χωρίζουν λέξεις σε συλλαβές
 - εκφράζονται συνειδητά και σωστά
 - γνωρίζουν και κατανοούν έννοιες όπως φώνημα, γράμμα, συλλαβή, λέξη, πρόταση στην ελληνική και στη γερμανική γλώσσα
- **κατανοούν το χαρακτήρα των συμβόλων της γραφής**
 - αναγνωρίζουν και ανακαλύπτουν σύμβολα
 - ξεχωρίζουν γράμματα από άλλα σύμβολα
κατανοούν και ξεχωρίζουν σύμβολα και σχήματα λόγου, τακτοποιούν εικονίδια π.χ. για τις ασκήσεις στο σπίτι και για το εβδομαδιαίο πρόγραμμα κ.ά., συγκεντρώνουν γνωστά σύμβολα από το πραγματικό περιβάλλον, διαπιστώνουν ότι τόσο στην ελληνική όσο και τη γερμανική γλώσσα τα σύμβολα μοιάζουν
- **συνδυάζουν φωνήματα και γράμματα και τα κατανοούν**
 - αναλύουν και ξεχωρίζουν φωνήματα
προσέχουν τη χροιά της φωνής, παρατηρούν τη θέση του στόματος και την κινητικότητα των γλωσσικών οργάνων, αναγνωρίζουν τη θέση του φωνήματος μέσα στη λέξη και συνειδητοποιούν ότι ο αρχικός, μεσσαίος, τελικός φθόγγος προφέρονται διαφορετικά.
 - αναγνωρίζουν μορφές των γραμμάτων και τις ξεχωρίζουν,
πλάθουν γράμματα από διάφορα υλικά και τα ψηλαφίζουν, τα αναγνωρίζουν και τα ταξινομούν ανάλογα με το μέγεθος και το πώς είναι γραμμένα
 - ταξινομούν φωνήματα και γράμματα ή συλλαβές μεταξύ τους
 - ένα φώνημα – ένα γράφημα (π.χ. l – λ m – m)
 - ένα φώνημα – ένας συνδυασμός από γραφήματα (π.χ. b/μπ, d/ντ, i/ει, oi, ε/αι, Sch/sch)
 - ένα φώνημα – διαφορετικά γραφήματα (π.χ. l: εi, oi, η, u f: F/f και V/v)
 - ένα γράφημα – διαφορετικό φώνημα (π.χ. C/c ή Y/y)
 - αναγνωρίζουν τη σειρά των γραμμάτων ως μια ακολουθεία φθόγγων και αντίστροφα

- αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στις αντιστοιχίες φθόγγων και γραμμάτων στα Ελληνικά και στα Γερμανικά
 - ίδια γραφήματα: Aa, Oo, E, T, I, K, H, B, N, Y, Z, P,
 - παρόμοια γραφήματα: I/i, t/t, e/e
 - διαφορετικά γραφήματα: π, λ, θ, δ, c, J, G, D
 - όμοια φωνήματα – όμοια γραφήματα: o, a,
 - όμοια φωνήματα – διαφορετικά γραφήματα: m=μ m; l=λ l; n=ν n
 - διαφορετικά φωνήματα – όμοια γραφήματα: x=χ ξ; p=π ρ; u=ου u
- **γράφουν μικρά και κεφαλαία γράμματα**
 - ο αποκτούν τη δεξιότητα της γραφής
κατευθυντήρια βοήθεια, από αριστερά προς τα δεξιά, από πάνω προς τα κάτω
(για αυτούς που γράφουν με το αριστερό χέρι δίνονται τα γράμματα και οι λέξεις στο δεξί περιθώριο)
 - ο εξασκούνται δια μέσου του γραψίματος
 - ο αποκτούν σταδιακά τη δεξιότητα της καλαίσθητης γραφής αναγνωρίζοντας τη μορφή των γραμμάτων γράφουν σε κορδέλες ή χωρίς γραμμές
 - ο ελέγχουν τη σωστή στάση του σώματος, την ισορροπία, τη φορά του χεριού και του μολυβιού
θέση του αγκώνα, του φύλλου, θέση των ποδιών, ιδίως για τους αριστερόχειρες, από την αρχή σωστή θέση του φύλλου, εξάσκηση του πώς κρατάμε το μολύβι, ούτως ώστε να μη δημιουργούνται μουντζούρες και να διευκολύνεται η γραφική στάση
 - ο εξασκούνται με διαφορετικά μέσα γραφής και τη σωστή χρήση αυτών, όπως κιμωλία, μαρκαδόρο, μολύβι, πινέλο κ.ά. σε διαφορετικό πάχο, ιδίως για τους αριστερόχειρους: κατά προτίμηση μαλακά μολύβια και ξυλομπογιές
 - ο μετασχηματίζουν κείμενα και συγκρίνουν την επιρροή τους
για τους αδύνατους μαθητές: λέξεις, για τους καλούς μαθητές: προτάσεις, κείμενα συγκρίνουν κείμενα με ελληνικά και λατινικά γράμματα
- **δημιουργούν λέξεις, τις ταξινομούν και τις αλλάζουν**
 - ο συγκρίνουν τη σύνδεση προφορικού και γραπτού λόγου
εξάσκηση εκφραστικής ανάγνωσης. (Αδύναμοι μαθητές χρειάζονται αυτή την άσκηση και στη Β΄ τάξη)
 - ο αφαιρούν, προσθέτουν ή ανταλλάσσουν γράμματα:
από Schale γίνεται Schule από Schal γίνεται Schale κ.ά.
γάλα - γάτα, άστρο - κάστρο, λάχανα - χάχανα, μπάλα - λάμπα
 - ο βρίσκουν λέξεις (συλλαβές, ομάδες κλειδιά) και τα συνδυάζουν εκ νέου
 - ο δημιουργούν δικές τους λέξεις μόνοι τους ή και ομαδικά
γράφουν πιστά τις λέξεις σύμφωνα με το βασικό λεξιλόγιο, γράφουν από μόνοι τους μια λίστα λέξεων, χρησιμοποιούν τον υπολογιστή

3. Οι μαθήτριες και μαθητές γνωρίζουν είδη λόγου και τύπους κειμένου

- **διαβάζουν λέξεις και τις κατανοούν**
 - ο διακρίνουν με μια ματιά επαναλαμβανόμενες λέξεις
αναγνωρίζουν σταθερά γνωστές λέξεις π.χ. γρήγορη ανάγνωση λέξεων
 - ο διαβάζουν και κατανοούν λέξεις
ταξινομούν λέξη - εικόνα και εικόνα - λέξη π.χ. παιχνίδια ανάγνωσης με διαφορετική δυσκολία
 - ο ανασυνθέτουν μεγάλες λέξεις σε απλές φράσεις
μαρκάρουν συλλαβές με τοξάκια, σύνθετες λέξεις κ.ά.
 - ο εξηγούν την έννοια των λέξεων και εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους
χρησιμοποιούν λέξεις σε παιχνίδια, ψάχνουν παρόμοιες έννοιες. (Οι καλοί μαθητές εργάζονται αυτόνομα, π.χ. με το λεξικό ή με ειδικά βιβλία)
 - ο βρίσκουν ισοδύναμα
ψάχνουν αντίστοιχες λέξεις και στις δύο γλώσσες (δίγλωσσο λεξικό)
- **διαβάζουν και κατανοούν προτάσεις και μικρά κείμενα**
 - ο κατανοούν διαβάζοντας χαμηλόφωνα το περιεχόμενο
 - ο ελέγχουν αυτά που έχουν διαβάσει όσον αφορά την ορθότητα
- **γράφουν λέξεις, προτάσεις και κείμενα για αναγνώστες**
 - ο γράφουν δικά τους κείμενα
 - ο ταυτίζουν συλλαβές και φθόγγους με τα γραπτά τους σύμβολα, αναλύουν και συνθέτουν συλλαβές, λέξεις και φράσεις και διαβάζουν απλές φράσεις

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

1^{ος} Τομέας Γλωσσικών Ικανοτήτων

**Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση
στην ελληνική και στη γερμανική γλώσσα**

Γενικό Πλαίσιο μαθήματος

Ο προφορικός λόγος αποτελεί για τα δίγλωσσα Ελληνόπουλα ένα βασικό μέσο επικοινωνίας τους με το σχολικό και εξωσχολικό δίγλωσσο και πολυπολιτισμικό περιβάλλον τους.

Τα δίγλωσσα Ελληνόπουλα έχουν και αναπτύσσουν γλωσσικές ικανότητες στον προφορικό λόγο στην ελληνική και τη γερμανική γλώσσα. Διαμορφώνουν συνειδητά την ομιλία τους, συμμετέχουν προφορικά στην πορεία του μαθήματος και εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους ανάλογα με τις περιστάσεις. Ακούν με προσοχή και ακρίβεια, κατανοούν τις σκέψεις και τις απόψεις των άλλων, τις αναλύουν και τις ανασυνθέτουν κατάλληλα. Μέσω στοχευμένων ερωτήσεων συγκεντρώνουν πληροφορίες, τις οποίες επεξεργάζονται και τις μεταδίδουν σωστά.

Οι δίγλωσσοι μαθητές αναπτύσσουν έναν δημοκρατικό τρόπο συνομιλίας. Εκφράζουν και υποστηρίζουν προσωπικές απόψεις και ενδιαφέροντα, ανάλογα με την περίπτωση, παίρνουν διακριτικά θέση απέναντι στις απόψεις των άλλων και είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν με επιτυχία γλωσσικές συγκρούσεις. Δοκιμάζουν τη χρήση γλωσσικών μέσων μέσα από γλωσσικά παιχνίδια και θεατρικές σκηνές παιχνιδιού. Έτσι συγκρίνουν π.χ. τρόπους χαιρετισμού αλλά και γλωσσικούς κανόνες στον προφορικό λόγο στην ελληνική και γερμανική γλώσσα και συνειδητοποιούν μέσα από αυτήν τη διαδικασία ομοιότητες και διαφορές των δυο αυτών γλωσσών.

Στο πλαίσιο διαφόρων παιχνιδιών μιλούν με εκφραστικό και φυσικό τρόπο και αντιλαμβάνονται συνειδητά τα ιδιαίτερα για κάθε πολιτισμό μη γλωσσικά μέσα επικοινωνίας. Συνειδητοποιούν τη διαφορετική ποιότητα των ελληνικών και γερμανικών φωνημάτων και αποκτούν με τον καιρό σωστή ελληνική και γερμανική προφορά με όσο γίνεται πιο λίγες παρεμβολές στην προφορά.²

Οι δίγλωσσοι μαθητές συνειδητοποιούν τα λάθη στη δική τους ομιλία, αλλά και τις λεξιλογικές και γραμματικο - συντακτικές³ παρεμβολές, που παρουσιάζουν οι συνομιλητές τους. Με την πάροδο του χρόνου μπορούν ασυνείδητα ή και συνειδητά να τις αποφεύγουν. Επίσης, μπορούν συνειδητά στην ομιλία τους να αλλάζουν τον γλωσσικό κώδικα (ελληνικά ή γερμανικά) ανάλογα με την περίπτωση ή τον συνομιλητή τους και να χρησιμοποιούν κατά την ομιλία τους ελάχιστα γλωσσικά μείγματα όπως π.χ. «Σήμερα έκλεισα **Termin** με τον **Zahnarzt**». «Κάνε εσύ το **Ecke** ή το **Elfmeter**».

Οι δίγλωσσοι μαθητές, οι οποίοι έχουν γλωσσικές αναπτυξιακές διαταραχές ή αποκλίσεις, υποστηρίζονται έγκαιρα στο πλαίσιο του καθημερινού γλωσσικού μαθήματος και ταυτόχρονα στο πλαίσιο ενισχυτικής διδασκαλίας στη γλώσσα. Εκτός αυτού ενθαρρύνονται να αναπτύξουν εμπιστοσύνη στις δικές τους γλωσσικές ικανότητες καθώς επίσης στο να αναπτύξουν και να διατηρήσουν την ετοιμότητά τους να επικοινωνούν γλωσσικά με το περιβάλλον τους.

Παιδιά με διαταραχές στη γλωσσική τους ανάπτυξη έχουν την ανάγκη μιας έγκαιρης συγκεκριμένης λογοθεραπείας από ειδικούς.

² Φωνολογικές παρεμβολές: Μεταφορά φωνημάτων της μιας γλώσσας e Bildung der Laute der anderen Sprache z. B. /sokalade/ αντί /Schokolade/ ή /chaus/ αντί /haus/ (vgl. Triarchi-Herrmann, 2005, 2012).

³ Μεταφορά γλωσσικών στοιχείων, δομών και κανόνων της μιας γλώσσας στην άλλη γλώσσα. Παραδείγματα: σημασιολγικές παρεμβολές: „ich öffne das Licht". „Ich haben den Bus verloren". Γραμματικο-συνακτικές παρεμβολές: „müssen es anders bauen" ή „es ist gutes Kind" (vgl. Triarchi-Herrmann, 2005, 2012)

A' και B' Τάξη

Γλώσσα A./B. 1.1. Μιλούν σε άλλους

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **μιλούν με σωστή άρθρωση**
 - δοκιμάζουν εκφραστικούς τρόπους της φωνής
μιλούν δυνατά - χαμηλόφωνα - γρήγορα - αργά, δοκιμάζουν παιχνίδια μίμησης με τη φωνή, εκφράζουν διάφορα συναισθήματα με τη φωνή τους
 - αντιλαμβάνονται τον ήχο κάθε φωνήματος
αρθρώνουν και ανακαλύπτουν εικόνες-λέξεις, ανακαλύπτουν μορφές κρυφής συνεννόησης και γλωσσικά παιχνίδια σε φωνητικό επίπεδο (π.χ. λεκτικά ποιήματα, εικόνες-κείμενα)
 - ασκούνται στην άρθρωση
εκτελούν ασκήσεις με τα χείλη ή με τη γλώσσα ψιθυριστά, προφέρουν και τραγουδούν ελληνικούς και γερμανικούς παιδικούς στίχους, αριθμητική ομοιοκαταληξία
 - συγκρίνουν τον ήχο των δυο γλωσσών και συγκεντρώνουν ίδιους, παρόμοιους και διαφορετικούς ήχους και στις δυο γλώσσες και τους αναγνωρίζουν συνειδητά
 - αναγνωρίζουν τη φωνητική ποιότητα των διαφόρων φθόγγων, στη γερμανική γλώσσα ξεχωρίζουν ανάμεσα σε μακρά και βραχεία φωνήεντα (Hölle ή Höhle)
 - εξασκούνται με ειδικές ασκήσεις προφοράς *ch (ich, nicht, mach, Haus, χελώνα-χαρά) sch (Tasse, Tasche, σάλι)*
 - κατανοούν την επιρροή της μιας γλώσσας στην άλλη (φαινόμενα παρεμβολών)
- **μιλούν ανάλογα με τη κατάσταση: αφηγούνται, πληροφορούν**
 - διηγούνται ιστορίες από την αρχή μέχρι το τέλος
 - διηγούνται δομημένα και παραμένουν συνειδητά στο θέμα
 - εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους προσεγγίζοντας διαφορετικά θέματα
 - αποδίδουν ένα διήγημα, μια ιστορία, ένα παραμύθι ή ένα θεατρικό κομμάτι
 - αφηγούνται ένα γερμανικό διήγημα στα ελληνικά και αντιστρόφως
 - συγκεντρώνουν απλές πληροφορίες ρωτώντας τους άλλους και τις αφηγούνται
σχετικά με διαφορετικές γιορτές, τελετές, ημερομηνίες, θέματα από άλλα μαθήματα
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
 - μαθαίνουν να εκφράζουν γλωσσικές εντυπώσεις, ιδέες, επιθυμίες, κ.ά.
 - διηγούνται μια ιστορία στην ελληνική και τη γερμανική γλώσσα
ταυτόχρονα σκέφτονται σε ποια γλώσσα τους είναι πιο εύκολο να διηγηθούν μία ιστορία
 - συζητούν βιώματά και εμπειρίες τους
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
- **σχεδιάζουν απλές μορφές συζητήσεων ανάλογα με την κατάσταση**
 - σκέφτονται και συζητούν μία ανάλογη μορφή διαλόγου για συγκεκριμένες περιστάσεις
διήγημα, περιγραφή, παράκληση, υπόδειξη, κάλεσμα
 - εξοικειώνονται με τις μορφές έκφρασης και το λεξιλόγιο, που χρησιμοποιείται σε διαφορετικές βιωματικές περιστάσεις
προφορική πρόσκληση ανάλογα με το παραλήπτη (εμπιστευτικό, φιλικό, υπηρεσιακό κ.ά.)

Γλώσσα A./B. 1.2. Κατανοούν ακούγοντας

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **ακούνε και κατανοούν**
 - εξασκούν την ικανότητα ακρόασης
ακούνε με προσοχή μία διήγηση του δασκάλου, παίρνουν μέρος σε παιχνίδια και ασκήσεις συγκέντρωσης προσοχής: κάνω τη βαλίτσα μου, ταξίδια με τη φαντασία, ανιγμάτα, ιστορίες με κινήσεις ή ήχους (π.χ. από την οδική κυκλοφορία), ακουστικές εικόνες, ακουστικός περίπατος μέσω ήχων
 - ακούνε με προσοχή δίγλωσσες διηγήσεις
 - ακούνε σύντομες πληροφορίες και απλές οδηγίες – που παρουσιάζονται και με τη βοήθεια πολυμέσων – και τις συνοψίζουν
 - εξασκούν την ικανότητα να κατανοούν άγνωστες λέξεις από τα συμφραζόμενα
 - κατανοούν σύντομες ανακοινώσεις και απλές οδηγίες και τις μεταδίδουν σωστά και ολοκληρωμένα

- **κάνουν ερωτήσεις**
 - συγκεντρώνουν απλές πληροφορίες ρωτώντας και τις μεταφέρουν στους άλλους για διάφορες γιορτές, τελετές, ημερομηνίες, θέματα από άλλα μαθήματα
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
 - κάνουν ερωτήσεις και δομούν τις απαντήσεις π.χ. για σχολικές εκδρομές, Projekt
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
 - ρωτούν άγνωστες λέξεις και φράσεις χρησιμοποιούν καρτελάκια για το λεξιλόγιο ή ένα τετράδιο για τις άγνωστες λέξεις
- **εκφράζουν προβλήματα κατανόησης**
 - συζητούν για προβλήματα κατανόησης και επικοινωνίας π.χ. αινίγματα, παιχνίδια περιγραφής
 - εκφράζονται ευγενικά όταν δεν καταλαβαίνουν κάτι

Γλώσσα Α./Β. 1.3. Συμμετοχή σε συζητήσεις

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **παίρνουν μέρος σε συζητήσεις**
 - αναπτύσσουν ετοιμότητα για συζήτηση
παίρνουν μέρος σε συνομιλίες, σε ομαδικές συζητήσεις και σε παιχνίδια επικοινωνίας
 - μαθαίνουν τυπικές γλωσσικές εκφράσεις και τις χρησιμοποιούν
εκφράσεις χαιρετισμού, αποχαιρετισμού, αιτημάτων, ευχαριστιών, συγγνώμης, ερωτήσεων, πληροφοριών, συγχαρητηρίων, προσκλήσεων, τηλεφωνικών επικοινωνιών
 - συγκεντρώνουν και συγκρίνουν μορφές χαιρετισμού και στις δυο γλώσσες
 - θέτουν όλοι μαζί απλούς κανόνες διαλόγου και τις λαμβάνουν υπόψη
διατηρώ επαφή με τα μάτια, σηκώνω το χέρι, μιλώ αφού μου δώσουν το λόγο, ακούω τους άλλους, αφήνω τους άλλους να ολοκληρώσουν, δεν κοροϊδεύω κανέναν, δίνω τον λόγο στους άλλους
 - ορίζουν κανόνες συνεργασίας μεταξύ τους και τους τηρούν
διατηρούν το χώρο εργασίας τους σε τάξη, εργάζονται σιωπηλά όταν επιλέγουν την εργασία τους, σε ασκήσεις με συμμαθητές ή σε ομαδικές εργασίες
 - μιλούν με τους άλλους για επιθυμίες τους
 - συζητούν προβλήματα και συγκρούσεις, τις οποίες επιλύουν από κοινού
εκφράζουν κατάλληλα την άποψή τους και τα συναισθήματά τους (ακόμη και μη λεκτικά!)
Διαθεματική Προσέγγιση: Θρησκευτικά, Μελέτη Περιβάλλοντος
 - βλέπουν τα πράγματα από διαφορετικές προοπτικές
διηγούνται με δικά τους λόγια την άποψη των συμμαθητών τους, αναγνωρίζουν και σέβονται τις απόψεις των άλλων
 - προτείνουν πιθανότητες λύσεων και τις πραγματοποιούν

Γλώσσα Α./Β. 1.4. Αλλαγή του γλωσσικού κώδικα

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **συνειδητοποιούν** όταν μιλούν οι ίδιοι ή οι συνομιλητές τους την αλλαγή του γλωσσικού κώδικα
- **επιλέγουν** στον προφορικό τους λόγο την κατάλληλη γλώσσα, ανάλογα με τους ακροατές και την κατάσταση

Γλώσσα Α./Β. 1.5. Θεατρικό παιχνίδι

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **δοκιμάζουν με διαφορετικές προοπτικές**
 - αναπτύσσουν απλές θεατρικές σκηνές με φιγούρες δακτύλων, χεριού, κουκλοθέατρου
 - εκφράζουν με παντομίμα συναισθήματα και δραστηριότητες
εκδηλώνουν συναισθήματα (χαρά, θυμό, μίσος, κ.ά.) μέσω της μίμησης (Gestik)
- **θέτουν τον εαυτό τους σε ένα ρόλο και τον μορφοποιούν**
 - παίρνουν τη θέση κάποιου άλλου σε διάφορες καταστάσεις της ζωής, κατανοούν συναισθήματα και προτιμήσεις του

- ο υποστηρίζουν την άποψη του άλλου
- ο διαμορφώνουν έναν ρόλο μέσω της γλώσσας, της μίμησης και της στάσης του σώματος
- ο παρουσιάζουν απλές περιστάσεις μέσω της δραματοποίησης
- ο αναπτύσσουν απλές σκηνές σε ελεύθερο παιχνίδι και τις παρουσιάζουν
τραβούν βίντεο με τη φωτογραφική μηχανή και το παρουσιάζουν με τη βοήθεια του προβολέα
- ο δραματοποιούν σκηνές από ένα απόσπασμα βιβλίου που διαβάζουν στην τάξη, ή από ένα ποίημα
- ο αναπτύσσουν δίγλωσσες θεατρικές σκηνές για θέματα που τους έχουν δοθεί ή έχουν εφεύρει

Γλώσσα Α./Β. 1.6. Συζήτηση για τον τρόπο μάθησης

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **παρουσιάζουν, περιγράφουν και συζητούν αυτά που παρατηρούν γύρω τους**
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
- **περιγράφουν ζωντανούς οργανισμούς, πράγματα και καταστάσεις**
 - ο περιγράφουν πρόσωπα και περιστάσεις, πράγματα και χρησιμοποιούν ακριβείς ορολογίες
 - ο αντιλαμβάνονται και περιγράφουν απλά γεγονότα και ό,τι έχουν παρατηρήσει
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
- ο αναγνωρίζουν και περιγράφουν προθέσεις, συναισθηματικές καταστάσεις
- **δικαιολογούν και δίνουν εξηγήσεις**
 - ο εξηγούν σε συμμαθητές τους ένα κείμενο ή μια θεματική ενότητα
αναλύουν ένα μαθηματικό πρόβλημα, εξηγούν τον τρόπο επίλυσης.
Διαθεματική Προσέγγιση: Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος
- **παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της μάθησης**
 - ο παρουσιάζουν αποτελέσματα από ομαδικές ή δυαδικές εργασίες
 - ο κάνουν μικρές εισηγήσεις, που κινούν το ενδιαφέρον και μεταφέρουν πληροφορίες
- **συζητούν για τις εμπειρίες που απέκτησαν κατά την μάθηση**
 - ο συζητούν για τις εμπειρίες και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν στις ομαδικές εργασίες και προτείνουν λύσεις
 - ο συζητούν για τη μάθηση στις ανοιχτές μορφές διδασκαλίας (*εβδομαδιαίο πρόγραμμα εργασίας, ελεύθερη εργασία, γωνία μάθησης, μάθηση σε σταθμούς*)
 - ο δίνουν στις ομάδες εργασίες με συμμαθητές τους, απλές οδηγίες

Γ' και Δ' Τάξη

Γλώσσα Γ./Δ. 1.1. Μιλούν στους άλλους

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **μιλούν σωστά**
 - ο εξασκούν τη σωστή χρήση της φωνής τους (*ασκήσεις και παιχνίδια για την στάση του σώματος, της αναπνοής και της άρθρωσης*)
 - ο προσέχουν τη σωστή άρθρωση (*δοκιμάζουν ρυθμούς, ομοιοκαταληξίες, μελωδίες και τις παρουσιάζουν. Εξασκούνται στους γλωσσοδέτες*)
 - ο συγκρίνουν την άρθρωση των φθόγγων στην ελληνική και τη γερμανική γλώσσα
 - ο δοκιμάζουν μεθόδους παρουσίασης και τις χρησιμοποιούν συνειδητά
χρησιμοποιούν παύσεις, τονισμό, ρυθμό την ένταση της φωνής τους και παραγλωσσικά στοιχεία
 - ο ανακαλύπτουν και αναγνωρίζουν γλωσσικές και πολιτισμικές διαφορές
Διαθεματική Προσέγγιση: Ανάγνωση, Μελέτη Περιβάλλοντος
- **μιλούν ανάλογα με την περίπτωση: διηγούνται, δίνουν πληροφορίες, επιχειρηματολογούν, απευθύνονται**
 - ο μιλούν για καθημερινά και ξεχωριστά γεγονότα και εμπειρίες
διηγούνται σε καθορισμένο χρόνο, σχολιάζουν ειδήσεις και γεγονότα, ανταλλάσσουν εμπειρίες
 - ο διηγούνται συναρπαστικά και με ενδιαφέρον
 - ο συζητούν για προβλήματα κατανόησης και επικοινωνίας στα δύο γλωσσικά συστήματα

- διηγούνται μια ιστορία στην ελληνική και τη γερμανική γλώσσα και συγκρίνουν την επίδραση της ιστορίας και στις δυο διηγήσεις
- πληροφορούν για γεγονότα και καταστάσεις δομημένα, μένοντας στο θέμα *περιγράφουν ένα ατύχημα, μια συνταγή, οδηγίες κατασκευής, ένα πείραμα*
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος, Γραπτός λόγος
- **σχεδιάζουν και χρησιμοποιούν θέματα διαλόγου και συνομιλίες ανάλογα με την περίπτωση**
 - αναπτύσσουν την ικανότητα της επικοινωνίας, π. χ. σε τηλεφωνική συνομιλία, σε συνέντευξη
 - συζητούν για τον ανάλογο για ορισμένες περιστάσεις τρόπο ομιλίας και τον χρησιμοποιούν *διήγηση, περιγραφή, παράκληση, οδηγία, πρόσκληση κλπ.*
 - σχεδιάζουν κοινές επιδιώξεις
 - κατανοούν ότι οι διάφοροι τρόποι έκφρασης εξαρτώνται από τη μορφή επικοινωνίας και το συνομιλητή τους και τις θέτουν σε εφαρμογή

Γλώσσα Γ./Δ. 1.2. Κατανοούν ακούγοντας

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **κατανοούν και αναλύουν περιεχόμενα ακούγοντας**
 - κινητοποιούν μηχανισμούς ακρόασης και της ικανότητας του διαλόγου *κρατούν οπτική επαφή με τον συνομιλητή, ακούνε προσεκτικά και αφήνουν τον άλλο να ολοκληρώσει*
 - εξασκούν την ικανότητα να καταλαβαίνουν άγνωστες λέξεις από τα συμφραζόμενα
 - κατανοούν ανακοινώσεις και οδηγίες και τις μεταδίδουν ορθά και ολοκληρωμένα *ιδίως αναθέσεις εργασιών, οδηγίες παιχνιδιών, οδηγίες για τον τρόπο που πρέπει να κάνουν κάτι*
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
 - ακούν με προσοχή δίγλωσσες διηγήσεις
- **θέτουν συγκεκριμένες ερωτήσεις**
 - συγκεντρώνουν πληροφορίες μέσω ερωτήσεων και τις μεταφέρουν σε άλλους *για εκδηλώσεις, τελετές, ημερομηνίες, θέματα από άλλα μαθήματα ή για σχολικές εκδρομές*
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
 - θέτουν αυτόνομα ερωτήσεις *για εκδρομές της τάξης, για Projects, για θέματα από το μάθημα Μελέτη Περιβάλλοντος*
 - ρωτούν συγκεκριμένα για άγνωστες λέξεις και φράσεις *εργάζονται με καρτέλες ή τετράδιο αγνώστων λέξεων*
- **συζητούν για σύνθετα προβλήματα συνεννόησης και τα αναλύουν**
 - ελέγχουν κατά πόσο η έκφραση τους είναι κατανοητή, αναγνωρίζουν και αποφεύγουν εκφραστικά λάθη
 - διατυπώνουν ερωτήσεις ευγενικά όταν δεν καταλαβαίνουν κάτι *παίζουν παιχνίδια ρόλων*

Γλώσσα Γ./Δ. 1.3. Συμμετοχή σε συζητήσεις

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **συμμετέχουν σε συζητήσεις και στοχάζονται**
 - συμβάλουν στο διάλογο και συζητούν,
 - χρησιμοποιούν συνηθισμένες γλωσσικές εκφράσεις και τις αναλύουν *επικοινωνούν, παρηγορούν, εύχονται, παρακινούν, προσκαλούν, αιτιολογούν, τεκμηριώνουν*
 - εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους σε σχέση με διαφορετικά θέματα και εκφράζονται ανάλογα με την περίπτωση
 - συγκρίνουν στερεότυπους χαιρετισμούς και συνηθισμένες γλωσσικές εκφράσεις και στις δυο γλώσσες
- **χρησιμοποιούν κανόνες διαλόγου που έχουν αναπτύξει οι ίδιοι ανάλογα με την περίπτωση και ξανασυζητούν την τήρησή τους**

- εφαρμόζουν τους κανόνες του διαλόγου στην πράξη
διατηρούν οπτική επαφή με τον συνομιλητή τους, μένουν στο θέμα, αφήνουν τους άλλους να ολοκληρώσουν, κατανοούν αυτό που έχουν πει οι άλλοι, αναφέρονται σ' αυτά που έχουν ειπωθεί, συζητούν για ορισμένα θέματα με έναν συνομιλητή ή με την ομάδα
- εφαρμόζουν κανόνες εργασίας και ξανασυζητούν για την εφαρμογή τους
θέτουν κανόνες εργασίας για συγκεκριμένες φάσεις της εργασίας, επανεξετάζουν φάσεις του διαλόγου και της εργασίας όπως και τη δική τους συμπεριφορά
- **συζητούν τα αιτήματά τους και τις συγκρούσεις που προκύπτουν και προτείνουν στρατηγικές επίλυσης**
 - εκφράζουν και υποστηρίζουν την άποψη τους ανάλογα με την περίπτωση
 - αναπτύσσουν ετοιμότητα συμβιβασμού
υποχωρούν, μεσολαβούν, συμφωνούν, σέβονται άλλες απόψεις, αποφεύγουν βρισιές
 - βλέπουν τα πράγματα από διαφορετικές σκοπιές
 - αφήνουν να ισχύει η άποψη των συμμαθητών τους
επαναλαμβάνουν με δικά τους λόγια την άποψη των συμμαθητών τους και την αποδέχονται
 - γνωρίζουν γλωσσικές εκφράσεις που ταιριάζουν και τις χρησιμοποιούν
 - αντιμετωπίζουν συγκρούσεις γλωσσικά

Γλώσσα Γ./Δ. 1.4. Αλλαγή του γλωσσικού κώδικα

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **συζητούν για την αλλαγή του γλωσσικού κώδικα και χρησιμοποιούν συνειδητά τον εκάστοτε γλωσσικό κώδικα**
 - επιλέγουν την κάθε γλώσσα ανάλογα με τον ακροατή και την περίπτωση
 - αντιλαμβάνονται την αλλαγή του γλωσσικού κώδικα στη δική τους ομιλία ή σε αυτή του συνομιλητή τους
 - συνειδητοποιούν γλωσσικές μίξεις στη δική τους ομιλία και σε αυτή του συνομιλητή τους και βρίσκουν τις διαφορές που υπάρχουν στην αλλαγή του γλωσσικού κώδικα
 - αντιλαμβάνονται τις γλωσσικές μίξεις και εξασκούνται στην αποφυγή τους με παιχνίδια ρόλων
 - αντιλαμβάνονται συνειδητά σημασιολογικές και γραμματικές παρεμβολές και προσπαθούν να τις αποφύγουν με γλωσσικά παιχνίδια ρόλων π.χ. *öffne die Tür - öffne (anschalten) das Licht, ich verliere den Ring/ich verliere (verpasse) den Bus*

Γλώσσα Γ./Δ. 1.5. Θεατρικό παιχνίδι

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **κάνουν χρήση διαφορετικών οπτικών κατά την ομιλία τους και συνειδητοποιούν τις διαφορές τους**
 - αλλάζουν οπτική γωνία κατά την αφήγηση
διηγούνται ένα παραμύθι από την οπτική ενός δευτερεύοντος ρόλου, υποστηρίζουν την άποψη του άλλου σ' έναν καυγά, περιγράφουν έναν τόπο από την πλευρά ενός Έλληνα και ενός Γερμανού
 - δοκιμάζουν διαφορετικές μορφές λύσεων αυτοσχεδιάζοντας ή μέσω του παιχνιδιού ρόλων
- **βάζουν συνειδητά τον εαυτό τους να βιώσει έναν ρόλο και του δίνουν μορφή**
 - υποστηρίζουν όταν μαλώνουν, την άποψη του άλλου
 - εκφράζονται και ερμηνεύουν διαφορετικές συναισθηματικές καταστάσεις και προθέσεις
ειρωνεία, χιούμορ, συγκίνηση, ευθυμία, προσβολή
 - διατυπώνουν επιδέξια σκηνές παιχνιδιού (διαφημίζω κάτι, πουλάω κάτι)

- **παρουσιάζουν θεατρικά καταστάσεις με διαφορετικές μορφές παιχνιδιού**
 - αναπτύσσουν και μορφοποιούν γλωσσικά παιχνίδια
παιχνίδια με αινίγματα, με στίχους
 - φτιάχνουν παιχνίδια με τις λέξεις, παροιμίες
ανέκδοτα και ποιήματα χρησιμοποιώντας λέξεις με διπλή σημασία
 - φτιάχνουν και παρουσιάζουν θεατρικές σκηνές
παρουσιάζουν μικρές σκηνές με παντομίμα, με θέατρο σκιών, με αυτοσχεδιασμούς και παιχνίδια με μάσκες, παρουσιάζουν σκηνές συνεργατικής συμπεριφοράς σε καταστάσεις οδικής κυκλοφορίας, διαμορφώνουν τη σχολική ζωή με θεατρικές παραστάσεις και ενσωματώνουν συνειδητά τη γλώσσα του σώματος με την έκφραση
- **παίζουν ρόλους από την καθημερινότητα και εμπλουτίζουν συνεχώς το λεξιλόγιό τους**
 - εφευρίσκουν ιστορίες
 - παρουσιάζουν σκηνές και από τους δυο πολιτισμούς και στις δυο γλώσσες για διαφορετικές γιορτές και διαφορετικά θέματα
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος

Γλώσσα Γ./Δ. 1.6. Συζήτηση για τον τρόπο μάθησης

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **στοχάζονται σχετικά με διάφορες παρατηρήσεις**
 - αποδίδουν περιεχόμενα με βάση λέξεις κλειδιά
σημειώνουν λέξεις κλειδιά σε κείμενα, σε ερωτηματολόγια, σε πορίσματα μαθήματος, χρησιμοποιούν λέξεις κλειδιά για μια μικρή εισήγηση ή για να παρουσιάσουν ένα αγαπημένο βιβλίο τους.
Διαθεματική προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
- **σκέφτονται και περιγράφουν απλά γεγονότα**
 - περιγράφουν ορθά ζωντανούς οργανισμούς και πράγματα
 - σχολιάζουν μια είδηση, διατυπώνουν περιγραφές για κάποιο άτομο, κάποιο πράγμα ή κάποια κατάσταση
- **δίνουν εξηγήσεις και διευκρινίσεις**
 - αξιολογούν κάποιες καταστάσεις και αντιδρούν γλωσσικά
απαιτούν, παραπονιούνται, συμφωνούν
 - αιτιολογούν τα συμφραζόμενα
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
- **παρουσιάζουν αποτελέσματα μάθησης και χρησιμοποιούν ορολογίες**
 - παρουσιάζουν αποτελέσματα από ομαδική εργασία ή από εργασία με συμμαθητές τους με τη βοήθεια κατάλληλων μέσων
 - διευκρινίζουν τα συμφραζόμενα και χρησιμοποιούν ορολογίες
π.χ.σε πειράματα της φυσικής, σε παρατηρήσεις στη φύση
 - παρουσιάζουν μικρές εισηγήσεις, δίνοντας πληροφορίες με ενδιαφέροντα τρόπο
Διαθεματική προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
- **συζητούν για τις γνωστικές εμπειρίες που απέκτησαν και βοηθούν τους άλλους στη μάθηση**
 - δίνουν στους συμμαθητές τους οδηγίες για την επεξεργασία κειμένου
 - συζητούν για τις εμπειρίες και τις δυσκολίες κατά τις ομαδικές εργασίες και προτείνουν λύσεις
συζητούν για προσωπικές τους εμπειρίες, συναισθήματα, σκέψεις, επιθυμίες, προγράμματα εργασίας
 - κάνουν επικοινωνιακή κριτική στους συμμαθητές τους για εισηγήσεις και παρουσιάσεις
 - σχολιάζουν μέσω της διαδικασίας μάθησης τις ανοιχτές μορφές διδασκαλίας
 - εβδομαδιαίο πρόγραμμα, ελεύθερη εργασία, γωνιές και κατάλληλο περιβάλλον μάθησης, μάθησης σε σταθμούς

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

2^{ος} Τομέας Γλωσσικών Ικανοτήτων

**Γραπτός λόγος – Γραφή και παραγωγή γραπτού λόγου
στην ελληνική και στη γερμανική γλώσσα**

Γενικό Πλαίσιο Μαθήματος

Κατά την κατάκτηση της δεξιότητας της γραφής και της ορθογραφίας δεν πρόκειται μόνο για την κατάκτηση μιας τεχνικής δεξιότητας. Στο πλαίσιο αυτών των διαδικασιών εισάγεται ο μαθητής στην κουλτούρα της γραφής. Οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές αισθάνονται χαρά να γράφουν δικά τους κείμενα και στις δυο τους γλώσσες και να διαπιστώνουν με τον τρόπο αυτό τη σημασία που έχει τόσο για αυτούς όσο και για τους άλλους η ελληνική και η γερμανική γραπτή γλώσσα. Χρησιμοποιούν τη γραφή με στόχο την επικοινωνία με τους άλλους, την παροχή και αποθήκευση πληροφοριών, αλλά και όταν αντιμετωπίζουν γνωστικές και συναισθηματικές συγκρούσεις καθώς επίσης και κατά τη δημιουργική και καλλιτεχνική χρήση και των δυο γλωσσών.

Τόσο στην καθημερινή ζωή των μαθητών στο δίγλωσσο και διπολιτισμικό περιβάλλον όσο και στο πλαίσιο του μαθήματος προκύπτουν πολύπλευρες ευκαιρίες για γραφή και στις δύο γλώσσες. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά εδώ η σύγκριση των δυο γλωσσών. Οι ομοιότητες και οι διαφορές της ελληνικής και γερμανικής γλώσσας συχνά συζητούνται στο μάθημα. Έτσι έχουν τη δυνατότητα οι μαθητές να κάνουν σκέψεις πάνω στην πολυγλωσσία, την οποία βιώνουν ως εμπλουτισμό.

Από την αρχή υποστηρίζονται και ενισχύονται οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές στην ανάγκη που έχουν για γραπτή έκφραση και επικοινωνία σε κάθε μια από τις γλώσσες τους. Τους παρέχεται η δυνατότητα να εκφράζουν γραπτά όσο το δυνατόν νωρίτερα τις σκέψεις τους, να γράφουν ακριβώς όπως ακούουν τόσο στα Ελληνικά όσο και στα Γερμανικά. Με τον τρόπο αυτό συντάσσουν κείμενα ήδη από την Α΄ τάξη. Στην αρχή γράφουν σύντομες προτάσεις με το ίδιο περιεχόμενο και στις δυο γλώσσες και συγκρίνουν τη σημασία και τη σύνταξη των λέξεων. Έτσι, δέχονται όσο γίνεται πιο νωρίς ερεθίσματα να κάνουν σκέψεις πάνω στη γλώσσα. Κατανοούν ότι και στα Ελληνικά και στα Γερμανικά μπορεί να γράψει κανείς με διαφορετικά, με παρόμοια αλλά και με ίδια γραφικά σχήματα (γραφήματα). Με τον καιρό αποκτούν γραμματικές γνώσεις και μαθαίνουν τους μορφολογικούς και ορθογραφικούς κανόνες, που μερικές φορές είναι ακριβώς οι ίδιοι στα δυο γραπτά γλωσσικά συστήματα (μετά την τελεία γράφουμε πάντα με κεφαλαίο γράμμα), άλλες πάλι φορές διαφέρουν τελείως. Μέσα από τη συνειδητοποίηση και εμπέδωση των ομοιοτήτων και των διαφορών αποκτούν οι μαθήτριες και μαθητές σιγουρά στο γράψιμο.

Στις επόμενες τάξεις τα δίγλωσσα Ελληνόπουλα συνεχίζουν να αξιοποιούν ποικίλα γραπτά ερεθίσματα, μια και τους δίνονται πολύπλευρες ευκαιρίες για ελεύθερη, αλλά και συγκεκριμένη/δεδομένη γραφή και στις δυο γλώσσες. Γνωρίζουν διάφορα γλωσσικά μέσα και διευρύνουν και ενισχύουν έτσι την ικανότητά τους στη γραπτή έκφραση. Οι δίγλωσσοι μαθητές δουλεύουν κατά τη διαμόρφωση των κειμένων τους όλο και πιο αυτόνομα και λαμβάνουν υπόψη τους συνεχώς περισσότερο την πρόθεση και τις ικανότητες του αποδέκτη. Από τις αντιδράσεις των άλλων πάνω στο γραπτό τους κείμενο, δέχονται ερεθίσματα για συνέχιση και βελτίωση της εργασίας τους. Γνωρίζουν διάφορες δυνατότητες επεξεργασίας ενός κειμένου και χρησιμοποιούν βοηθήματα στην ορθογραφία, όπως μονόγλωσσα και δίγλωσσα λεξικά και καρτέλες λέξεων.

Οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές εξοικειώνονται με την τεχνολογία των υπολογιστών, έτσι ώστε να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες που τους παρέχονται μέσω του διαδικτύου και των πολυμέσων και να μπορούν να επεξεργάζονται κείμενα στον υπολογιστή.

Κατά τη σύνταξη και επεξεργασία κειμένων αναγνωρίζουν τα Ελληνόπουλα τυχόν παρεμβολές, που μπορεί να έχει η μια γλώσσα στην άλλη. Τις συνειδητοποιούν, μαθαίνουν σε τι οφείλεται η εμφάνισή τους, συγκεντρώνουν συχνά τέτοιου είδους «λάθη» και τέλος εξασκούνται στο να τα αποφεύγουν.

Με το να συντάσσουν οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές κείμενα και στις δυο γλώσσες ή με το να τα μεταφράζουν από τη μια γλώσσα στην άλλη συνειδητοποιούν ομοιότητες αλλά και διαφορές, που υπάρχουν μεταξύ των δυο γλωσσών. Στοχάζονται πάνω σε σημασιολογικές διακυμάνσεις των λέξεων και χειρίζονται τη γλώσσα πιο συνειδητά. Έτσι γίνονται ξεκάθαρες οι ιδιαιτερότητες και των δυο γλωσσών.

Παράλληλα με τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου βελτιώνουν οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές την οπτικό-ακουστική τους αντίληψη στην ελληνική και γερμανική γλώσσα. Αποκτούν και εξοικειώνονται όλο και πιο πολύ με στρατηγικές, που τους βοηθούν να ανακαλύπτουν τον τρόπο γραφής άγνωστων λέξεων. Αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες λέξεων με μορφολογικά και ορθογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία, τις αποθηκεύουν και εμποδώνουν αυτού του είδους γνώσεις με τη συχνή χρήση τους σε δικές τους προτάσεις και δικά τους κείμενα.

Βάσεις για αυτή τη διαδικασία αποτελούν το βασικό καθώς και το ατομικό λεξιλόγιο που αναπτύσσεται κατά την ελεύθερη γραφή. Οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές διαμορφώνουν μια όλο και πιο υπεύθυνη και αυτόνομη στάση απέναντι και στα δύο γραπτά γλωσσικά συστήματα, με το να μαθαίνουν να αναγνωρίζουν λάθη, να τα ξανασκέφτονται και να τα διορθώνουν.

Οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές διαθέτουν μια σειρά δυνατοτήτων αισθητικής έκφρασης ενός κειμένου. Εργάζονται με διάφορα μέσα στο διπολιτισμικό τους περιβάλλον και γράφουν σε μια ευανάγνωστη γραφή με ευχέρεια και στις δύο γλώσσες τους.

Α΄ - Β΄ τάξη

Γλώσσα Α./Β. 2 Γραπτός λόγος- Γραφή και παραγωγή γραπτού λόγου

Γλώσσα Α./Β. 2 Κατάκτηση δεξιοτήτων γραπτού λόγου

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γράφουν ευανάγνωστα, με ευχέρεια και με ακρίβεια**
 - ο παρατηρούν και αναγνωρίζουν τους συνδυασμούς των γραμμάτων
 - ο συγκρίνουν το δικό τους γραπτό με το δεδομένο πρότυπο
 - ο συγκρίνουν ελληνικούς και λατινικούς γραφικούς χαρακτήρες
 - ο βρίσκουν τους ίδιους, παρόμοιους και διαφορετικούς τύπους γραμμάτων στο ελληνικό και γερμανικό σύστημα γραφής και συγκρίνουν την προφορά τους
 - ο βρίσκουν τις ίδιες, παρόμοιες και διαφορετικές αντιστοιχίες γράμματων και φωνημάτων στο ελληνικό και στο γερμανικό αλφάβητο
- **διαμορφώνουν ευκρινή κείμενα**
 - ο επισημαίνουν κύρια σημεία
 - ο μοιράζουν σωστά το χώρο γραφής τους
 - ο κάνουν διορθώσεις
 - ο δοκιμάζουν και χρησιμοποιούν γραφική ύλη
χρησιμοποιούν διαφορετικά ήδη χαρτιού και υλικών γραφής
- **χρησιμοποιούν τον υπολογιστή για τη γραφή και τη διαμόρφωση κειμένου**

Γλώσσα Α./Β. 2.2 Ορθή Γραφή

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **βελτιώνουν την αντίληψή τους και αναγνωρίζουν δομές του λόγου**
 - ο αποκτούν ακουστική ευαισθησία για φωνήματα και ρυθμούς
 - ο αναγνωρίζουν ομοιοκαταληξίες και τις κατατάσσουν σε ομάδες
 - ο αναγνωρίζουν ποιότητες φωνημάτων και τις ξεχωρίζουν
Eva-Ente-Mutter; Dose-Tasche, Ball-Puppe, Gemüse-Kind
 - ο μαθαίνουν την Αλφαβήτα και τη χρησιμοποιούν
 - κατατάσσουν λέξεις σύμφωνα με το πρώτο και το δεύτερο γράμμα
- **γνωρίζουν ορθογραφικές στρατηγικές και τις χρησιμοποιούν**
 - ο ακούν λέξεις στη φωνημική τους ακολουθία και τις αποδίδουν σε γραφή
 - ο δομούν λέξεις (τις αναλύουν σε φωνημικές συλλαβές και ορθογραφικού τύπου συλλαβές)
 - ο μαθαίνουν στρατηγικές που ανάγονται σε κανόνες και τις χρησιμοποιούν για την ορθή παραγωγή γραπτού λόγου
 - *το φώνημα i στο συνδυασμό γραφημάτων ie*
 - ακολουθούν τους ορθογραφικούς κανόνες για τη γραφή π.χ. με κεφαλαίο στα ουσιαστικά και στην αρχή της πρότασης
 - *φωνολογικές κανονικότητες: ei, eu, st, sp, qu, r μετά από φωνήεν*
 - *καταλήξεις ουσιαστικών: αρσενικά: -ος, -ης, -ες; θηλυκά: -α, -η; ουδέτερα: -ι, -ο*
 - *φωνολογικές κανονικότητες: γγ-γκ, σμ, σβ, τζ, αυ(αβ), ευ(εβ), ει, αι, οι, ντ, μπ, στ/τς, σπ/ψ, σκ/ξ*
 - ο αναγνωρίζουν δομικά στοιχεία (μορφήματα) και τα χρησιμοποιούν βοηθητικά για τη σωστή γραφή
 - Διαθεματική Προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας*
 - *καταλήξεις (-en, -el, -er)*
 - *καταλήξεις ρημάτων (1): -ει, -μαι, -ω*
 - *καταλήξεις ρημάτων (2): -ίζω, -εύω, -αίνω, -μαι, -σαι, -ται, -νται, -ένω, -ώνω*
 - βρίσκουν τη ρίζα της λέξης και αναγνωρίζουν τα παράγωγα (τρίτο πρόσωπο, διαλυτικά, φαινόμενο φωνημικής αλλαγής στην κατάληξη)
Kommt - kommen, zeigt-zeigen, Abend-Abende, Äpfel-Apfel
 - ο αναγνωρίζουν σύνθετες λέξεις, σημειώνουν τα σημεία σύνδεσης, τις αναλύουν και τις ανασυνθέτουν
 - Διαθεματική Προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας*

- χωρίζουν λέξεις
- κατά φωνημικές συλλαβές *lau-fen*
- σύμφωνα με ορθογραφικούς κανόνες, *Son-ne, θά-λασ-σα*
- επεξεργάζονται λέξεις, αναγνωρίζουν και περιγράφουν ιδιαιτερότητες στην ορθογραφία „Αυτές τις λέξεις πρέπει να τις θυμάμαι ιδιαίτερα”, συλλέγουν λέξεις με τις ίδιες ιδιαιτερότητες: π.χ. *Haare, Schnee, Boot, Ohr, nehmen, Frühling, Mutter, Sonne, fallen, Vater, Vogel, von Hexe, Lexikon* έχει, τι, όχι, και, είναι, είμαι (και η κλίση τους), έχω
- **μαθαίνουν και λαμβάνουν υπόψη τα σημεία στίξης**
 Διαθεματική Προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας
 -ο τονισμός των λέξεων (επισημάνση του τόνου): ο τόνος, η απόστροφος π.χ. : τα 'χανα, τα διαλυτικά
- **ασκούνται στην ορθή γραφή και αντιλαμβάνονται τα λάθη**
 - εφαρμόζουν κατά την παραγωγή γραπτού λόγου ορθογραφικές στρατηγικές
 - κάνουν σκέψεις πάνω σε συγκεκριμένους κανόνες και υποθέσεις σχετικά με τη γραφή συγκεκριμένων λέξεων
 - ελέγχουν κείμενα για τη σωστή τους ορθογραφία και τα διορθώνουν
- **γνωρίζουν τα ορθογραφικά βοηθήματα και τα αξιοποιούν**
 - χρησιμοποιούν λεξικά και συλλογές λέξεων
 - φτιάχνουν μια ατομική καρτέλα λαθών τους
- **χειρίζονται τις τεχνικές εργασίας**
 - αντιγράφουν μεθοδικά και ανάλογα με το νόημα της λέξης ή του κειμένου
 1. παρατηρούν τη λέξη και κάνουν σκέψεις πάνω στο νόημα αυτής
 2. ανακαλύπτουν ιδιαιτερότητες και τις σχολιάζουν
 3. εντυπώνουν στο μυαλό τη λέξη και την επαναλαμβάνουν λεκτικά
 4. γράφουν απ' έξω αυτό που έμαθαν
 5. συγκρίνουν το κείμενο εκτενώς με το πρωτότυπο
 - διορθώνουν λέξεις με βοήθεια του λεξικού

Γλώσσα Α./Β. 2.3. Σύνταξη κειμένων

Γλώσσα Α./Β. 2.3.1 Σχεδιασμός κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **διαπιστώνουν την πρόθεση του γράφοντος και τον αποδέκτη του γραπτού**
 - γράφουν ένα κείμενο λαμβάνοντας υπόψη την πρόθεση του γράφοντος και τον αποδέκτη
 - κάνουν χρήση διαφόρων μορφών κειμένων και αναπτύσσουν ιδέες σχεδιασμού
 - επιλέγουν οι ίδιοι ένα θέμα, αποσαφηνίζουν ένα γεγονός, εκφράζουν την επιθυμία για τη διαμόρφωση μιας πρόσκλησης ή ανακοίνωσης
 - αποφασίζουν σχετικά με ένα θέμα, με μια δυνατότητα διαμόρφωσης π.χ. ενός βιβλίου ιστοριών ή του πίνακα ανακοινώσεων (εργασία στην ομάδα ή σε ζευγάρια),
 Διαθεματική προσέγγιση: Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση
- **συλλέγουν γλωσσικά και δομικά μέσα και ιδέες: λέξεις, εκφράσεις και μορφές κειμένων**
 - συγκεντρώνουν κατάλληλες εκφράσεις
 - εργάζονται με βοηθήματα κείμενα με κενά, δοσμένη αρχή πρότασης ή μέρη από κείμενα
 - ενσωματώνουν εμπειρίες από προηγούμενες επεξεργασίες

Γλώσσα Α./Β. 2.3.2 Γραφή κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γράφουν κατανοητά και δομημένα**
 - γράφουν ιστορίες που βίωσαν ή φανταστικές ιστορίες με απλές προτάσεις στη μορφή ενός ημερολογίου της τάξης ή ενός γράμματος

- ο φτιάχνουν ένα δίγλωσσο εικονογραφημένο βιβλίο
- ο εκφράζουν προβληματισμούς και επιθυμίες με προσκλήσεις, ευχές, σημειώσεις που τοποθετούν σε ένα κουτί των επιθυμιών ή παραπόνων, μικρές αγγελίες για πωλήσεις, αγορές, ανταλλαγές, επιθυμία δώρου γενεθλίων
- ο περιγράφουν σκέψεις και συναισθήματα
- **κρατούν σημειώσεις σχετικά με γνώσεις που απέκτησαν και τις χρησιμοποιούν για να γράψουν πληροφοριακά κείμενα**
 - ο συντάσσουν πληροφοριακά σύντομα και ακριβή κείμενα για πλάσματα, αντικείμενα και διαδικασίες
περιγραφές ως αίνιγμα ή αγγελία, γράφουν οδηγίες για παιχνίδια, κατασκευές ή συνταγές
Διαθεματική προσέγγιση: Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος
 - ο σημειώνουν λέξεις κλειδιά
Διαθεματική προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
 - ο παρουσιάζουν τα κείμενά τους
τα αναρτούν στην τάξη, στο σχολείο, στο ημερολόγιο της τάξης, κάνουν ανακοίνωση κλπ.
- **γράφουν μετά από κάποιο ερέθισμα δικά τους κείμενα**
 - ο γράφουν πάνω σε καταστάσεις που τους παρακινούν δημιουργικά
 - ο γράφουν ελεύθερα κείμενα σε ομάδες ή σε ζευγάρια
γράφουν σε εργαστήρι γραφής, σύμφωνα με τις δικές τους προθέσεις και το δικό τους ενδιαφέρον, συντάσσουν κείμενα σε βιβλία της τάξης
 - ο συμπληρώνουν κείμενα και τα μιμούνται
βρίσκουν μια αρχή και ένα τέλος, γράφουν ένα παραμύθι, ένα ποίημα, έναν στίχο πάνω σε ένα υπόδειγμα
 - ο φτιάχνουν παιχνίδια γραφής
παιχνίδια με γράμματα, λέξεις, προτάσεις; παιχνίδια με ήχους, ομοιοκαταληξία, ρυθμό; παιχνίδια με την Αλφαβήτα; κοινωνικά παιχνίδια γραφής

Γλώσσα Α./Β. 2.3.3 Επεξεργασία κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **ελέγχουν κείμενα με τη βοήθεια υποδείξεων, ώστε να είναι κατανοητά και αποτελεσματικά**
 - ο ακούνε προσεκτικά ανάγνωση κειμένων και μιλάνε για αυτά
εκφράζουν τη θέση τους, επαινούν και μαθαίνουν να ασκούν επικοδομητική κριτική, κάνουν προτάσεις για αλλαγές σε δικά τους και ξένα κείμενα, δοκιμάζουν αλλαγές ακόμα και με τον υπολογιστή
Διαθεματική προσέγγιση: Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση
- **επεξεργάζονται κείμενα υποδεικνύοντας ως κριτήριο την εξωτερική και γλωσσική δομή, όσο και τη σωστή έκφραση**
 - ο χρησιμοποιούν απλές στρατηγικές επεξεργασίας
αρχίζουν τις πρώτες ορθογραφικές επεξεργασίες, αλλάζουν ποικιλοτρόπως την αρχή της πρότασης, προσέχουν την ακριβή δομή της πρότασης
Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας
- **ετοιμάζουν κείμενα για παρουσίαση και δημιουργούν έντυπο υλικό**
π.χ. μέσω εικόνων και αφισών, ακόμα και με τον υπολογιστή

Γ΄ τάξη

Γλώσσα Γ.2 Γραπτός λόγος – Γραφή και παραγωγή γραπτού λόγου

Γλώσσα Γ.2.1 Κατάκτηση δεξιοτήτων στο γραπτό λόγο

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γράφουν ευανάγνωστα και γρήγορα**

- ο παρατηρούν διαφορές στα όμοια γράμματα
- ο παρατηρούν αναλογίες και κλίση στο δικό τους γραφικό χαρακτήρα
- ο βρίσκουν το δικό τους ρυθμό γραφής, δοκιμάζουν αποκλίσεις από τη δεδομένη φόρμα
- ο ελέγχουν την ευαναγνωσία διαφορετικών ειδών γραφής
- ο συγκρίνουν το αποτέλεσμα των γραφών π.χ. των ελληνικών και λατινικών γραφικών χαρακτήρων
- ο διαλέγουν γραφική ύλη

- **γράφουν ευκρινή κείμενα, ανάλογα με την περίπτωση**

- ο συντάσσουν σαφή κείμενα
- ο διακρίνουν τα κύρια σημεία του κειμένου
- ο γράφουν σε στήλες
- ο κάνουν διορθώσεις

- **χρησιμοποιούν τον Η/Υ, εάν υπάρχει, για τη γραφή και τη διαμόρφωση κειμένου**

- ο συγκρίνουν είδη γραφής
- ο ανακοινώνουν δείγματα γραφής
- ο διαμορφώνουν λέξεις και κείμενα με δημιουργική γραφή

Γλώσσα Γ.2.2 Ορθή γραφή

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **χρησιμοποιούν ορθογραφικές στρατηγικές: επαναλαμβάνουν συλλογικά, βγάζουν συμπεράσματα, συγκρατούν**

- ο ακούνε λέξεις στη σωστή τους φωνημική σειρά και τις αποδίδουν γραπτά
φωνολογικές κανονικότητες όπως wie, eu, st, sp, χρησιμοποιούνται ως βασική στρατηγική της σωστής γραφής
- ο δομούν λέξεις (τις αναλύουν σε φωνημικές συλλαβές και συλλαβές ορθογραφικού τύπου)
- ο συνειδητοποιούν **ποιότητες φωνημάτων**
μακρύ φωνήεν στο: Strom, Lohn, Boot βραχύ φωνήεν στο: Block, Donner, Kompass, Wolke
αντιπαράσταση στα: beten-Betten, Ofen-offen
- ο φτιάχνουν τη γραπτή απόδοση στις λέξεις με φωνημική επίγνωση
λέξεις με φωνολογική κανονικότητα, σύνθετες λέξεις, π.χ. Schokoladenkuchen, Tomatensalat
- ο αναγνωρίζουν δομικά στοιχεία (μορφήματα) και τα χρησιμοποιούν βοηθητικά για τη σωστή γραφή
 - δομικά στοιχεία π.χ. ver-, vor-, -ung, -ig, -lich, -er, -t
 - δομικά στοιχεία: δυσ-, Δις- και -ώντας, όντας
 - θέμα λέξης

Διαθεματική Προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας

- ο αναγνωρίζουν συνθέσεις λέξεων και τις αξιολογούν για τη σωστή γραφή

- λέξεις με συνδετικό -s

- ο *Geburtstagskerze, Weihnachtsbaum, Zeitungsblatt*

- συνύπαρξη δυο ίδιων γραμμάτων

- ο π.χ. *Fahrrad, aussetzen*

- ο ακολουθούν τη γραφή με κεφαλαίο σε συγκεκριμένα και αφηρημένα ουσιαστικά, στην αρχή της πρότασης, σε πληθυντικό ευγενείας

Διαθεματική Προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας

- γνωρίζουν στρατηγικές και τις χρησιμοποιούν για τη σωστή ορθογραφία
 - επεκτείνουν λέξεις : *erlaubt-erlauben, Reh-Rehe, wild-wilde*
 - συμπεραίνουν τη χρήση των διαλυτικών: ä και äu υ. Β. *Drähte-Draht, träumen-Traum* εξαιρέσεις, π.χ. *während, Lärm, Träne, Käfig*
 - i-φώνημα στον τρόπο γραφής –ie, π.χ. *biegen, Krieg, verlieren* εξαιρέσεις: *Maschine, Tiger, Krokodil*
 - λέξεις με διπλό σύμπλεγμα *tz, ck*
 - προσαρμόζουν το φωνημικό συλλαβισμό στον ορθογραφικό π.χ. *gen-nen*
- ψάχνουν μια δισύλλαβη φόρμα (επέκταση), μιλάνε σε συλλαβές π.χ. *Blitz-Blit-ze, brennt-bren-nen,*
- εντυπώνουν λέξεις με σημαντικά ορθογραφικά σημεία και τα χρησιμοποιούν

λέξεις με v-V;	με διπλό σύμφωνο;	με το σύμπλεγμα ks
με μακρύ –h	με β	ξένες λέξεις
- αναγνωρίζουν εκείνες τις ξένες λέξεις στα γερμανικά, οι οποίες προέρχονται από τα ελληνικά φτιάχνουν μια συλλογή λέξεων
- **λαμβάνουν υπόψη τα σημεία στίξης: τελεία, ερωτηματικό, θαυμαστικό, σημεία στίξης στον ευθύ λόγο**

Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας

 - βάζουν τα σημεία στίξης σωστά και με νόημα
 - συγκρίνουν την χρήση των σημείων στίξης στα ελληνικά και στα γερμανικά
- **έχουν την ικανότητα να αντιλαμβάνονται τα λάθη διαισθητικά**
 - εφαρμόζουν κατά την παραγωγή γραπτού λόγου ορθογραφικές στρατηγικές
 - κάνουν σκέψεις σχετικά με κανόνες και συμπερασματικές υποθέσεις για το πώς θα μπορούσαν να γράφονται άλλες λέξεις
 - ελέγχουν τις υποθέσεις τους αυτές
 - ελέγχουν κείμενα για τη σωστή τους ορθογραφία και τα διορθώνουν
- **χρησιμοποιούν ορθογραφικά βοηθήματα**
 - χρησιμοποιούν λεξικά και συλλογές λέξεων
 - κατατάσσουν λέξεις σύμφωνα με το δεύτερο και τρίτο γράμμα
 - συμπεραίνουν για το ρήμα στον ενεστώτα: *misst- messen*
 - αναγνωρίζουν σύνθετες λέξεις *Rennauto: rennen und Auto*
 - Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας*
 - χρησιμοποιούν τον ορθογραφικό έλεγχο του υπολογιστή με επιφύλαξη
- **χρησιμοποιούν τεχνικές μελέτης**
 - αντιγράφουν σωστά και επιμελημένα
 - κοιτάζουν τη λέξη πολύ καλά, και το νόμά της
 - ανακαλύπτουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της λέξης
 - απομνημονεύουν τη λέξη
 - γράφουν απ'έξω και τη συγκρίνουν με το πρωτότυπο
 - χρησιμοποιούν μόνοι τους διάφορους τρόπους εξάσκησης
Κατάλογοι λέξεων, τετράδιο ευρετήριο
 - διορθώνουν λέξεις με τη βοήθεια του λεξικού

Γλώσσα Γ.2.3 Σύνταξη κειμένων

Γλώσσα Γ.2.3.1 Σχεδιασμός κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **αποσαφηνίζουν την πρόθεση, την κατάσταση, τους αποδέκτες και το πλαίσιο χρήσης γραπτού λόγου**
 - προγραμματίζουν ένα κείμενο, λαμβάνουν υπόψη την πρόθεση του γράφοντος και τον αποδέκτη
 - αναζητούν νέα κείμενα
 - χρησιμοποιούν διαφορετικούς τρόπους έκφρασης και αναπτύσσουν ιδέες σχεδιασμού
επιλέγουν ένα θέμα, συλλέγουν ιδέες για τη μορφοποίηση ιστοριών και κειμένων
- Διαθεματική προσέγγιση: Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση*

- **συγκεντρώνουν δομικά και γλωσσικά μέσα και ιδέες: λέξεις και θεματικό λεξιλόγιο, εκφράσεις και είδη κειμένων**
 - επιλέγουν συνειδητά γλωσσικά και δομικά μέσα
Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας
Αποφασίζουν για το χρόνο που θα χρησιμοποιήσουν, επιλέγουν τις κατάλληλες λέξεις, χρησιμοποιούν διάλογο, δημιουργούν μια ιστορία, την οποία ολοκληρώνουν
 - βρίσκουν συνώνυμα
ανακαλούν ήδη αποκτημένη γνώση από προηγούμενη επεξεργασία κειμένων
π.χ. χρησιμοποιούν μνημονικά βοηθήματα και συλλογές λέξεων
 - έχουν βοηθήματα μαζί τους, τα οποία χρησιμοποιούν

Γλώσσα Γ.2.3 Γραφή κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γράφουν κατανοητά, δομούν, απευθύνονται σε κάποιο αποδέκτη με λειτουργικό τρόπο**
 - γράφουν βιωματικές ή φανταστικές ιστορίες συζητώντας γύρω από αυτές
τις παρουσιάζουν με ζωντανό τρόπο, γράφουν στη σωστή σειρά, χρησιμοποιούν ευθύ λόγο
 - εκφράζουν προβληματισμούς, επιθυμίες, γνώμες και αιτιολογούν όπου είναι απαραίτητο
γράφουν προσκλήσεις για μια γιορτή της τάξης ή του σχολείου και λαμβάνουν υπόψη σε ποιον απευθύνονται
διαφημίζουν μια δραστηριότητα, π.χ. τη διαμόρφωση του προαύλιου, μια εκδρομή με ποδήλατα, παίρνουν θέση σε περιστατικά της τάξης ή άλλα περιστατικά
 - περιγράφουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους
 - γράφουν για ένα κείμενο: απαντούν σε κείμενα, αλλάζουν κείμενα, γράφουν παρόμοια, κάνουν περιλήψεις κειμένων
γραπτή επικοινωνία μέσα στην τάξη, αλληλογραφία με άλλα σχολεία (και μέσω e-mail), εφευρίσκουν ιστορίες και ποιήματα, γράφουν κείμενα για βιβλία που έχουν διαβάσει, μετατρέπουν τα διάφορα είδη κειμένων ανάλογα με την πρόθεση
 - μεταφράζουν ένα κείμενο στην ελληνική ή τη γερμανική γλώσσα και συγκρίνουν την επίδραση των δύο κειμένων
 - σκέφτονται σε ποια γλώσσα τους είναι πιο εύκολο να γράφουν ένα κείμενο
 - συνειδητοποιούν ότι μερικές προτάσεις, δεν μπορούν να μεταφραστούν κατά λέξη
 - συσχετίζουν πρακτικά και εφαρμόζουν γραμματικούς κανόνες κατά τη γραφή λέξεων
Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας
- **κρατούν σημειώσεις πάνω σε γνώσεις που έχουν αποκτήσει και τις χρησιμοποιούν για να γράψουν δικά τους πληροφοριακά κείμενα**
 - συντάσσουν με κατανοητό τρόπο πληροφοριακά κείμενα γύρω από πρόσωπα, ζώα, πράγματα και γεγονότα μετά από παρατήρηση
διατυπώνουν οδηγίες, π.χ. κανόνες παιχνιδιού, συνθέτουν σύντομα περιγραφικά κείμενα, περιγράφουν εκθέματα, κρατούν ημερολόγιο, σημειώνουν παρατηρήσεις για μεγάλο διάστημα, γράφουν αγγελίες, περιγράφουν γεγονότα
Διαθεματική προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
 - σημειώνουν λέξεις κλειδιά και τις χρησιμοποιούν
Διαθεματική προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
 - χρησιμοποιούν πηγές
βιβλία με εγκυκλοπαιδικό περιεχόμενο, ταξιδιωτικούς οδηγούς, λεξικά, οπτικοακουστικά μέσα, παιδικά περιοδικά
 - παρουσιάζουν τα (δίγλωσσα) κείμενά τους
τα αναρτούν στην τάξη, στο σχολείο, στο ημερολόγιο της τάξης, κάνουν παρουσίαση κλπ.
- **γράφουν δικά τους κείμενα μετά από κάποιο ερέθισμα**
 - γράφουν με διαφορετικές απαιτήσεις π.χ. εικόνες, τίτλους, εισαγωγές κειμένων, μουσική
 - γράφουν ελεύθερα κείμενα σε ομάδες ή σε ζευγάρια
δημιουργούν κείμενα για το ημερολόγιο της τάξης, κρατούν προσωπικό ημερολόγιο, γράφουν (ομαδικά) στον Η/Υ
 - δημιουργούν λεκτικά παιχνίδια
παιχνίδια με ουσιαστικά, λογοπαίγνια, παιχνίδια ερωτήσεων-απαντήσεων
 - μετατρέπουν ηχογραφημένο προφορικό λόγο ή κόμικς σε κείμενα

γράφουν κάτω από δημιουργικές συνθήκες δημιουργική γραφή χωρίς προκαθορισμένη δομή, π.χ. γράφουν για ένα φωτομοντάζ, για ένα γλυπτό, για οσμές, για ένα μουσικό κομμάτι, για ταξίδια φαντασίας

- ο γράφουν παρακινούμενοι από εικόνες, οσμές, μουσική κλπ., για την πατρίδα τους ή αν είναι απαραίτητο και για την καταγωγή τους
- ο θέτουν ερωτήσεις, διατυπώνουν φοβίες, εμπιστοσύνη, αυτοπεποίθηση, μελλοντικά σχέδια κλπ.

Γλώσσα Γ.2.3.3 Επεξεργασία κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **ελέγχουν τα κείμενά τους συγκριτικά με την εργασία που τους ανατέθηκε**
προσανατολίζονται στο σχεδιασμό του κειμένου σε σχέση με πρόθεση του γράφοντος και τον παραλήπτη
- **ελέγχουν τα κείμενα ως προς την κατανόηση και επίδραση**
εκφράζονται γύρω από το κείμενο προφορικά και γραπτά
εκτιμούν κείμενα, παίρνουν πληροφορίες και συμβουλές από άλλους, απαντούν σε ερωτήσεις, προτείνουν διορθώσεις, ελέγχουν πληροφορίες, σκέπτονται γύρω από το κείμενο
Διαθεματική προσέγγιση: Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση
- **προσαρμόζουν κείμενα σε σχέση με την εξωτερική μορφή, τη γλωσσική δομή και τη γλωσσική ορθότητα**
 - ο εφαρμόζουν απλές τεχνικές επεξεργασίας
ελέγχουν την κατανόηση του κειμένου, τη σωστή σειρά, τη συνάφεια μεταξύ των σημείων του σχεδιαγράμματος, τη νοηματική ακρίβεια, εφαρμόζουν διορθωτικούς κανόνες, ανοίγουν λεξικά, κειμενικούς δείκτες, χρησιμοποιούν το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένων του Η/Υ
 - ο διορθώνουν σύμφωνα με κάποια προκαθορισμένα κριτήρια, προκειμένου να γίνει ή δόμηση και σύνδεση των προτάσεων
Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας, προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση
 - ο αντιλαμβάνονται και διορθώνουν γραμματικά και σημασιολογικά λάθη
Διαθεματική προσέγγιση: Χρήση της γλώσσας, ακρόαση και προφορικός λόγος
 - ο συγκεντρώνουν συχνά εμφανιζόμενα λάθη και τα κατηγοριοποιούν
Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας, προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση
- **ετοιμάζουν κείμενα για παρουσίαση και δημιουργούν έντυπο υλικό**
μέσω εικόνας, αφίσας (και με τον Η/Υ), ημερολόγιου τάξης, σχολικού ημερολογίου, πίνακα ανακοινώσεων για θέματα (πληροφοριακά ή βιωματικά)
- **ετοιμάζουν δίγλωσσα κείμενα για μια παρουσίαση π.χ. βιβλία με εικόνες, κόμικς**

Δ΄ Τάξη

Γλώσσα Δ.2 Γραπτός λόγος- Γραφή και παραγωγή γραπτού λόγου

Γλώσσα Δ.2.1 Κατάκτηση δεξιοτήτων γραπτού λόγου

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γράφουν ευανάγνωστα και γρήγορα**
 - ο αυξάνουν την ταχύτητα στο γράψιμο
 - ο αυτοδιορθώνουν δυσκολίες γραφής
 - ο διαμορφώνουν δικό τους γραφικό χαρακτήρα
 - ο συγκρίνουν την επίδραση του γραφικού τους χαρακτήρα με άλλους, από τα ελληνικά γράμματα στα λατινικά
- **δημιουργούν ευκρινή κείμενα ανάλογα με την περίπτωση**
 - ο διατάσσουν ευκρινή κείμενα
 - ο διακρίνουν τα κύρια σημεία
 - ο βάζουν τίτλους και πίνακες
Διαθεματική προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος, Μαθηματικά
 - ο αναλαμβάνουν αυτόνομα να κάνουν διορθώσεις
- **χρησιμοποιούν τον Υπολογιστή για τη γραφή και διαμόρφωση του κειμένου**
 - ο συγκρίνουν είδη γραφής
 - ο παρουσιάζουν γραπτά κείμενα

- ο διαμορφώνουν λέξεις και κείμενα με δημιουργική γραφή

Γλώσσα Δ.2.2 Ορθή γραφή

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **διευρύνουν τις ορθογραφικές τους στρατηγικές**
 - ο δομούν λέξεις
τις χωρίζουν σε φωνήματα και γραφήματα **Hei-zung**
τις χωρίζουν στα δομικά τους μέρη **Heiz-ung**
Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας
τονίζουν ιδιαιτερότητες **wachsen schreibe ich mit chs**;
 - ο γνωρίζουν μορφολογικές συνάφειες
Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας
περιεκτικά ουσιαστικά (π.χ. περιστερώνας)
Θεματικό μέρος: επεξεργασία οικογενειών λέξεων, αναγνώριση του θέματος στις λέξεις, παράγωγα
Δομικά στοιχεία: πρόθεμα **ent-**, καταλήξεις **-heit, -keit -ποιος, -ποιητός**
Παράγωγα ρημάτων από ουσιαστικά: **κίνδυνος-κινδυνεύω; frei-Freiheit, süß-Süßigkeit**
αριθμητικά επίθετα, το τελικό (v), πού που, πως πώς
 - ο εφαρμόζουν στρατηγικές για να αναγνωρίζουν διπλασιασμούς γραμμάτων μέσα στις λέξεις
χωρίζουν σε συλλαβές: Schat-ten; βασική μορφή: schwimmt, schwim-men; σχηματισμός πληθυντικού αριθμού: Nuss, Nüs-se; Δημιουργία; παραθετικών: dünn, dünn-ner
 - ο αφομοιώνουν τις ορθογραφικές ιδιαιτερότητες και εφαρμόζουν μορφοποιητικές σχέσεις
λέξεις με v-V; με δίψηφα φωνήεντα; με μακρύ -h; με το σύμπλεγμα ks
λέξεις με ß; ξένες λέξεις
 - ο αναγνωρίζουν ξένες λέξεις από τα ελληνικά και χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους για την ορθή γραφή των λέξεων
 - ο κάνουν συλλογή λέξεων
- **λαμβάνουν υπόψη τα σημεία στίξης: τελεία, ερωτηματικό, θαυμαστικό, τα σημεία στίξης στον ευθύ λόγο**
Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας
 - ο χρησιμοποιούν τα σημεία στίξης σωστά και ανάλογα με την περίπτωση
 - ο γνωρίζουν την πρόταση που ακολουθεί „*Wann kommst du wieder? fragte sie.*“
 - ο συγκρίνουν τα σημεία στίξης στην ελληνική και γερμανική γλώσσα
- **αναπτύσσουν την αίσθηση για την ορθή γραφή και ευαισθητοποιούνται σε λάθη**
 - ο εφαρμόζουν στρατηγικές που έχουν διδαχτεί σε νέο λεξιλόγιο
 - ο σκέφτονται γύρω από την ορθογραφία λέξεων και διατυπώνουν αιτιολογημένες υποθέσεις για την ορθή γραφή τους
 - ο ελέγχουν τις υποθέσεις τους
 - ο ελέγχουν τα κείμενα ως προς τα ορθογραφικά λάθη και τα διορθώνουν
 - ο ανακαλύπτουν λάθη μόνοι τους σύμφωνα με τις στρατηγικές που έχουν διδαχτεί και τα ανακοινώνουν
 - ο δημιουργούν μια ατομική κατάσταση με λάθη
- **χρησιμοποιούν ορθογραφικά βοηθήματα**
 - ο χειρίζονται αυτόνομα το λεξικό με ελληνικό και γερμανικό λεξιλόγιο
 - ο συνειδητά χρησιμοποιούν την ορθογραφική βοήθεια του Η/Υ
- **χειρίζονται τεχνικές εργασίας**
 - ο γράφουν αυτόνομα, μεθοδικά και κατανοητά
 - κοιτάζουν τη λέξη δηλ. το νόημα της λέξης πολύ καλά
 - ανακαλύπτουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά
 - απομνημονεύουν τη λέξη δηλ. το νοήμα της
 - γράφουν απ' έξω
 - συγκρίνουν το δικό τους κείμενο μ' αυτό που έχουν
 - ο χρησιμοποιούν μόνοι τους τρόπους εξάσκησης
Κατάλογοι λέξεων, τετράδιο ευρητήριο
 - ο διορθώνουν λέξεις με τη βοήθεια του λεξικού
 - ο ελέγχουν την ορθή γραφή κειμένων και τα διορθώνουν

Γλώσσα Δ.2.3 Σύνταξη κειμένων

Γλώσσα Δ.2.3.1 Σχεδιασμός κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **αποσαφηνίζουν την πρόθεση, την κατάσταση, τους αποδέκτες και το πλαίσιο χρήσης του γραπτού λόγου**
 - προγραμματίζουν ένα κείμενο λαμβάνουν υπόψη την πρόθεση του γράφοντος και τον αποδέκτη
αστεία, λυπητερή, περιπετειώδης, φανταστική ιστορία, γράμμα ή πληροφοριακό κείμενο
 - αναζητούν κείμενα
 - χρησιμοποιούν διαφορετικούς τρόπους έκφρασης
*συγκεντρώνουν προτάσεις, επιλέγουν ένα θέμα, συλλέγουν ιδέες για μορφοποίηση ιστοριών και κειμένων**Διαθεματική προσέγγιση: Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση*
- **συγκεντρώνουν γλωσσικά και δομικά μέσα και ιδέες: λέξεις και θεματικό λεξιλόγιο, εκφράσεις και κειμενικά είδη**
 - επιλέγουν συνειδητά γλωσσικά μέσα
*αποφασίζουν για το χρόνο που θα χρησιμοποιήσουν, επιλέγουν τις κατάλληλες λέξεις, χρησιμοποιούν διάλογο, δημιουργούν μια ιστορία, την ολοκληρώνουν**Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας*
 - βρίσκουν συνώνυμα
 - ανακαλούν πρότερη γνώση από την επεξεργασία προηγούμενων κειμένων
δημιουργούν συλλογικά κειμενικούς δείκτες και τους χρησιμοποιούν
 - επιλέγουν εύστοχα δομικά μέσα
χωρίζουν τα κείμενα οπτικά, σκέφτονται γύρω από τις δυνατότητες δημιουργίας ενός γράμματος, μιας κάρτας, μιας αφίσας

Γλώσσα Δ.2.3.2 Γραφή κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γράφουν κατανοητά, δομούν, απευθύνονται λειτουργικά σε κάποιο αποδέκτη**
 - δημιουργούν βιωματικές ή φανταστικές ιστορίες με γλωσσικά μέσα
*διηγούνται με ποικίλους τρόπους π.χ. με ευφάνταστο τρόπο. Αλλάζουν τις εισαγωγές των προτάσεων, χρησιμοποιούν ευθύ λόγο, βρίσκουν εύστοχες εκφράσεις, διατυπώνουν διαθέσεις**Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας*
 - εκφράζουν απόψεις και προβληματισμούς
περιγράφουν προσωπικούς ή συλλογικούς προβληματισμούς π.χ. για τον εξοπλισμό της τάξης ή του σχολείου, για τη βελτίωση των ποδηλατόδρομων στην περιοχή, την αποφυγή κ.ά
 - βρίσκουν και διατυπώνουν επιχειρήματα στο πλαίσιο ενός αιτήματος
Διαθεματική προσέγγιση: Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση
γράφουν επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα, παρουσιάζουν με εύστοχες ερωτήσεις τη θέση τους και προβάλλουν το αίτημά τους
 - περιγράφουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους
 - μεταφράζουν ένα κείμενο και συγκρίνουν τα δύο κείμενα
 - συνειδητοποιούν σε ποια γλώσσα είναι ευκολότερο να γράψουν ένα κείμενο
 - συγκρίνουν τα είδη κειμένων και το βαθμό δυσκολίας στη γραφή ανάμεσα στις δύο γλώσσες
 - συνειδητοποιούν ότι ορισμένες προτάσεις ή έννοιες δεν μπορούν να μεταφραστούν κατά λέξη
 - κατανοούν γραμματικά, συντακτικά, λεξιλογικά και σημασιολογικά λάθη
 - συσχετίζουν πρακτικά και εφαρμόζουν γραμματικούς κανόνες κατά τη γραφή λέξεων
Διαθεματική προσέγγιση: Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας
- **σημειώνουν την κατακτημένη γνώση και τη χρησιμοποιούν για δικά τους πληροφοριακά κείμενα**
 - παρουσιάζουν ένα θέμα με λογική σειρά και ακρίβεια
*καταγράφουν παρατηρήσεις, επιχειρηματολογούν και ενημερώνουν γύρω από αυτές, παρουσιάζουν τα αποτελέσματα, συντάσσουν ένα πληροφοριακό κείμενο, περιγράφουν τα στάδια, διατυπώνουν προβλήματα**Διαθεματική προσέγγιση: Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος*
 - κρατούν σημειώσεις και τις χρησιμοποιούν

καταγράφουν περιληπτικά τα αποτελέσματα των εργασιών τους σε προτάσεις κλειδιά και τις χρησιμοποιούν για ένα πληροφοριακό κείμενο, συγκεντρώνουν βασικά σημεία για μια μικρή παρουσίαση

- Διαθεματική προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος*
- χρησιμοποιούν πηγές για να γράψουν δικά τους κείμενα
βιβλία πληροφοριακού περιεχομένου, χάρτες πόλεων, λεξικά, οπτικοακουστικά μέσα (ρεπορτάζ από τηλεόραση και ραδιόφωνο, CD, εφημερίδες, διαδίκτυο)
 - παρουσιάζουν τα (δίγλωσσα) κείμενά τους
τα αναρτούν στην τάξη, στο σχολείο, στο ημερολόγιο της τάξης, κάνουν παρουσίαση κλπ.
 - **γράφουν δικά τους κείμενα μετά από κάποιο ερέθισμα**
 - συντάσσουν κείμενα που έχουν διαφορετικό επίπεδο απαιτήσεων
π.χ. εικόνες, τίτλους, εισαγωγές κειμένων, μουσική
 - γράφουν ελεύθερα κείμενα σε ομάδες ή σε ζευγάρια
συντάσσουν κείμενα για το ημερολόγιο της τάξης, κρατούν προσωπικό ημερολόγιο γράφουν (ομαδικά) στον Η/Υ
 - δημιουργούν παιχνίδια γραφής
παιχνίδια με ουσιαστικά, λογοπαίγνια, παιχνίδια ερωτήσεων-απαντήσεων
 - μετατρέπουν ηχογραφημένο προφορικό λόγο ή κόμικς σε κείμενα
 - γράφουν κάτω από δημιουργικές συνθήκες
δημιουργική γραφή χωρίς προκαθορισμένη δομή, π.χ. γράφουν για ένα φωτομοντάζ, για ένα γλυπτό, για οσμές, για ένα μουσικό κομμάτι, για ταξίδια φαντασίας
 - απαντούν σε κείμενα, αλλάζουν κείμενα, γράφουν παρόμοια κείμενα, γράφουν περιλήψεις
χρησιμοποιούν λογοτεχνικά πρότυπα κειμένων (παραμύθια, ιστορίες, στίχους κ.ά.), μετατρέπουν κείμενα ή συνεχίζουν κείμενα τροποποιούν την αφήγηση, αλληλογραφούν, συνθέτουν ένα γράμμα
 - γράφουν παρακινούμενοι από εικόνες, οσμές, μουσική κλπ., για την πατρίδα τους και ακόμη για την καταγωγή τους
Ερωτήσεις, φοβίες, εμπιστοσύνη, αυτοπεποίθηση, μελλοντικά σχέδια κλπ.

Γλώσσα Δ.2.3.3 Επεξεργασία κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **ελέγχουν τα κείμενά τους συγκριτικά με την εργασία που τους ανατέθηκε**
 - προσανατολίζονται στο σχεδιασμό του κειμένου σε σχέση με την πρόθεση και τον παραλήπτη
 - **ελέγχουν τα κείμενα ως προς την κατανόηση και επίδραση**
 - εκφράζονται πάνω σε ένα κείμενο προφορικά και γραπτά
εκτιμούν κείμενα, παραδίδουν γραπτά και προφορικά σχόλια, συζητούν γύρω αλλαγές στο κείμενο, παίρνουν αφόρμηση από συμμαθητές
- Διαθεματική προσέγγιση: Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση*
- **προσαρμόζουν/βελτιώνουν κείμενα σε σχέση με την εξωτερική μορφή, τη γλωσσική δομή και ορθότητα**
 - προσανατολίζονται στο σχεδιασμό σε σχέση με τη σύνθεση του κειμένου
 - εφαρμόζουν αυτόνομα τεχνικές επεξεργασίας
αλλάζουν σημεία του κειμένου κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις, βρίσκουν κατάλληλες εκφράσεις, συμπληρώνουν ελλιπή σημεία, ελέγχουν το κείμενο ως προς το χρόνο, την επιλογή λέξεων, την εισαγωγή προτάσεων, την ορθογραφία των λέξεων και χρησιμοποιούν σωστά τις κλίσεις
 - διορθώνουν γραμματικές, συντακτικές και λεξιλογικές παρεμβολές
Διαθεματική προσέγγιση: Χρήση της γλώσσας, Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση
 - δημιουργούν μια καρτέλα με τις πιο συχνές παρεμβολές
Διαθεματική προσέγγιση: Χρήση της γλώσσας, Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση
 - **ετοιμάζουν κείμενα για παρουσίαση και παράγουν έντυπο υλικό**
μέσω εικόνας, αφίσας (και με τον Η/Υ), ημερολόγιου τάξης και σχολείου, πίνακα ανακοινώσεων για θέματα (πληροφοριακά ή βιωματικά)
 - **ετοιμάζουν δίγλωσσα κείμενα για μια παρουσίαση**
 - δίγλωσσα κείμενα, βιβλία με εικόνες, κόμικς ή μια δίγλωσση εφημερίδα

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

3^{ος} Τομέας Γλωσσικών Ικανοτήτων

Ανάγνωση στην ελληνική και τη γερμανική γλώσσα

Χρήση κειμένων και Πολυμέσων

Γενικό Πλαίσιο μαθήματος

Η αναγνωστική ικανότητα είναι η πιο σημαντική ικανότητα για τη μάθηση. Μια καλώς αναπτυγμένη αναγνωστική ικανότητα επηρεάζει αποφασιστικά τη σχολική επιτυχία, αλλά και την προσωπική ζωή του κάθε μαθητή.

Τα δίγλωσσα Ελληνόπουλα της Βαυαρίας αναπτύσσουν ενδιαφέρον για την ανάγνωση από την αρχή της σχολικής φοίτησής τους μέσα από ένα έντονο δίγλωσσο αναγνωστικό περιβάλλον με πλούσια παροχή κειμένων και στις δύο γλώσσες. Βιώνουν και αξιοποιούν πολύπλευρες αναγνωστικές δυνατότητες, επιλέγουν μόνα τους αναγνωστικό υλικό βιώνοντας έτσι ότι το διάβασμα δίνει τη δυνατότητα γνωριμίας με το περιβάλλον και μπορεί να παρέχει χαρά και ικανοποίηση.

Τα Ελληνόπουλα αποκτούν ευχέρεια και σιγουριά στην ανάγνωση έχοντας ως βάση μία αναγνωστική ικανότητα στην ελληνική και γερμανική γλώσσα, που την απέκτησαν μέσω μιας παράλληλης και συντονισμένης διδασκαλίας του γραπτού λόγου. Σε αυτό συμβάλλει η κατάκτηση εξατομικευμένων αναγνωστικών τεχνικών.

Ακούοντας και διαβάζοντας λογοτεχνικά κείμενα στην ελληνική και στη γερμανική γλώσσα ασχολούνται και προβληματίζονται πάνω σε σημαντικά και ενδιαφέροντα ερωτήματα. Έρχονται αντιμέτωπα με διάφορες μορφές λογοτεχνίας. Οι μορφές αυτές μπορεί να είναι στις δύο γλώσσες ίδιες, παρόμοιες ή και τελείως διαφορετικές.

Τακτική ανάγνωση γερμανικών, ελληνικών ή και δίγλωσσων βιβλίων παιδικής ή νεανικής λογοτεχνίας, όπως και συχνή συζήτηση/ανταλλαγή διαφορετικών αναγνωστικών βιωμάτων, συμβάλλουν στο να δημιουργηθούν και να διευρυνθούν αναγνωστικά κινήτρα. Με τον τρόπο αυτό ωθούνται οι μαθητές στο να διαβάζουν και στον ελεύθερο χρόνο τους.

Με πολύπλευρες ασκήσεις αναπτύσσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες σιγουριά και ευχέρεια στην ανάγνωση στην ελληνική και τη γερμανική γλώσσα ακόμη και σε εκτενή κείμενα και εξασκούνται στην μεγαλόφωνη ανάγνωση. Με τον τρόπο αυτό συνειδητοποιούν μεταξύ των άλλων διαφορές που υπάρχουν στο άκουσμα των δύο γλωσσών.

Με μεθόδους αποκωδικοποίησης κειμένων εξοικειώνονται στο να συγκεντρώνουν αυτόνομα πληροφορίες από ποικίλες κατηγορίες κειμένων. Τις πληροφορίες αυτές τις χρησιμοποιούν σε άλλα μαθήματα.

Μέσα από την χρηστική και παραγωγική ενασχόληση με διαφορετικά κείμενα οι μαθητές και οι μαθήτριες αποκτούν πρώτες γνώσεις για τη δομή και τα ειδικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα κειμένων. Μέσω της σύγκρισης, της αλλαγής και της επανεγραφής των κειμένων, όπως της συγγραφής κειμένων από τα ίδια, αποκτούν γνώση για τη δημιουργία της λογοτεχνίας.

Η ανάγνωση κειμένων και βιβλίων συμβάλλει ουσιαστικά στη διεύρυνση του λεξιλογίου τους. Με τη σύγκριση ελληνικών και γερμανικών κειμένων και με τη συνειδητοποίηση των διαφορών και ομοιοτήτων που παρουσιάζονται, γνωρίζουν, συνειδητοποιούν και κατανοούν τη δομή και των δύο γλωσσών. Η ενασχόληση με κείμενα και από τις δύο γλώσσες και τους πολιτισμούς τα ωθεί στο να αναπτύξουν μια συνειδητοποιημένη ταυτότητα και να αισθάνονται άνετα και στις δύο γλώσσες, αλλά και στους δύο πολιτισμούς. Αυτές οι αναπτυξιακές διαδικασίες μπορούν να υποστηριχθούν με την χρήση δίγλωσσων βιβλίων. Μια «δίγλωσση αναγνωστική γωνιά» ήδη από τις πρώτες τάξεις μπορεί να αποτελέσει πολύτιμη βοήθεια και σημαντική στήριξη.

Κείμενα που παρουσιάζουν άλλες χώρες και πολιτισμούς συμβάλλουν στο να δημιουργηθεί το ενδιαφέρον για ξένους τρόπους ζωής. Οι μαθητές ασχολούνται με διαφορετικά είδη κειμένων στα διάφορα πολυμέσα και μπορούν να προσανατολιστούν στον κόσμο των πολυμέσων, ανάλογα με την ηλικία τους. Για να αναπτύξουν την προσωπική τους αναγνωστική κουλτούρα κάνουν χρήση ποικίλων πολυμέσων (εντύπων, ηλεκτρονικών ή μέσων μαζικής ενημέρωσης).

Βιώνουν τη βιβλιοθήκη του σχολείου τους ή δημόσιες βιβλιοθήκες ως χώρους, όπου μπορούν να δανειστούν ενδιαφέροντα βιβλία και άλλα μέσα για το μάθημα, αλλά και για τον ελεύθερο χρόνο τους. Μέσα από επαφές με Έλληνες, Γερμανούς, η και δίγλωσσους συγγραφείς επεκτείνουν τα αναγνωστικά τους ενδιαφέροντα και ωθούνται στο εξωσχολικό διάβασμα.

Α΄ και Β΄ Τάξη

Γλώσσα Α./Β. 3.1 Ανάπτυξη της αναγνωστικής δεξιότητας και του αναγνωστικού ενδιαφέροντος

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **αντιλαμβάνονται το διάβασμα ως ενδιαφέρουσα δραστηριότητα και βιώνουν προσωπικά τη σημασία του διαβάσματος**
 - διαβάζουν κείμενα που έχουν επιλέξει μόνοι τους ακόμη και στον ελεύθερο χρόνο τους παροχή ποικίλων αναγνωσμάτων με διαφορετικό επίπεδο δυσκολίας συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος που ενισχύει το διάβασμα
π.χ. γωνιά ανάγνωσης, υλικό για ανάγνωση που διατίθεται στην αίθουσα (επιστολές, σημειώσεις, δικές τους ιστορίες)
 - προσανατολίζονται σε αναγνωστικά πρότυπα
ανάγνωση –απαγγελία από εκπαιδευτικούς ή συγγραφείς -και από δίγλωσσους συγγραφείς, δίγλωσσα βιβλία)
 - κάνουν σκέψεις σχετικά με τα αναγνωστικά ενδιαφέροντα τους
ημερολόγιο ανάγνωσης, συζήτηση γύρω από ένα βιβλίο
 - κάνουν χρήση κειμένων από διαφορετικά πολυμέσα για προσωπικά τους ενδιαφέροντα
- **διαβάζουν φωνημικά σωστά και με λεξική ακρίβεια**
 - εμποδώνουν την αντιστοιχία φωνήματος-γραφήματος προσθέτουν, παραλείπουν ή αντικαθιστούν γράμματα. Προσέχουν και συνειδητοποιούν την αλλαγή σημασίας
 - αντιλαμβάνονται με μια ματιά δομικές λέξεις
 - αναγνωρίζουν όρια των λέξεων
κατατέμνουν λέξεις χωρίς εμφανή όρια, αναγνωρίζουν σύνθετες λέξεις
- **διαβάζουν με ευχέρεια και ακρίβεια ποικίλα κείμενα**
αναγνωρίζουν όρια προτάσεων και τα τηρούν (διαβάζουν τα σημεία στίξης, τηρούν τις παύσεις)
- **κάνουν χρήση αναγνωστικών βοηθημάτων**
χρησιμοποιούν αναγνωστικά παράθυρα και βέλη, σημειώνουν σημεία στίξης
- **διαβάζουν ποικίλα κείμενα κατανοώντας τα**
 - ποιήματα
 - διηγήματα
 - θεατρικά έργα
 - ενημερωτικά και χρηστικά έντυπα
Διαθεματική Παραπομπή: Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος
- **αναπτύσσουν ζωντανές παραστάσεις κατά το διάβασμα ή το άκουσμα λογοτεχνικών κειμένων**
 - εξωτερικεύουν εσωτερικές παραστάσεις για μορφές και πράξεις
 - συγκρίνουν πληροφορίες του κειμένου με προσωπικές τους εμπειρίες
- **χειρίζονται εμπειριστατωμένα απλά, μη γραμμικά κείμενα και άρθρα ποικίλων πολυμέσων**
*συνάγουν πληροφορίες από πίνακες, διαγράμματα, εικόνες κλπ.
Διαθεματική Παραπομπή: Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος*

Γλώσσα Α./Β. 3.2 Συγκέντρωση αναγνωστικών εμπειριών

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **γνωρίζουν διαφορετικά είδη κειμένων και τα χαρακτηριστικά τους**
 - λυρικά κείμενα (ποιήματα για διάφορα θέματα)
 - κείμενα διήγησης (π.χ. παραμύθια, αυτοβιογραφίες, βιογραφίες)
 - θεατρικά κείμενα (μικρά θεατρικά έργα, σκηνές)
 - ενημερωτικά και χρηστικά κείμενα
παραυσιάσεις βιβλίων, κριτικές θεάτρου, ενημερωτικά κείμενα, περιγραφές, παιδικά λεξικά
 - μη γραμμικά κείμενα (λεξικά, πίνακες, σκίτσα, εικόνες)

- κείμενα και άρθρα μέσω ακουστικών ή οπτικοακουστικών μέσων (*ραδιοφωνικά έργα, ταινίες*)
Διαθεματική Παραπομπή: Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος
- **επιλέγουν συνειδητά κείμενα και τα αξιοποιούν**
 - προσανατολίζονται σε μια βιβλιοθήκη
συμμετέχουν σε παιχνίδια αναζήτησης
 - γνωρίζουν και χρησιμοποιούν ακουστικά και οπτικοακουστικά μέσα
 - γνωρίζουν ψηφιακά μέσα
 - επιλέγουν από κοινού ένα βιβλίο και το διαβάζουν
επεξεργάζονται αναγνωστικό κομμάτι, εικονογραφούν κείμενα, σχηματίζουν προσωπική άποψη για βιβλίο που διάβασαν
- **χειρίζονται κείμενα όλο και περισσότερο αυτόνομα**
 - γνωρίζουν διαφορετικές τεχνικές ανάγνωσης (*επιπόλαιη ανάγνωση κειμένου, ακριβής ανάγνωση*)
 - χρησιμοποιούν στρατηγικές ανάγνωσης
θέτουν ερωτήματα στο κείμενο και τα απαντούν, σημειώνουν τμήματα στο κείμενο

Γλώσσα Α./Β. 3.3 Αποκωδικοποίηση κειμένων

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **χρησιμοποιούν μεθόδους πρώτου προσανατολισμού στο κείμενο**
 - ενεργοποιούν προηγούμενες γνώσεις
 - εκφράζουν προσδοκίες σχετικά με το κείμενο
 - εντοπίζουν τα κεντρικά πρόσωπα και τις δραστηριότητές τους
 - γνωρίζουν και χρησιμοποιούν δυνατότητες πρώτου προσανατολισμού στο κείμενο
εικόνες, γράφημα, επικεφαλίδες, έντονη γραφή
 - σημειώνουν άγνωστες λέξεις και αναζητούν από κοινού τις επεξηγήσεις
 - κατανοούν άγνωστες λέξεις από τα συμφραζόμενα
 - δημιουργούν δίγλωσσα ευρετήρια λέξεων υπό μορφή καρτελών
Διαθεματική Παραπομπή: Προφορικός λόγος, Διερεύνηση και χρήση της γλώσσας, Μελέτη περιβάλλοντος
- **κατανοούν το περιεχόμενο των κειμένων όλο και πιο αυτόνομα**
 - συνδέουν το περιεχόμενο του κειμένου με αρχικές γνώσεις και εμπειρίες
 - θέτουν ερωτήματα στο κείμενο, σε περίπτωση δυσκολιών κατανόησης
 - βρίσκουν λέξεις κλειδιά
 - κατατάτουν το κείμενο, διατυπώνουν επικεφαλίδες για ενότητες
Διαθεματική Παραπομπή: Μελέτη περιβάλλοντος
- **αντλούν με αυτονομία πληροφορίες από κείμενα**
 - βρίσκουν μεμονωμένες και συγκεκριμένες πληροφορίες και τα ιδιαίτερα σημεία στο κείμενο
το πιο αστέιο ή συναρπαστικό σημείο του κειμένου
 - αναγνωρίζουν τα κύρια μηνύματα ενός κειμένου και τα αποδίδουν λεκτικά
 - διακρίνουν τα σημαντικά από τα ασήμαντα
 - απαντούν σε ερωτήσεις του κειμένου
Διαθεματική Παραπομπή: Μελέτη Περιβάλλοντος
- **βγάζουν συμπεράσματα και τα αιτιολογούν**
 - αποδίδουν το κεντρικό θέμα του κειμένου και το συγκρίνουν με τη δική τους υπόθεση
 - συλλογίζονται τα καινούρια νοήματα που περιέχει το κείμενο
 - συλλογίζονται την πρόθεση του συγγραφέα
 - συγκρίνουν διαφορετικά κείμενα με το ίδιο θέμα
 - συζητούν μεταξύ τους για όσα διάβασαν
 - δείχνουν ευαισθησία και κατανόηση για σκέψεις, συναισθήματα και διαπροσωπικές σχέσεις κατά την ενασχόλησή τους με λογοτεχνικά κείμενα
 - συγκρίνουν ελληνικά και γερμανικά κείμενα σε ένα θέμα, συγκρίνουν στοιχεία των κειμένων
φαγητά, γιορτές, εορτασμούς, τραγούδια
 - συλλογίζονται πάνω σε διαφορές και ομοιότητες των ελληνικών και γερμανικών κειμένων

- **ασχολούνται παραγωγικά με κείμενα**

- παρουσιάζουν κείμενα με παιγνιώδη τρόπο
συνοδεύουν κείμενα με μουσική, δημιουργούν ήχους για ένα κείμενο
- παράγουν αναγνωστικό υλικό
διαμορφώνουν ένα εικονογραφημένο βιβλίο, γράφουν ή διηγούνται τη συνέχεια ενός κειμένου, φτιάχνουν μια εφημερίδα τοίχου, ένα εικονογραφημένο βιβλίο τάξης ή τσέπης
- χρησιμοποιούν παλιά και νέα πολυμέσα για τη δημιουργία αναγνωστικό υλικό
δραματοποιούν κείμενα ή τα παρουσιάζουν με κουκλοθέατρο, καταγράφουν με ψηφιακή κάμερα τη δραματοποίηση, φτιάχνουν διαφάνειες, κόμικς, ηχογραφούν τα κείμενα, δημιουργούν (και δίγλωσσα) ακουστικά παιχνίδια

Γλώσσα Α./Β. 3.4 Παρουσίαση κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **απαγγέλλουν εκφραστικά κείμενα, τα οποία έχουν επιλέξει, μετά από προετοιμασία / εκφράζουν την φαντασία τους**
πειραματίζονται με διαφορετικούς τρόπους απαγγελίας, διαβάζουν με μοιρασμένους ρόλους
- **απαγγέλλουν ιστορίες, ποιήματα και διαλόγους στα ελληνικά και στα γερμανικά**
- **διαβάζουν και κατανοούν ένα βιβλίο που έχουν επιλέξει και το παρουσιάζουν**

Γ΄ και Δ΄ Τάξη

Γλώσσα Γ./Δ. 3.1 Ανάπτυξη της αναγνωστικής δεξιότητας και του αναγνωστικού ενδιαφέροντος

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **αντιλαμβάνονται το διάβασμα ως ενδιαφέρουσα δραστηριότητα και κατανοούν τη σημασία του**
 - ο επιλέγουν προσωπικά κείμενα που θα διαβάσουν και στον ελεύθερο χρόνο τους *παροχή ποικίλων αναγνωσμάτων*
 - ο διαμορφώνουν ένα περιβάλλον που ενισχύει το διάβασμα και κάνουν χρήση αυτού *δημοσιεύουν δικά τους κείμενα και τα εκθέτουν*
 - ο προσανατολίζονται σε αναγνωστικά πρότυπα *γνωρίζουν νέους συγγραφείς, κατά την ανάγνωση ή/και κατά την ενασχόληση με κείμενα και τη ζωή ενός συγγραφέα παιδικής λογοτεχνίας αντιλαμβάνονται τη σχέση μεταξύ του συγγραφέα με το έργο του, κάνουν γνωριμία με έναν έλληνα ή γερμανό συγγραφέα*
 - ο ανατροφοδοτούν προσωπικά αναγνωστικά ενδιαφέροντα *διατήρηση ημερολογίου ανάγνωσης, συζήτηση γύρω από βιβλίο*
 - ο κάνουν χρήση κειμένων από διάφορα πολυμέσα για προσωπικά τους ενδιαφέροντα, για απόκτηση γνώσεων και επίλυση προβλημάτων
- **διαβάζουν με ευχέρεια και ακρίβεια διαφορετικά κείμενα**
 - ο διαβάζουν τις λέξεις με ακρίβεια
 - ο λαμβάνουν υπόψη τα σύνορα προτάσεων
 - ο διαβάζουν επιπόλαια
- **διαβάζουν ποικίλα κείμενα κατανοώντας τα**
 - ο ποιήματα
 - ο διηγήματα
 - ο θεατρικά έργα
 - ο ενημερωτικά και χρηστικά έντυπα (π.χ. στη Μελέτη Περιβάλλοντος)
 - ο μη γραμμικά κείμενα (π.χ. στη Μελέτη Περιβάλλοντος, στα Μαθηματικά)
 - ο κείμενα και άρθρα από ακουστικά ή οπτικοακουστικά μέσα (π.χ. στη Μελέτη Περιβάλλοντος)
- **σχηματίζουν ζωντανές παραστάσεις κατά το διάβασμα ή το άκουσμα λογοτεχνικών κειμένων**
 - ο συγκρίνουν τις πληροφορίες του κειμένου με τις προσωπικές τους εμπειρίες
- **χειρίζονται εμπειριστατωμένα απλά, μη γραμμικά κείμενα και άρθρα από διάφορα πολυμέσα**

ενημερώνονται από πίνακες, διαγράμματα, εικόνες κλπ., Διαθεματική Παραπομπή: Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος

Γλώσσα Γ./Δ. 3.2 Ανάπτυξη αναγνωστικών εμπειριών

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **γνωρίζουν, διακρίνουν και συγκρίνουν διαφορετικά είδη κειμένων και τα χαρακτηριστικά τους**
 - ο λυρικά κείμενα
 - ο θεατρικά κείμενα (*μικρά θεατρικά έργα, σκηνές*)
 - ο διηγήματα (*π.χ. παραμύθια, αυτοβιογραφίες, βιογραφίες, συγγράμματα*)
 - ο ενημερωτικά και χρηστικά κείμενα *παραουσιάσεις βιβλίων, κριτικές θεάτρου, ενημερωτικά κείμενα, περιγραφές, παιδικά λεξικά*
 - ο μη γραμμικά κείμενα (*λεξικά, χάρτες, σκίτσα, περιεχόμενα*)
 - ο ελληνικά και γερμανικά κείμενα με θέμα την πολιτισμική ταυτότητα
 - ο κείμενα και άρθρα από ακουστικά ή οπτικοακουστικά μέσα (*ραδιοφωνικά έργα, ταινίες*)
Διαθεματική Παραπομπή: Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος
- **επιλέγουν κείμενα συνειδητά και τα χρησιμοποιούν**

- προσανατολίζονται σε μια βιβλιοθήκη
συμμετέχουν σε παιχνίδια αναζήτησης σε μια βιβλιοθήκη, προσανατολίζονται όλο και περισσότερο σύμφωνα με προσωπικά ενδιαφέροντα, κάνουν χρήση καταλόγων και καρτελών
- γνωρίζουν και χρησιμοποιούν ακουστικά και οπτικοακουστικά μέσα
- γνωρίζουν ψηφιακά πολυμέσα
- **χειρίζονται αυτόνομα τα κείμενα**
 - κατέχουν διαφορετικές αναγνωστικές τεχνικές
πρόχειρη ανάγνωση κειμένου, ακριβή ανάγνωση, περιορίζονται στις κύριες πληροφορίες
 - χρησιμοποιούν ευέλικτα και ανάλογα με την περίπτωση στρατηγικές ανάγνωσης
διατυπώνουν και θέτουν ερωτήματα στο κείμενο και τα απαντούν, μαρκάρουν σημεία του κειμένου, αναζητούν λέξεις κλειδιά, κρατούν σημειώσεις των σημαντικών πληροφοριών

Γλώσσα Γ./Δ. 2.3 Αποκωδικοποίηση κειμένων

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **συγκεντρώνουν πληροφορίες για κείμενα και καταπιάνονται με αυτά με τη βοήθεια ειδικών όρων**
 - τίτλος, έκδοση, συγγραφέας, επικεφαλίδα, πλοκή, σειρά, ενότητα, ιστορία, ενημερωτικό κείμενο, παραμύθι, ποίημα, στίχος...
 - ονοματίζουν σημαντικές λεπτομέρειες από τη βιογραφία της/του συγγραφέα
- **κάνουν χρήση διαδικασιών για ένα πρώτο προσανατολισμό στο κείμενο**
 - ενεργοποιούν πρότερες γνώσεις
 - διατυπώνουν αναγνωστικές προσδοκίες
 - γνωρίζουν και αξιοποιούν δυνατότητες πρώτου προσανατολισμού στο κείμενο
εικόνες, γραφικά, επικεφαλίδες, έντονη γραφή
 - σημειώνουν άγνωστες λέξεις και αναζητούν τις επεξηγήσεις στο λεξικό
 - κατανοούν άγνωστες λέξεις από τα συμφραζόμενα
 - δημιουργούν αρχείο καρτελών λεξιλογίου
Διαθεματική Παραπομπή: Προφορικός λόγος, ομιλία και ακρόαση, Χρήση της γλώσσας
 - αντιλαμβάνονται το είδος του κειμένου και το βασικό νόημά του
- **κατανοούν το περιεχόμενο των κειμένων**
 - συνδέουν το περιεχόμενο του κειμένου με πρότερες γνώσεις και εμπειρίες
 - θέτουν, σε περίπτωση δυσκολιών κατανόησης, ερωτήματα πάνω στο κείμενο
 - βρίσκουν λέξεις κλειδιά
 - κατατάζουν το κείμενο, διατυπώνουν επικεφαλίδες για ενότητες
 - εξετάζουν αδιάκοπα την κατανόηση του κειμένου
 - αντιλαμβάνονται ότι μια λέξη μπορεί να έχει πολλές σημασίες που να είναι διαφορετικές στις δύο γλώσσες
ελλ. φύλλο – γερμ. Ball, Birne
Διαθεματική Παραπομπή: Μελέτη περιβάλλοντος
- **αντλούν στοχευμένα πληροφορίες από κείμενα**
 - απαντούν σε ερωτήσεις επί του κειμένου
 - βρίσκουν μεμονωμένες και συγκεκριμένες πληροφορίες
 - συλλαμβάνουν τα κεντρικά νοήματα του κειμένου και τα αποδίδουν
 - αποκωδικοποιούν απλά και έμμεσα νοήματα
 - παίρνουν από το κείμενο διασκορπισμένες πληροφορίες
 - συνδέουν πληροφορίες μεταξύ τους
Διαθεματική Παραπομπή: Μελέτη Περιβάλλοντος
- **βγάζουν συμπεράσματα, τα αιτιολογούν και συζητούν πάνω σε αυτά**
 - αποδίδουν το κεντρικό νόημα του κειμένου
 - συλλογίζονται, για το ποιες καινούριες πληροφορίες περιέχει
 - αξιολογούν το κείμενο με βάση διαφορετικών κριτηρίων
 - αναζητούν την πρόθεση του συγγραφέα

- κατά την ενασχόλησή τους με λογοτεχνικά κείμενα δείχνουν ευαισθησία και κατανόηση για σκέψεις, συναισθήματα και ανθρώπινες σχέσεις
- συγκρίνουν διαφορετικά κείμενα για το ίδιο θέμα
- συγκρίνουν ελληνικά και γερμανικά κείμενα για ένα θέμα, συγκρίνουν στοιχεία των κειμένων *γεύματα, γιορτές, εορτασμούς, τραγούδια*
- συλλογίζονται σχετικά με τις διαφορές και τις ομοιότητες των ελληνικών και γερμανικών κειμένων και τις συζητούν
- αναπτύσσουν μέσω της ενασχόλησής τους με κείμενα και των δύο γλωσσών την πολιτισμική τους ταυτότητα
- **ασχολούνται παραγωγικά και αποτελεσματικά με κείμενα**
 - παρουσιάζουν κείμενα με παιγνιώδη τρόπο
 - μετατρέπουν κείμενα σε διαλόγους
συνοδεύουν κείμενα με μουσική, δημιουργούν ήχους για ένα κείμενο
 - παράγουν αναγνωστικό υλικό
διαμορφώνουν οι ίδιοι εικονογραφημένο βιβλίο, γράφουν ή διηγούνται τη συνέχεια ενός κειμένου, φτιάχνουν μια εφημερίδα τοίχου, φτιάχνουν κόμικς, παρουσιάζουν δικές τους ιστορίες σε στιγμιότυπα μεταλάσσουν κείμενα

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

4ος Τομέας Γλωσσικών Ικανοτήτων

Διερεύνηση και χρήση της γλωσσικής ικανότητας

στην ελληνική και γερμανική γλώσσα

Γενικό Πλαίσιο Μαθήματος

Επειδή οι περισσότεροι μαθητές των δίγλωσσων τάξεων ήδη από τη γέννησή τους ή κατά την προσχολική ηλικία έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι και με τις δύο γλώσσες αναπτύσσουν σχετικά νωρίς μεταγλωσσικές ικανότητες. Μπορούν και διακρίνουν τα διάφορα Μέρη του Λόγου στην απόδοσή τους και τις προτάσεις στην πρόθεση μεταξύ τους, τόσο στην ελληνική όσο και στην γερμανική γλώσσα. Κατέχουν την ορολογία και τις μεθόδους εργασίας και στις δύο γλώσσες. Έχουν πρόσβαση στη δημιουργία των λέξεων και εμπλουτίζουν έτσι την εκφραστική τους ικανότητα. Έτσι, αποκτούν και στις δύο γλώσσες τους βασικές γνώσεις σε γραμματικά φαινόμενα. Ταυτόχρονα μαθαίνουν να δίνουν άλλη μορφή σε γλωσσικές εκφράσεις και αναπτύσσουν περαιτέρω την εκφραστική τους ικανότητα και στις δύο γλώσσες. Οι μεταγλωσσικές γνώσεις, που ήδη έχουν κατακτήσει, τους δίνουν τη δυνατότητα να συγκρίνουν, να αξιολογούν και να χρησιμοποιούν συστηματικά τα διάφορα εργαλεία της γλώσσας. Επιπλέον χρησιμοποιούν τις ήδη αποκτημένες γνώσεις π.χ. γραμματικές γνώσεις, συνειδητά πλέον και στους άλλους γλωσσικούς τομείς, ιδιαίτερα στην «Ορθογραφία».

Οι διαφορές και οι ομοιότητες ανάμεσα στις δύο γλώσσες συμβάλλουν στη σύγκριση ανάμεσα στις δύο γλώσσες. Τα δίγλωσσα Ελληνόπουλα ευαισθητοποιούνται στα διάφορα γλωσσικά μέσα και τα χρησιμοποιούν πιο συνειδητά. Κατά την επαφή τους και με τις δύο γλώσσες ανακαλύπτουν συνεχώς γραμματικές – συντακτικές και λεξικολογικές παρεμβολές. Αυτό γίνεται αντικείμενο συζήτησης κατ' επανάληψη μέσα στην τάξη.

Το ατομικό λεξιλόγιο των παιδιών εμπλουτίζεται, διευρύνεται και ενεργοποιείται και στις δύο γλώσσες. Η διαδικασία μάθησης υποστηρίζεται μέσα από την παρώθηση των παιδιών να αναζητούν συνειδητά για αντίστοιχες λέξεις και στις δύο γλώσσες και να δημιουργούν δίγλωσσες λίστες λέξεων -ακόμα και με τη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και μηχανών αναζήτησης. Επιπλέον, μαθαίνουν τα δίγλωσσα Ελληνόπουλα να κατανοούν και να χρησιμοποιούν σωστά συνηθισμένες ξένες λέξεις και λατινικούς όρους .

Τα δίγλωσσα Ελληνόπουλα αξιοποιούν τις δημιουργικές τους ικανότητες και την κλίση που έχουν στο παιχνίδι, καθώς επίσης και την τάση τους να ανακαλύπτουν τη γλώσσα ως αντικείμενο εξερεύνησης και δημιουργικού παιχνιδιού. Τα παιδιά εξετάζουν συνήθειες, ιδιωματισμούς και παροιμίες και διερευνούν την απόδοσή τους. Ομόηχες λέξεις στα Γερμανικά και στα Ελληνικά, που έχουν διαφορετική σημασία, γίνονται αφορμή για λογοπαίγνια.

Α΄ και Β΄ Τάξη

Γλώσσα Α./Β. 4.1 Αναγνώριση και χρήση βασικών γλωσσικών δομών και όρων

Γλώσσα Α./Β. 4.1.1 Κατηγορία Λέξη

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γνωρίζουν και χρησιμοποιούν βασικές γλωσσικές δομές και όρους**

Γράμμα, Φθόγγο, Φωνήεν, Σύμφωνο, Διαζευκτικά, Δίφθογγο, Συλλαβή, Αλφάβητο

- ο αναγνωρίζουν δομικά στοιχεία της γλώσσας όπως τον Φθόγγο και το Γράμμα
- ο ξεχωρίζουν τους Φθόγγους μέσα σε μια λέξη και τις λέξεις μέσα σε μια πρόταση.

Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος: Ορθή Γραφή

- ο συγκρίνουν Φθόγγους και Γράμματα στην ελληνική και στη γερμανική γλώσσα.

Διαθεματική Προσέγγιση: Εκμάθηση ανάγνωσης και γραφής, Γραπτός λόγος: Ορθή γραφή

Οικογένεια λέξεων, Θέμα, Δομή λέξεων (πρόθεση, θέμα, κατάληξη), Μέρη του Λόγου.

- ο ταξινομούν εικόνες ή αντικείμενα σε μια λέξη
- ο τονίζουν σωστά τις λέξεις.

Ουσιαστικά: Ενικός και Πληθυντικός Αριθμός, Πτώση, Γένος

- ο γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τα ουσιαστικά ως μορφή χαρακτηρισμού προσώπων και πραγμάτων
- ο σε σύγκριση με περιγραφές που προκύπτουν π.χ. από καταστάσεις (αυτός με το κίτρινο πουλόβερ, αυτός εκεί πέρα, ο δικός μου)
- ο για μαθητές με χαμηλές επιδόσεις: ενίσχυση της διδασκαλίας για τα Μέρη του Λόγου με χρώματα και γραφικά σύμβολα.
- ο σχηματίζουν σωστά την κλίση των ουσιαστικών, τον ενικό και πληθυντικό αριθμό
- ο βρίσκουν τη σύνθεση των λέξεων και τη χρησιμοποιούν για την κατανόηση
- ο δοκιμάζουν και αναλύουν απλές συνθέσεις
- ο μαθαίνουν σε διάφορες περιπτώσεις την απόδοση σύνθετων ουσιαστικών και χρησιμοποιούν αυτή τη γνώση
- ο χρησιμοποιούν σαφείς και σύντομες διατυπώσεις

Ρήμα

- ο δοκιμάζουν πώς μπορούν να ονομαστούν δραστηριότητες και γεγονότα
 - διακρίνουν τα ρήματα από τα ουσιαστικά, με βάση το ρόλο τους και τα χρησιμοποιούν σωστά
- ο αντιλαμβάνονται το ρόλο του ρήματος στην πρόταση

Άρθρο: Οριστικό και Αόριστο

- ο σχηματίζουν σωστά τον πληθυντικό αριθμό των ουσιαστικών
- ο χρησιμοποιούν το σωστό άρθρο και μπορούν να σχηματίζουν σωστά την κλίση του.

Επίθετο

- ο δοκιμάζουν πώς μπορούν να περιγράψουν πρόσωπα και πράγματα:
γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τα επίθετα ως μορφή χαρακτηρισμού προσώπων και πραγμάτων
- ο χρησιμοποιούν λογοπαίγνια με τα αντίθετα των λέξεων (όμορφος-άσχημος)
- ο ξεχωρίζουν τα επίθετα από τα ουσιαστικά και τα ρήματα με βάση το ρόλο τους σε σύγκριση με δηλώσεις π.χ.:
*αυτός ξέρει καλό ποδόσφαιρο - ένας καλός ποδοσφαιριστής,
αυτή φοβάται – φοβισιάρια*

- **μαθαίνουν και εφαρμόζουν την ειδική ορολογία στην ελληνική και στη γερμανική γλώσσα.**

Γλώσσα Α./Β. 4.1.2 Κατηγορία Πρόταση

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τους ακόλουθους όρους:**

Σημεία Στίξης: τελεία, κόμμα, ερωτηματικό, θαυμαστικό

- ο χρησιμοποιούν σωστά τα τελικά σημεία στίξης
- ο χρησιμοποιούν σωστά τα βασικά σημεία στίξης
- ο συγκρίνουν τα σημεία στίξης στην ελληνική και στην γερμανική γλώσσα

Είδη προτάσεων: Δηλώσεις – Ερώτηση – Επιφωνηματικές προτάσεις

- ξεχωρίζουν τις εντολές στα διαφορετικά είδη προτάσεων
- σχηματίζουν ερωτηματικές, δηλωτικές και επιφωνηματικές προτάσεις.
- τονίζουν διαφορετικά τις γλωσσικές εκφράσεις και συγκρίνουν την χρήση τους
Τί ώρα είναι? Θέλω να ξέρω πόσο αργά είναι. Πολύ αργά!

Γλώσσα Α./Β. 4.2 Δημιουργία και χρήση δίγλωσσου λεξιλογίου ανάλογα με την περίσταση

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **συλλέγουν και ταξινομούν λέξεις και από τις δύο γλώσσες χρησιμοποιώντας διάφορα πολυμέσα**
 - συγκεντρώνουν λέξεις για συγκεκριμένα θέματα και δημιουργούν καρτέλες λεξιλογίου
 - φτιάχνουν απλές, αλφαβητικά δομημένες, λίστες λέξεων
 - αποκωδικοποιούν τη σημασία των λέξεων λαμβάνοντας υπόψη τα συμφραζόμενα
 - διευρύνουν το ενεργητικό και παθητικό λεξιλόγιό τους
χρησιμοποιούν τους νέους όρους και τις καινούργιες λέξεις στον προφορικό και γραπτό λόγο
Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος
 - αναγνωρίζουν τη σημασία των λέξεων με βάση την εμπειρία τους
 - συλλέγουν συνώνυμα
 - εξασκούνται στην προσθήκη κατάλληλων λέξεων μέσα στο κείμενο
Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος
- **βρίσκουν κατηγορίες ονομάτων και εξετάζουν το ρόλο τους**
Διαθεματική Προσέγγιση: Μελέτη Περιβάλλοντος
 - αναγνωρίζουν τη δυνατότητα των λέξεων να ερμηνευτούν με διαφορετικούς τρόπους και το ρόλο αυτής της πολλαπλής σημασίας των λέξεων
Μια λέξη μπορεί να έχει περισσότερες σημασίες π.χ. στην ελληνική γλώσσα υπάρχει το «φύλλο» των δέντρων και το «φύλλο» των βιβλίων
 - φτιάχνουν δίγλωσσες λίστες λέξεων ανάλογα με το θέμα στη Μελέτη Περιβάλλοντος, στα Μαθηματικά, στα Θρησκευτικά

Γλώσσα Α./Β. 4.3 Χρήση σωστής δόμησης προτάσεων και κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **χρησιμοποιούν γλωσσικές επεμβάσεις: μετατοπίζουν, συμπληρώνουν**
 - πειραματίζονται μέσα από παιχνίδι με τα μέρη της πρότασης και ερευνούν την επίδραση της μετατόπισής τους
Δημιουργούν διάφορα παιχνίδια με τα μέρη της πρότασης και διαφορετικά είδη προτάσεων
 - βιώνουν την πρόταση ως μια μονάδα με ολοκληρωμένο νόημα, αναγνωρίζουν προτάσεις στα κείμενα
συμπληρώνουν προτάσεις με κενά, εξετάζουν αν οι προτάσεις βγάζουν νόημα (αν όχι τις διορθώνουν), σχηματίζουν προτάσεις με μεμονωμένες λέξεις
- **υποστηρίζουν την παραγωγή κειμένου και την κατανόηση κειμένου μέσω της χρήσης γλωσσικών επεμβάσεων**
 - αναγνωρίζουν το νόημα των προτάσεων μέσω διαφορετικού τονισμού
Διαθεματική Προσέγγιση: Γραφή, Ανάγνωση

Γλώσσα Α./Β. 4.4 Εξέταση της γλωσσικής κατανόησης

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γνωρίζουν τις διαφορές ανάμεσα στον προφορικό και στο γραπτό λόγο**
 - συγκρίνουν αφηγήσεις και αναγνώσματα στην τάξη, στην αυλή, συλλέγουν εκφράσεις που δε μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην γραπτή γλώσσα
- **μιλούν για προβλήματα κατανόησης και συνεννόησης**
- **συγκρίνουν τη γλώσσα του σώματος στην ελληνική και τη γερμανική γλώσσα**

Γλώσσα Α./Β. 4.5 Χρήση της Διγλωσσίας

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- ανακαλύπτουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στην ελληνική και τη γερμανική γλώσσα

συγκρίνουν τα ονόματα και στις δυο γλώσσες π.χ. *Peter - Πέτρος, Andreas - Ανδρέας, Maria – Μαρία*

- διαπιστώνουν φαινόμενα παρεμβολών στη γλώσσα και τα συλλέγουν σε καρτέλες λέξεων

Γ΄ τάξη

Γλώσσα Γ.4.1 Αναγνώριση και χρήση βασικών γλωσσικών δομών και όρων

Γλώσσα Γ.4.1.1. Κατηγορία Λέξη

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τους ακόλουθους όρους:

Οικογένεια λέξεων, Θέμα, Δομή λέξεων (πρόθεση, θέμα, κατάληξη), Μέρη του Λόγου,

- ο πειραματίζονται με λέξεις (π.χ. μεταβάλλουν τις λέξεις σε διαφορετικά Μέρη του Λόγου και τις χρησιμοποιούν ανάλογα με την περίπτωση)
- ο αξιοποιούν αυτές τις γνώσεις για να γράφουν ορθά
- ο καταρτίζουν πίνακες με οικογένειες λέξεων

Θέμα: «οδηγ»: οδηγώ, οδηγός, οδηγία «παιδί»: παιδότοπος, παιδίατρος, παιδεύω

Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος: Σύνταξη κειμένων

- ο επεξεργάζονται σημασιολογικά φάσματα ανάλογα με την περίπτωση και δοκιμάζουν δυνατότητες πετυχημένης έκφρασης.

Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος: σύνταξη κειμένων

Ουσιαστικά: Ενικός και Πληθυντικός Αριθμός, Γένος, οριστικό και αόριστο Άρθρο

- ο σχηματίζουν σωστά τον πληθυντικό αριθμό και το γένος
- ο χρησιμοποιούν το σωστό άρθρο και σχηματίζουν σωστά τις κλίσεις
- ο μεταφέρουν τις γνώσεις που έχουν για τα ουσιαστικά σε αφηρημένο επίπεδο

Ρήμα: Απαρέμφατο, Κλίση, Ενεστώτας, Παρατατικός

- ο εξασκούν τους χρονικούς τύπους των ανώμαλων ρημάτων
- ο εμπεδώνουν την κλιτή μορφή του ρήματος σε ενεργητική και παθητική φωνή

Επίθετο: αρχικός τύπος

- ο αναγνωρίζουν επίθετα και διαπιστώνουν το συνοδευτικό ρόλο τους με βάση το θέμα της λέξης
- ο γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τα επίθετα ως μορφή προσώπων και πραγμάτων
- ο χρησιμοποιούν λογοπαίγνια με αντίθετα ζευγάρια (π.χ. μεγάλος – μικρός)

Αντωνυμίες

- ο αντικαθιστούν ουσιαστικά με αντωνυμίες και εξετάζουν την απόδοσή τους (δοκιμή αντικατάστασης ή αφαίρεση στην πρόταση) δοκιμάζουν τις αντωνυμίες ως μέσο έκφρασης, προσέχουν πιθανές παρερμηνεύσεις, π.χ. *χτες κατασκεύασαν τα παιδιά λαμπιόνια. Μετά αυτά κρεμάστηκαν. Αποφυγή επαναλήψεων των λέξεων, παράλειψη αντωνυμιών με τηλεγραφικό τρόπο*

- χρησιμοποιούν ταυτόχρονα στη γερμανική γλώσσα και λατινικούς όρους: Άρθρο, Ουσιαστικό, Ρήμα, Επίθετο, Αντωνυμία

Γλώσσα Γ.4.1.2. Κατηγορία Πρόταση

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

• γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τους ακόλουθους όρους:

Σημεία Στίξης: Τελεία, Κόμμα, Ερωτηματικό, Θαυμαστικό, Διπλή Τελεία, Παύλα

- ο χρησιμοποιούν σωστά τα σημεία στίξης, αποδίδοντας με ακρίβεια το νόημα
- ο συγκρίνουν την τοποθέτηση των σημείων στίξεως στην ελληνική και τη γερμανική γλώσσα

Είδη προτάσεων: Δηλώσεις– Ερωτήσεις – επιφωνηματικές προτάσεις

- ο συγκρίνουν διαφορετικές δυνατότητες και διατυπώνουν εντολές
Θέλω να έρθεις τώρα αμέσως εδώ .- Έλα αμέσως εδώ! Θα έρθεις τώρα εδώ?
Χρησιμοποιούν το θαυμαστικό για να χαρακτηρίσουν έντονες εντολές
Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος

Προφορικές εκφράσεις (Ευθύς Λόγος)

- ο γνωρίζουν τον προφορικό λόγο ως μέσο διαμόρφωσης και στις δύο γλώσσες και τον χρησιμοποιούν ανάλογα με την περίπτωση.
- ο χρησιμοποιούν σωστά σημεία στίξης σε προτάσεις πριν τον ευθύ λόγο

Υποκείμενο, Ρήμα, Αντικείμενο,

- ο προσδιορίζουν Υποκείμενο και Ρήμα και τα αναγνωρίζουν μέσα από τη λειτουργία τους
(Αντικατάσταση –μεταφορά- παράληψη)

Ο Γιάννης| η Μαρία

αγοράζει| πουλά| κρύβει

ένα βιβλίο.

εξετάζουν πρωτοσέλιδα, διαφημιστικά, αλλάζουν τα μέρη της πρότασης, μικραίνουν τις προτάσεις

Συμπληρώματα: Μέρος της πρότασης, μονομερές συμπλήρωμα

- ο χρησιμοποιούν σαφείς, σύνθετες προτάσεις σε μορφή μιας σύνθεσης από προτάσεις που έχουν νόημα.
- ο μαθαίνουν αναλύσεις και ανακατασκευές της σειριοθέτησης και σύνδεσης προτάσεων

Παρελθόν, Παρόν, Μέλλον (ως χρονικά επίπεδα)

- ο γνωρίζουν δυνατότητες να εκφράσουν γλωσσικά ό,τι σχετίζεται με το χρόνο
 - εφιστάται η προσοχή τους στις πολλαπλές δυνατότητες ορισμού του χρόνου
όταν χτυπάει το κουδούνι, μόλις έρθεις στο σπίτι, τα Χριστούγεννα, σήμερα, σύντομα, πάντα
 - γνωρίζουν και χρησιμοποιούν σωστά τις αλλαγές του ρήματος (Ενεστώτας, Παρατατικός και Αόριστος)
Αναγνωρίζουν τη διαφορά ανάμεσα στον προφορικό και στο γραπτό λόγο (ο 1^{ος} τύπος παρελθόντος δηλ. ο Αόριστος χρησιμοποιείται συνήθως μόνο στο γραπτό λόγο)

• γνωρίζουν και χρησιμοποιούν λατινικούς όρους

Γλώσσα Γ.4.2 Δημιουργία και χρήση δίγλωσσου λεξιλογίου ανάλογα με την περίπτωση

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

• δομούν λέξεις και γνωρίζουν δυνατότητες δημιουργίας λέξεων

- ο δοκιμάζουν και χρησιμοποιούν δυνατότητες δημιουργίας λέξεων μέσα από συνθέσεις
διαφορετικές συνθέσεις π.χ. ηλιοφάνεια, σκληρός χώρος, κατάμαυρο, σκούρο κόκκινο
- ο διαπιστώνουν ότι μέσω επαγωγής και σύνθεσης παράγονται πολλές λέξεις
- ο γνωρίζουν και δοκιμάζουν το ρόλο που έχουν τα προθέματα και οι καταλήξεις στο να δίνουν ή και να αλλάζουν τη σημασία των λέξεων.
αλλάζουν τη δομή της λέξης και τολμούν νέες συνθέσεις , εξετάζουν την αλλαγή της κατάληξης της λέξης (-heit, -keit, -ung, -ig, -lich...)

• συλλέγουν και ταξινομούν λέξεις

- ο αναγνωρίζουν τη σημασία των λέξεων μέσα από την εμπειρία τους
- ο απευθύνουν την προσοχή τους σε σημασιολογικές παρεμβολές που γράφουν σε ένα ξεχωριστό τετράδιο
- ο αναγνωρίζουν την πολλαπλή σημασία διαφόρων λέξεων και το ρόλο της σημασιολογικής πολλαπλότητας για μια λέξη ορίζουν πολλαπλές σημασίες,

π.χ. στην ελληνική γλώσσα: «φύλλο» του δένδρου και «φύλλο» του βιβλίου

- ο φτιάχνουν αλφαβητικές λίστες λέξεων και στις δύο γλώσσες
- ο αναζητούν και βρίσκουν συνώνυμα, αντώνυμα (ηλεκτρονικό και έντυπο λεξικό)
- ο βρίσκουν λέξεις με διαφορετικές σημασίες
- ο εξασκούνται στη χρήση κατάλληλων λέξεων σε ένα κείμενο
Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος
- ο δημιουργούν πάνω σε διάφορα θέματα δίγλωσσες λίστες λέξεων στα μαθήματα Μελέτη Περιβάλλοντος, Μαθηματικά, Θρησκευτικά

Γλώσσα Γ.4.3 Χρήση σωστής δόμησης προτάσεων και κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **χρησιμοποιούν γλωσσικές επεμβάσεις: αλλάζουν, αντικαθιστούν, συμπληρώνουν**
 - ο συντομεύουν προτάσεις
 - ο ανακαλύπτουν ομοιότητες των δύο γλωσσών σε σχέση με τη δομή των προτάσεων
- **στηρίζουν την παραγωγή και την κατανόηση κειμένου μέσα από την χρήση γλωσσικών διεργασιών**
 - ο αλλάζουν το νόημα της πρότασης ανάλογα με τον τονισμό
 - ο μαθαίνουν να παράγουν ένα κείμενο και να το χωρίζουν σε παραγράφους
Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος, ανάγνωση
- **προσεγγίζουν τη γλώσσα πειραματικά και μέσα από παιχνίδι**
 - ο βρίσκουν, δοκιμάζουν και αξιολογούν παραδείγματα για διαφορετικά γλωσσικά συμβολικά συστήματα
Γραπτός λόγος για τυφλούς, νοηματική γλώσσα, παραδείγματα γραμματοσειράς στην ελληνική εφευρίσκουν και αποκρυπτογραφούν μυστικούς κωδικούς
 - ο δοκιμάζουν και χρησιμοποιούν δυνατότητες δημιουργίας λέξεων από συνθέσεις
βρίσκουν γλωσσικά παιχνίδια, εικονολεξικό, διαφημίσεις σε ακριβείς περιγραφές

Γλώσσα Γ.4.4 Εξέταση της γλωσσικής κατανόησης

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **ερευνούν τη σχέση μεταξύ πρόθεσης, γλωσσικών χαρακτηριστικών και επίδρασης**
 - ο εξετάζουν γλωσσικές εκφράσεις
σε σχέση με τη γλώσσα του σώματος και την έκφραση του προσώπου και τον τονισμό
- **γνωρίζουν τις διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου**
 - ο αναγνωρίζουν τη διαφορά μεταξύ της προφορικής και γραπτής γλώσσας στη χρήση των χρόνων
Χρόνος Παρατατικός, συνήθως μόνο στο γραπτό λόγο
 - ο συνειδητοποιούν το διαφορετικό ρόλο του προφορικού και του γραπτού λόγου
- **διερευνούν και χρησιμοποιούν ρόλους του ομιλητή/ συγγραφέα – και ακροατή/αναγνώστη**
 - ο διαπιστώνουν ότι ο ομιλητής επιλέγει, ανάλογα με την κατάσταση της επικοινωνίας, το κατάλληλο επίπεδο και το ύφος που χρησιμοποιεί
- **μιλούν για προβλήματα κατανόησης και επικοινωνίας**
 - ο χειρίζονται εποικοδομητικά τα προβλήματα κατανόησης και επικοινωνίας
ρωτάνε ενεργά, αν δεν καταλαβαίνουν κάτι, αποφεύγουν συχνά εκφραστικά λάθη, διενεργούν παιχνίδια ρόλων, αναζητούν απαντήσεις σε αινίγματα, περιγραφικά παιχνίδια παζλ
 - ο αντιλαμβάνονται συνειδητά και συγκρίνουν χειρονομίες και εκφράσεις του προσώπου στην ελληνική και γερμανική γλώσσα

Γλώσσα Γ.4.5 Χρήση της Διγλωσσίας

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **ανακαλύπτουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ της γερμανικής και ελληνικής γλώσσας**
 - εντοπίζουν τα ειδικά χαρακτηριστικά σε κάθε μια από τις δύο γλώσσες
π.χ. στο λεξιλόγιο, στο ρυθμό ομιλίας
 - κατανοούν ιδιωματικές εκφράσεις που χρησιμοποιούνται συχνά και στις δύο γλώσσες
- **πειραματίζονται με λέξεις από τις δυο γλώσσες, τις μετατρέπουν σε διαφορετικά Μέρη του Λόγου**
- **διερευνούν ξένες λέξεις**
 - χρησιμοποιούν λεξικό, δημιουργούν ένα αρχείο λέξεων στις δύο γλώσσες (και ηλεκτρονικά)
 - συλλέγουν λέξεις από τη μία γλώσσα και μιλούν για τη σημασία και τη χρήση που έχουν στη δεύτερη γλώσσα
Διαθεματική Προσέγγιση: Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος
 - ανακαλύπτουν λέξεις από άλλες γλώσσες (π.χ. από τα Αγγλικά)
ανακαλύπτουν το νόημα και το ρόλο τους, γνωρίζουν μοντέρνες λέξεις
 - συγκρίνουν την προφορά των λέξεων στα Γερμανικά με την προφορά και τη χρήση αυτών των λέξεων στα Ελληνικά
 - αντλούν ξένες λέξεις από την ελληνική γλώσσα

Δ΄ τάξη

Γλώσσα Δ.4.1 Αναγνώριση και χρήση βασικών γλωσσικών δομών και όρων

Γλώσσα Δ.4.1.1 Κατηγορία λέξη

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τους παρακάτω όρους**

Οικογένειες λέξεων, ρίζα λέξεων, το λεκτικό στοιχείο, μέρη του λόγου.

- καταρτίζουν οικογένειες λέξεων και πεδία κειμένου και ως εκ τούτου εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους
Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος
- χρησιμοποιούν αυτή τη γνώση για τη σωστή ορθογραφία

Ουσιαστικά: Ενικός και πληθυντικός αριθμός, πτώση, γένος, οριστικό και αόριστο άρθρο

- αποκτούν διαφορετικές γνώσεις για τις τέσσερις πτώσεις
γνωρίζουν τις μορφές των ουσιαστικών (ενικός, πληθυντικός, πτώσεις) και χρησιμοποιούν σωστά τα άρθρα
- εμπεδώνουν την κλίση ενός ουσιαστικού
- εκφράζουν διαφορετικές επιλογές και διασυνδέσεις
το αυτοκίνητο του πατέρα, του πατέρα το αυτοκίνητο, αυτοκίνητο του πατέρα
- εκφράζουν σημαντικές αλλαγές των τοπικών κανονισμών από δοτική και αιτιατική πτώση
πηγαίνω στο χώρο, είμαι στο χώρο
- κατανοούν αλληλοσυνδέσεις του ρήματος και της φωνής
θα σου δώσω κάτι, σου δίνεται κάτι

Ρήμα: Βασική μορφή, πλάγια μορφή, μορφές χρόνων: παροντικοί και παρελθοντικοί

χρόνοι

- εξασκούνται στους χρόνους των ανώμαλων ρημάτων
- μεγαλώνουν τοπικές και χρονικές προτάσεις και διερευνούν το αποτέλεσμα
μελέτη επέκτασης, δοκιμή παράλειψη

Επίθετο: Βασική μορφή, επίπεδα σύγκρισης (παραθετικά επιθέτων)

- σχηματίζουν και χρησιμοποιήσουν τις συγκριτικές μορφές επιθέτων σωστά
θετικό, συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό

- ο διακρίνουν τα επίθετα, τους βαθμούς σύγκρισής τους και αξιολογούν με ακρίβεια όπως ένας ελέφαντας σε υαλοπωλείο, ένας φοβητσιάρης λαγός, μιλάς πολύ σαν καταρράκτης
- ο συγκρίνουν εκφράσεις καθομιλούμενες, πρόσωπα και πράγματα αξιολογούν την αθλητική απόδοση, προσέχουν τη σωστή χρήση των συγκριτικών λέξεων

Αντωνυμίες

- ο αντικαταστούν ουσιαστικά με αντωνυμίες και εξετάζουν τις επιδόσεις τους επέκταση δοκιμής, παράλειψη δοκιμής),δοκιμάζουν αντωνυμίες ως ύφος, προσέχουν πιθανές παρεξηγήσεις π.χ. χθες τα παιδιά κατασκεύασαν φανάρια. Αργότερα τα κρέμασαν. Αποφεύγουν την επανάληψη των λέξεων, παραλείπουν αντωνυμίες σε τηλεγραφικό στυλ
- ο αντιλαμβάνονται παρεμβολές από την μια γλώσσα στην άλλη και συζητάνε γι' αυτές
Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος

Άλλες λέξεις (όλες οι μη-κατηγοριοποιημένες λέξεις εμπίπτουν στην εν λόγω υπολειπόμενη κατηγορία):

- ο χρησιμοποιούν λατινικούς όρους, ανάλογα με το επίπεδο της επίδοσης

Γλώσσα Δ.4.1.2 Κατηγορία πρόταση

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τους παρακάτω όρους:

Είδος πρότασης: καταφατική, ερωτηματική και επιφωνηματική πρόταση, ευθύς λόγος

- ο χρησιμοποιούν και επεκτείνουν προτάσεις καταφατικές, ερωτηματικές, επιφωνηματικές
- ο γνωρίζουν τον προφορικός λόγος ως εργαλείο σχεδιασμού και τη χρησιμοποιήσουν ανάλογα

Υποκείμενο, αντικείμενο, ρήμα /κατηγορούμενο

- ο επεκτείνουν προτάσεις με αντικείμενα στην 3η και 4η πτώση και διερευνούν την επίδραση χρησιμοποιούν ειδικά εποπτικά μέσα, διακρίνουν τις αναγκαίες από τις περιπτώσεις προσθήκες, επαναεξετάζουν τα δικά τους κείμενα
- ο μαθαίνουν την επέκταση του ρήματος/ κατηγορήμα προσθέτοντας και άλλα μέρη του λόγου

Προσθήκες: Μέρη της πρότασης, μια ή πολλές προσθήκες

- ο γνωρίζουν και χρησιμοποιούν όρους όπως μέρη πρότασης, υποκείμενο, κατηγορήμα
- ο καθορίζουν το υποκείμενο και το κατηγορήμα της πρότασης και στις δύο γλώσσες και κατανοούν τη λειτουργία τους
- ο πειραματίζονται με το κατηγορήμα και διερευνούν την επίδραση των αλλαγών, ανασχηματίζουν ρόλους και σύνταξη στην πρόταση, σχηματίζουν διαφορετικούς τύπους προτάσεων
- ο επεκτείνουν τοπικές και χρονικές προτάσεις και εξετάζουν την επίδραση
Ανάγκη για πληροφορίες σχετικά με τον τόπο και το χρόνο για ορισμένες γλωσσικές περιπτώσεις
- ο δοκιμάζουν χρήσιμες συνενώσεις προτάσεων
χρησιμοποιούν οικείους συνδέσμους

Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον

- ο συγκρίνουν διαφορετικούς τρόπους και μιλούν για το μέλλον
μιλάνε για τα μελλοντικά τους σχέδια, διατυπώνουν σχέδια αναψυχής: θα κάνω μουσική- παίζω μουσική αύριο, ελέγχουν την πρόγνωση του καιρού στη γλωσσική τους μορφή, ορίζουν μια αναφορά στα καθήκοντα: όταν θα γίνω και πάλι υγιής, αν σταματήσει να βρέχει

Γλώσσα Δ.4.2 Δημιουργία δίγλωσσου λεξιλογίου και χρήση ανάλογα με την περίπτωση

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- δομούν λέξεις και μαθαίνουν δυνατότητες σχηματισμού λέξεων

- ο διαπιστώνουν ότι με την επαγωγή και σύνθεση διαμορφώνονται πολλές καινούριες λέξεις
- ο συλλέγουν συνώνυμα, αντώνυμα
- ο δημιουργούν αλφαβητικές λίστες λέξεων στις δύο γλώσσες
- ο εξασκούνται στη χρήση των κατάλληλων λέξεων σε ένα κείμενο

- συλλέγουν και ταξινομούν λέξεις και στις δύο γλώσσες

- ο δημιουργούν θεματικές λίστες λέξεων για κάθε μάθημα
Διαθεματική Προσέγγιση: Φυσική, μαθηματικά, θρησκευτικά
- **παίρνουν και χρησιμοποιούν πληροφορίες από διάφορες πηγές**

Γλώσσα Δ.4.4.3 Χρήση σωστής δόμησης προτάσεων και των κειμένων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **κάνουν χρήση γλωσσικών διεργασιών: αλλαγή, αντικατάσταση, προσθήκη, παράλειψη**
 - ο πειραματίζονται με τα μέρη της πρότασης και διερευνούν την επίδραση των αλλαγών ζάρι με προτάσεις, ρολά με προτάσεις, αστέρια με προτάσεις
- **στηρίζουν την παραγωγή και την κατανόηση κειμένου μέσα από τη χρήση των γλωσσικών διεργασιών**
 - ο δοκιμάζουν κατανοητές συνενώσεις/συνδέσεις προτάσεων
χρήση συνηθισμένων συνδέσμων για δυνατούς μαθητές: να απλοποιήσουν δύσκολες προτάσεις
 - ο μαθαίνουν να συντάσσουν ένα κείμενο και να το χωρίζουν σε παραγράφους
Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος, ανάγνωση
- **πειραματίζονται με τη γλώσσα και την προσεγγίζουν μέσα από το παιχνίδι**
 - ο πειραματίζονται με τις λέξεις, τις μεταμορφώνουν σε διαφορετικούς τύπους λέξεων και τις χρησιμοποιούν κατά περίπτωση *σπίτι - σπιτίσιο - κατοικώ, εφαρμόζουν τις υπάρχουσες γνώσεις του σχηματισμού λέξεων (ακόμα και με παιχνίδι)*

Γλώσσα Δ.4.4 Εξέταση της γλωσσικής κατανόησης

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **γνωρίζουν τις διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου**
 - ο συγκρίνουν την προφορική και τη γραπτή γλώσσα
διαπιστώνουν ότι όταν γράφουν θα πρέπει να αναφέρονται όλα όσα σε συζήτηση μπορούν να γίνουν κατανοητά μέσω έκφρασης του προσώπου, χειρονομιών, χροιάς της φωνής κ.λ.π.
 - ο συγκρίνουν αφηγήσεις στην τάξη και στην αυλή του σχολείου με αυτά που έχουν διαβάσει
 - ο συλλέγουν εκφράσεις που δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν στο γραπτό λόγο
- **διερευνούν και χρησιμοποιούν τους ρόλους του ομιλητή/συγγραφέα - ακροατή/αναγνώστη και στις δύο γλώσσες**
 - ο αναγνωρίζουν όταν ο ομιλητής χρησιμοποιεί την κατάλληλη λέξη ανάλογα με την περίπτωση
- **συζητάνε σχετικά με προβλήματα κατανόησης και επικοινωνίας**
 - ο χειρίζονται εποικοδομητικά προβλήματα κατανόησης και επικοινωνίας
ρωτάνε, αν δεν έχουν καταλάβει κάτι, αποφεύγουν συχνά εμφανιζόμενα εκφραστικά λάθη, κάνουν χρήση θεατρικών ρόλων, αινιγμάτων, περιγραφικών παιχνιδιών

Γλώσσα Δ.4.5 Χρήση της Διγλωσσίας

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **ανακαλύπτουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ της ελληνικής και της γερμανικής γλώσσας**
 - ο εξετάζουν εκφράσεις και παροιμίες που χρησιμοποιούνται συχνά, τις κατανοούν και τις χρησιμοποιούν με συγκεκριμένο στόχο
καθιερωμένα κοινά ιδιώματα και παροιμίες, τα/τις συνδέουν με τις ιστορικές τους ρίζες: «θα φάς

ξύλο», «σαν τα χιόνια», «μαύρισαν τα μάτια μου μέχρι να σε δω»

Διαθεματική Προσέγγιση: Γραπτός λόγος

- βρίσκους συσχετισμούς σε εκφράσεις και παροιμίες και από τις δυο γλώσσες και από τους δύο πολιτισμούς
- **ανακαλύπτουν γερμανικές λέξεις που προέρχονται από την ελληνική γλώσσα διερευνούν ξένες λέξεις**
 - αναγνωρίζουν τις κοινές ξένες λέξεις, διερευνούν τη σημασία τους και το ρόλο τους και τις χρησιμοποιούν ανάλογα με την περίπτωση
 - χρησιμοποιούν δίγλωσσο λεξικό, δημιουργούν ένα δικό τους αρχείο ξένων λέξεων (και ηλεκτρονικά)
 - συγκεντρώνουν λέξεις από την ελληνική γλώσσα και συζητάνε για τη σημασία τους και τη χρήση τους στα Γερμανικά
 - συγκρίνουν την προφορά των λέξεων στη γερμανική γλώσσα με την προφορά και τη χρήση των ίδιων λέξεων στην ελληνική γλώσσα
 - ασχολούνται με την ετοιμολογία ξένων λέξεων, που προέρχονται από την ελληνική γλώσσα

**ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

**ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ**

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Γενικό πλαίσιο μαθήματος

Κεντρικός στόχος του μαθήματος των Μαθηματικών είναι να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές στο μαθηματικό περιεχόμενο καθημερινών προβλημάτων και φαινομένων και να τους οδηγήσει στη λύση προβλημάτων με τη χρήση μαθηματικών μεθόδων. Το μάθημα των Μαθηματικών συνδέεται στενά με προηγούμενες εμπειρίες των παιδιών αλλά και με τον τρόπο και τις δομές της σκέψης τους.

Ο τρόπος σκέψης και η απόκτηση γνώσεων για τους μαθητές, που ξεκινούν τη φοίτησή τους στο σχολείο, επιτυγχάνεται, κατά κανόνα, με πρακτική χρήση οπτικού υλικού από το άμεσο περιβάλλον τους ή με τη χρήση επιλεγμένων υλικών εργασίας κάτω από τη μαθηματική θεώρησή τους. Το μάθημα των Μαθηματικών παρέχει στους μαθητές κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους στο Δημοτικό Σχολείο τη δυνατότητα να αποκτήσουν τον λεγόμενο «μαθηματικό τρόπο σκέψης».

Οι δίγλωσσοι Έλληνες μαθητές και μαθήτριες μαθαίνουν τρόπους να περιγράφουν και να επεξεργάζονται τομείς του δίγλωσσου και του διπολιτισμικού χαρακτήρα της ζωής και του εμπειρικού τους κόσμου, όπως επίσης και άλλων υποδειγματικών καταστάσεων, με τη βοήθεια αριθμητικών και γεωμετρικών εννοιών, κανόνων και διαδικασιών.

Οι δίγλωσσοι μαθητές αναγνωρίζουν ότι τα Μαθηματικά μπορούν να συνδυαστούν με έναν πολύπλευρο τρόπο με άλλα μαθήματα και πεδία μάθησης και ότι είναι αναγκαία για την επίλυση προβλημάτων της καθημερινότητάς τους. Βιώνουν τη χαρά που δίνει η σκέψη για τη λύση ενός μαθηματικού προβλήματος, όταν αυτό τεθεί κατάλληλα. Οι μαθητές αναπτύσσουν δημιουργικό τρόπο σκέψης με το να προσπαθούν μόνοι τους να αντιμετωπίσουν ένα μαθηματικό πρόβλημα. Αναπτύσσουν και βελτιώνουν βασικές ικανότητες: να συγκρίνουν, να διαφοροποιούν, να ταξινομούν, να αναπτύσσουν μοντέλα, να οργανώνουν, να δομούν, να μεταφέρουν και να συνδυάζουν γνώσεις, να αναλύουν, να βγάζουν συμπεράσματα, να αναγνωρίζουν και να εφαρμόζουν νόμους και κανόνες, όπως και να μεταφέρουν και να χρησιμοποιούν κάτι που έχουν ήδη μάθει σε άλλους συσχετισμούς και καταστάσεις.

Το γνωστικό υπόβαθρο στα Μαθηματικά περιλαμβάνει απαραίτητες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες όπως η κατανόηση των αριθμών, η πολύ καλή χρήση των βασικών πράξεων, ο καλός προσανατολισμός στο επίπεδο και το χώρο, η κατανόηση μεγεθών, η εφαρμογή και σημασία τους στην καθημερινότητα, η αναγνώριση και χρήση διαφορετικών τρόπων παρουσίασης και η σωστή χρήση απλών γεωμετρικών οργάνων.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα για τα δίγλωσσα Ελληνικά δημοτικά σχολεία βασίζεται στις εκπαιδευτικές προδιαγραφές του Διαρκούς Συμβουλίου Υπουργών Παιδείας των Κρατιδίων της Ο.Δ. Γερμανίας (2005), και συγκεκριμένα στο μοντέλο που αναφέρονται στην ανάπτυξη μαθηματικών. Το μοντέλο αυτό και περιλαμβάνει τα εξής πέντε θεματικά πεδία:

1. **Αριθμοί και Πράξεις**
2. **Χώρος και Μορφή**
3. **Πρότυπα και Δομές**
4. **Μεγέθη και Μέτρησή τους**
5. **Πληροφορίες, Συχνότητα και Πιθανότητα**

Για να έχει το μάθημα Μαθηματικών θετικά αποτελέσματα θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τους διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης στη μάθηση και τη μετάβαση από την πράξη στη θεωρία κατά στάδια:

- α) ενεργώ πρακτικά
- β) χρησιμοποιώ εικόνες
- γ) εκφράζομαι λεκτικά ή χρησιμοποιώ μαθηματικούς τύπους

Παράλληλα σημαντικοί τομείς δράσης στη διδασκαλία των Μαθηματικών είναι ιδιαίτερα η έκφραση (ρηματοποίηση) των πεπραγμένων, η εικονοποίηση ή έκφραση με μαθηματικές εικόνες-σύμβολα, όπως επίσης η εφαρμογή και η εξάσκηση.

Για τα δίγλωσσα ελληνόπουλα παίζει τόσο η πρώτη όσο και η δεύτερή τους γλώσσα στα τρία παραπάνω επίπεδα έναν πρωταρχικό και βασικό ρόλο. Γι αυτό και στα ιδιωτικά, δίγλωσσα ελληνικά δημοτικά σχολεία η διγλωσσία των μαθητριών και μαθητών λαμβάνεται πάντοτε υπόψη στο πλαίσιο του μαθήματος των Μαθηματικών.

Έτσι, για την επίτευξη των παραπάνω στόχων του μαθήματος των Μαθηματικών, στην Α΄ και Β΄ τάξη μέσω της δίωρης διδασκαλίας στην ελληνική γλώσσα, λαμβάνονται υπόψη οι γλωσσικές γνώσεις και οι ικανότητες καθώς και οι προηγούμενες εμπειρίες των δίγλωσσων μαθητριών και μαθητών των ελληνικών σχολείων. Η εξάσκηση στην ορολογία του μαθήματος και η ανάπτυξη μιας διπλής γλωσσικής ικανότητας επιτυγχάνονται μ΄ αυτόν τον τρόπο σε δύο γλώσσες. Βασικό και απαραίτητο είναι ότι αυτές οι διαδικασίες πραγματοποιούνται όχι μόνο παράλληλα αλλά και συντονισμένα.

Στην Γ΄ και Δ΄ τάξη προβλέπεται μία ώρα διδασκαλίας των Μαθηματικών στην ελληνική γλώσσα. Το ειδικό βάρος εδώ πέφτει στην χρήση μαθηματικής ορολογίας και στην κατάκτηση βασικών γνώσεων μέσω ειδικά επιλεγμένων παραδειγμάτων και ασκήσεων, ιδιαίτερα στο θέμα «Μεγέθη και η μέτρησή τους». Επιπλέον, μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στις λύσεις προβλημάτων και οι οποίες είναι διαφορετικές στις δύο χώρες, θα διδάσκονται αποκλειστικά από τον αντίστοιχο δάσκαλο.

Η διγλωσσία και διπολιτισμικότητα των δίγλωσσων ελληνοπαίδων λαμβάνεται και στα πέντε θεματικά πεδία υπόψη (Αριθμοί και Πράξεις, Χώρος και Μορφή, Πρώτυπα και Δομές, Μεγέθη και Μέτρησή τους, Πληροφορίες, Συχνότητα και Πιθανότητα) . Στη θεματική ενότητα «Υπολογισμοί μέσα από εικόνες και κείμενα» βρίσκεται ένα πλήθος δυνατοτήτων για να συζητηθούν οι ιδιαιτερότητες των διαφορετικών πολιτισμών. Γλωσσικές και πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες της ελληνικής και γερμανικής καθημερινότητας εντοπίζονται σε διάφορες καταστάσεις και γίνονται θέματα συζήτησης.

Οδηγίες για τη διδασκαλία

Η επιδιωκόμενη εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος στα δίγλωσσα ιδιωτικά δημοτικά σχολεία της Ελληνικής Δημοκρατίας απαιτεί τη συναδελφική συνεργασία Ελλήνων και Γερμανών δασκάλων. Ο χρωματικός διαχωρισμός δίνει τον τρόπο κατανομής της διδακτικής ύλης:

- Έλληνες εκπαιδευτικοί διδάσκουν υποχρεωτικά τα **μέρη** του αναλυτικού προγράμματος, που είναι χρωματισμένα με **μπλε χρώμα**
- Γερμανοί αυτά που είναι μαύρα και **μπλε** (δηλαδή όλα).

Προτάσεις για θέματα ιδιαίτερα κατάλληλα για «Teamteaching» είναι σημασμένες με * . Οργάνωση και λήψη μέτρων μεταξύ Έλληνα – Γερμανού εκπαιδευτικού γίνονται με προσωπική συνεννόηση. Συστάσεις για τη διαμόρφωση του μαθήματος είναι γραμμένες με *πλάγια μορφή*.

Α΄ Τάξη

Μ Α.1. Αριθμοί και Πράξεις

Οι μαθήτριες και μαθητές

- **κατανοούν τις παραστάσεις αριθμών και τις σχέσεις μεταξύ τους**
 - οδηγούνται στην ανίχνευση και διερεύνηση του γύρω κόσμου με σκοπό να διαπιστωθεί η ύπαρξη ποσοτήτων και αριθμών
 - ενεργοποιούν ήδη υπάρχουσες γνώσεις
Π.χ. τα νούμερα των οικιών στους δρόμους, πινακίδες αυτοκινήτων και νούμερα τηλεφώνων, αριθμοί στα πληκτρολόγια, στα ημερολόγια, στις μεζούρες μέτρησης
 - συνθέτουν και μετρούν σύνολα π.χ. με παιδιά και πράγματα, κ.ο.κ.
 - συγκρίνουν σύνολα με αντιστοίχιση 1:1
 - διαβάζουν και γράφουν τα ψηφία από 0-9
 - χρησιμοποιούν αριθμητικά
π.χ. πρώτος, δεύτερος, 1η σειρά, 2η σειρά, νούμερο 1, νούμερο 2 κ.λ.π.
- **εντοπίζουν τους αριθμούς μέχρι το 20 και τους παρουσιάζουν με διαφορετικούς τρόπους**
 - καθορίζουν αριθμούς – ποσότητες, π.χ. εκτιμώντας, μετρώντας κ.λ.π.
 - δομούν σύνολα χρησιμοποιώντας κάποια τάξη, π.χ. δόμηση κατά δυάδες, πεντάδες
 - απεικονίζουν αριθμούς συγκεκριμένα/ εικονικά / με σύμβολα
π.χ. σχηματίζοντας σύνολα με υλικά, μετρώντας πηδήματα, χτυπώντας παλαμάκια / αντιστοιχίζοντας τους αριθμούς με τις λέξεις 2 συνόλων και αντίστροφα
 - αναπτύσσουν την έννοια των δεκάδων κάνοντας ασκήσεις δημιουργίας δεσμών
π.χ. δημιουργώντας δέσμες των 10, τοποθετώντας στον πίνακα θέσεων των ψηφίων και συγχρόνως εκφωνώντας, αναπαριστώντας δέσμες σχηματικά
 - διαβάζουν και γράφουν αριθμούς μέχρι το 20
 - * ενημερώνονται για τον διαφορετικό τρόπο προφοράς των αριθμών στη γερμανική και ελληνική γλώσσα
- **καταλαβαίνουν και μαθαίνουν καλά τις πράξεις**
 - αναλύουν τους αριθμούς μέχρι το 20
 - ανακαλύπτουν και σημειώνουν διαφορετικούς τρόπους ανάλυσης π.χ. με ραβδάκια κ.λ.π.
 - ασκούνται και υπολογίζουν με το μυαλό αναλύσεις αριθμών μέχρι το 10
π.χ. με σπιτάκια κ.λ.π.
 - πραγματοποιούν ανάλυση αριθμών της δεύτερης δεκάδας
 - **συγκρίνουν τους αριθμούς με σύμβολα σύγκρισης μέχρι το 20**
 - συγκρίνουν αριθμούς και μεγέθη
 - * χρησιμοποιούν κατάλληλες έννοιες και σύμβολα: μεγαλύτερο, ίσο, μικρότερο / περισσότερο, ίσο, λιγότερο $>$, $<$, $=$
 - κατανοούν την πρόσθεση και αφαίρεση μέχρι το 10
 - παρασταίνουν την πρόσθεση και αφαίρεση με διαφορετικούς τρόπους:
Ενεργά, σχηματικά, συμβολικά. (π.χ. ομαδοποιώντας αντικείμενα, συνοψίζοντας, με προσθήκη και άλλων αντικειμένων, με αφαίρεση αυτών, πράξεις που δείχνουν την κίνηση προς τα εμπρός- πίσω πάνω στην αριθμογραμμή, αναπαράσταση πράξεων με βέλη, πρόσθεση και αφαίρεση του μηδενός, ασκήσεις με αποτέλεσμα το μηδέν)
 - σχηματίζουν αντίθετες ασκήσεις εναλλάσσοντας την πρόσθεση με την αφαίρεση
π.χ. $5 + 4 = 9$, $9 - 4 = 5$
 - ασκούνται στην αντιστροφή των αριθμών στην πρόσθεση(αντιμεταθετική ιδιότητα)
π.χ. $3 + 4 = 4 + 3$
 - υπολογίζουν με το μυαλό τις προσθέσεις με αποτέλεσμα μέχρι το 10 και τις αντίθετες μ' αυτές πράξεις τους
 - προσθέτουν και αφαιρούν και στη δεύτερη δεκάδα (μέχρι το 20)
 - ανακαλύπτουν την αναλογία μεταξύ πρώτης και δεύτερης δεκάδας
π.χ. $3 + 4 = 7$, $13 + 4 = 17$
 - προσθέτουν φθάνοντας και υπερβαίνοντας τη πρώτη δεκάδα μέχρι το 20
 - ανακαλύπτουν, περιγράφουν και σημειώνουν διάφορους τρόπους υπολογισμού
 - αναλύουν τους αριθμούς σε μικρότερους και υπολογίζουν με περισσότερα βήματα
*π.χ. $8 + 7 =$
 $8 + 2 + 5 = 15$ -> φθάνοντας πρώτα στο 10
 $5 + 3 + 7 = 15$ -> \square σχηματίζοντας ζεύγος με άθροισμα 10*
 - λύνουν ασκήσεις αλλάζοντας τη σειρά των προσθετέων
 - λύνουν απλές ασκήσεις συμπληρώνοντας το κενό (αριθμό που λείπει)
π.χ. $4 + \underline{\quad} = 16$; $\underline{\quad} = 17 - 9$; $\underline{\quad} - 11 = 9$

- **υπολογίζουν μέσα από ασκήσεις με εικόνες και με κείμενα**
 - ανάγουν τα δεδομένα σε καταστάσεις της πραγματικότητας
 - απομονώνουν και επεξεργάζονται πληροφορίες του προβλήματος
 - μπορούν να χρησιμοποιηθούν κείμενα σε σχέση με την ελληνική πραγματικότητα, τοποθέτηση στη σειρά κομματιών που έχουν δοθεί συγκεχυμένα
 - δημιουργούν ερωτήσεις και απαντήσεις που ανάγονται σε πραγματικές καταστάσεις π.χ. δημιουργούν ερωτήσεις μόνοι τους και αντιστοιχίζουν την κατάλληλη απάντηση, βρίσκουν μόνοι τους απαντήσεις
 - αναπτύσσουν μεθόδους για τη λύση και τις εφαρμόζουν μεμονωμένα
 - κατανοούν την κατάσταση που αναφέρει το πρόβλημα και κατόπιν την εκφράζουν
 - βρίσκουν τρόπους λύσης
 - σχηματίζουν ισότητες αναφορικά με το πρόβλημα
 - χρησιμοποιούν μια ισότητα σε διαφορετικά προβλήματα
 - περιγράφουν τρόπους λύσεων

M A.2 Χώρος και Μορφή

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **προσανατολίζονται στο χώρο**
 - αναγνωρίζουν και περιγράφουν σχέσεις σωμάτων στο χώρο
 - γνωρίζουν τους τρόπους τοποθέτησης / στήριξης του σώματός τους π.χ. ξεχωρίζουν το δεξί και αριστερό μέρος του σώματος κ.λ.π.
 - γνωρίζουν θέσεις και καταστάσεις των σωμάτων π.χ. μπροστά, πίσω, δεξιά, αριστερά από μένα / από τον πίνακα
 - περιγράφουν διαδρομές στο χώρο π.χ. δίνοντας οδηγίες και εκτελώντας αυτές για μια διαδρομή
 - * χρησιμοποιούν τις έννοιες του χώρου με σιγουριά Πάνω – κάτω / πάνω από – κάτω από / πίσω – μπροστά / δεξιά – αριστερά από / ανάμεσα – δίπλα
- **αναγνωρίζουν, ονομάζουν και ζωγραφίζουν γεωμετρικά σχήματα**
 - αναγνωρίζουν επίπεδα σχήματα στο φυσικό περιβάλλον
 - επεξεργάζονται τα επίπεδα σχήματα
 - παίζουν με τις επίπεδες γεωμετρικές φιγούρες, εξετάζουν, ταξινομούν, περιγράφουν και ζωγραφίζουν, π.χ. ψηλαφούν, διπλώνουν, κόβουν, ζωγραφίζουν κ.λ.π.
 - σχηματίζουν γεωμετρικά σχήματα με τη χρήση γεωμετρικών οργάνων ή σχεδιάζοντας ελεύθερα
 - συγκρίνουν και ταξινομούν επίπεδα σχήματα , π.χ. ανάλογα με τον αριθμό των κορυφών
 - ονομάζουν τα γεωμετρικά σχήματα με την κατάλληλη ορολογία τετράπλευρο, ορθογώνιο, τετράγωνο, τρίγωνο, κύκλος, ρόμβος

M A.3 Πρότυπα και Δομές

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **γνωρίζουν, περιγράφουν και σχηματίζουν κανόνες**
- **χρησιμοποιούν και καταλαβαίνουν δομημένες παραστάσεις αριθμών στο πεδίο αριθμών μέχρι το 20**
- **αναγνωρίζουν, περιγράφουν, συμπληρώνουν και συνεχίζουν τα μοτίβα, αναπτύσσουν αριθμητικά μοτίβα**
 - ταξινομούν τους αριθμούς, κατασκευάζουν και αναπαριστούν σειρές αριθμών π.χ. ταξινομούν σύνολα ανάλογα με το μέγεθός τους, ταξινομούν σύνολα με αύξουσα ή φθίνουσα σειρά των αριθμών, εξασκούνται στην αριθμογραμμή , βρίσκουν γειτονικούς αριθμούς)
- **αναπτύσσουν και περιγράφουν απλά γεωμετρικά μοτίβα**
 - σχηματίζουν φιγούρες , διακοσμητικά ή παρκέ χρησιμοποιώντας τις βασικές γεωμετρικές φόρμες και τις περιγράφουν π.χ. ανακαλύπτουν, τοποθετούν, συνεχίζουν, ζωγραφίζουν, παίζουν τάνγκραμ

M A.4 Μεγέθη και Μέτρησή τους

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **αποκτούν την έννοια της ποσότητας με τα χρήματα**

- **+ ονομάζουν την αξία των χρημάτων**
 - διαβάζουν την αξία που αναγράφεται στα χρήματα
- **ξεχωρίζουν τα χρήματα**
 - ταξινομούν τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα
- **δομούν, καθορίζουν και συγκρίνουν χρηματικά ποσά**
 - - σχηματίζουν χρηματικά ποσά
 - - σχηματίζουν πίνακες και συγκρίνουν
 - - αναπτύσσουν στρατηγικές μετρήματος
 - - εκτιμούν τιμές προϊόντων
- **χειρίζονται χρηματικά ποσά σε απλές πραγματικές καταστάσεις**

M A.5 Πληροφορίες, Συχνότητα, Πιθανότητα

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **κατανοούν πληροφορίες και τις παρασταίνουν**
 - παίρνουν πληροφορίες από πίνακες, γραφικές παραστάσεις με σχέδια και διαγράμματα
 - συγκεντρώνουν, στοιχειοθετούν και παρασταίνουν τις πληροφορίες με απλές γραφικές παραστάσεις με χρήση εικόνων *π.χ. με σύμβολα ή με γραμμοανθρωπάκια κ.λ.π.*

Β' Τάξη

Μ Β.1 Αριθμοί και Πράξεις

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **κατανοούν τον τρόπο αναπαράστασης των αριθμών και τις μεταξύ τους σχέσεις**
 - κατανοούν το δεκαδικό σύστημα αρίθμησης για αριθμούς μέχρι το 100
 - διευρύνουν και εμβαθύνουν τις γνώσεις τους, ειδικότερα για τους αριθμούς μέχρι το 100
 - ψάχνουν αριθμούς μέχρι το 100 σε πραγματικές συνθήκες καθημερινότητας
 - χρησιμοποιούν τις δεκάδες μέχρι το 100
 - σχηματίζουν αριθμούς μέχρι το 100 με διαφορετικούς τρόπους και τους συσχετίζουν
 - ορίζουν μετρώντας
 - σχηματίζουν ομάδες και αλλάζουν με δεκάδες
 - γράφουν τα αποτελέσματα σε πίνακες
 - σχηματίζουν αριθμούς συγκεκριμένα, με εικόνες, με σύμβολα
 - * διαβάζουν και γράφουν αριθμούς μέχρι το 100,
 - παράλληλα προσέχουν τη διαφορά μεταξύ γραφής / ανάγνωσης των διψήφιων αριθμών στο γερμανικό τρόπο και τη διαφορά μεταξύ ελληνικού / γερμανικού τρόπου ανάγνωσης των αριθμών αυτών
 - προσανατολίζονται στην περιοχή των αριθμών μέχρι το 100
 - αναλύουν αριθμούς
 - *αναλύουν αριθμούς σε δεκάδες και μονάδες με διαφορετικούς τρόπους*
 - * συγκρίνουν, τοποθετούν με τη σειρά αριθμούς χρησιμοποιώντας τα σύμβολα $<$, $>$, $=$
 - τοποθετούν αριθμούς ανάλογα με το μέγεθός τους και τους στρογγυλοποιούν, προσανατολίζονται στην αριθμογραμμή, βρίσκουν γειτονικούς αριθμούς, βρίσκουν τις γειτονικές δεκάδες
 - ομαδοποιούν αριθμούς χρησιμοποιώντας δικά τους κριτήρια πχ μονοί και ζυγοί αριθμοί, αριθμοί με ψηφίο μονάδων το 5 κ.λ.π.
- **κατανοούν και μαθαίνουν πολύ καλά να κάνουν πράξεις**
 - ασκούνται στις 4 βασικές πράξεις μέχρι το 100 και σε όσα έχουν σχέσεις με αυτές
 - λύνουν ασκήσεις πρόσθεσης και αφαίρεσης μέχρι το 100 αναλύοντας τους αριθμούς και χρησιμοποιώντας τους νόμους που διέπουν τις πράξεις, βρίσκουν και αιτιολογούν τρόπους λύσεων, συγκρίνουν και χρησιμοποιούν δικούς τους τρόπους λύσεων
 - λύνουν εξισώσεις
 - Πχ $27 + \dots = 52$, $\dots - 8 = 56$
 - κατανοούν τον πολλαπλασιασμό και τη διαίρεση και παρασταίνουν με πρακτικό τρόπο, ζωγραφίζοντας ή χρησιμοποιώντας σύμβολα
 - κάνουν τις αντίθετες πράξεις σε πολλαπλασιασμό και διαίρεση
 - χρησιμοποιούν την αντιμεταθετική ιδιότητα στον πολλαπλασιασμό
 - αναπτύσσουν και εφαρμόζουν στρατηγικές για τη λύση προβλημάτων πολλαπλασιασμού π.χ. λύνουν γειτονικούς ως προς τους βασικούς πολλαπλασιασμούς (βασικοί πολλαπλασιασμοί είναι η προπαίδεια του 1, του 2, του 5 και του 10) προσθέτουν τους βασικούς πολλαπλασιασμούς ή αναλύουν ασκήσεις πολλαπλασιασμού σε βασικούς πολλαπλασιασμούς.
 - αναπτύσσουν και εφαρμόζουν στρατηγικές για τη λύση προβλημάτων διαίρεσης πχ λύνουν ασκήσεις διαίρεσης παρασταστικά ή ακόμη με τη χρήση βασικών διαιρέσεων
 - μπορούν να κάνουν στο μυαλό τους βασικές πράξεις και να παράγουν τις αντίθετες απ' αυτές
 - κάνουν με το μυαλό πράξεις πρόσθεσης μέχρι το 20 και τις αντίθετές τους
 - κάνουν με το μυαλό πράξεις πολλαπλασιασμού (=βασικούς πολλαπλασιασμούς)
 $1 \cdot x$; $x \cdot 1$ $2 \cdot x$; $x \cdot 2$ $5 \cdot x$; $x \cdot 5$ $10 \cdot x$; $x \cdot 10$
 - κάνουν με το μυαλό τα τετράγωνα (= βασικοί πολλαπλασιασμοί) $1 \cdot 1$, $2 \cdot 2$,...
 - συγκρίνουν και αξιολογούν διάφορους τρόπους υπολογισμών
 - ελέγχουν την ορθότητα των πράξεων κάνοντας τις αντίθετες πράξεις , δοκιμές
- **υπολογίζουν μέσα από εικόνες και κείμενα**
 - λύνουν απλά προβλήματα και περιγράφουν συγχρόνως τις σχέσεις μεταξύ των πραγμάτων και των βημάτων λύσης
 - σκέπτονται πραγματικές καταστάσεις (καθημερινότητας) και τις παρουσιάζουν
 - παίρνουν πληροφορίες από δικές τους ή δοσμένες φωτογραφίες, κείμενα, πίνακες και γραφικές παραστάσεις με εικόνες και συζητούν, περιγράφουν
 - θέτουν μαθηματικές ερωτήσεις και απαντούν σε σχέση με το πρόβλημα
 - αναπτύσσουν τρόπους βοήθειας για τη λύση των ασκήσεων και τους εφαρμόζουν
 - αναπαριστούν πραγματικές καταστάσεις και σκιτσάρουν
 - δημιουργούν πίνακες
 - δοκιμάζουν τρόπους λύσης των προβλημάτων με χρήση εξισώσεων ή αντιστοιχίζοντας μια εξίσωση σε διαφορετικά προβλήματα
 - περιγράφουν και παρουσιάζουν δρόμους λύσης προβλημάτων

- ο λύνουν με δοκιμή απλές ασκήσεις λογικής

M B.2 Χώρος και Μορφή

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **προσανατολίζονται στο χώρο**
 - ο αναγνωρίζουν και περιγράφουν καταστάσεις στο χώρο
 - αντιλαμβάνονται και περιγράφουν τη θέση αντικειμένων στο χώρο από διαφορετικές θέσεις
 - περιγράφουν διαδρομές στο χώρο και χρησιμοποιούν με σιγουριά έννοιες του χώρου
π.χ. επαναλαμβάνοντας έννοιες της 1ης τάξης, περιγράφοντας διαδρομές πάνω σε απλούς χάρτες
 - ο αναγνωρίζουν, ονομάζουν και αναπαριστάνουν γεωμετρικά σχήματα
 - εμβαθύνουν τις γνώσεις τους για επιφάνειες και γεωμετρικά σχήματα
 - ταξινομούν επιφάνειες ανάλογα με τις ιδιότητές τους και τις αποδίδουν με την κατάλληλη ορολογία
 - αναγνωρίζουν επίπεδες επιφάνειες στο περιβάλλον
 - ζωγραφίζουν ελεύθερα ή και με τη χρήση γεωμετρικών οργάνων

M B.3 Πρότυπα και Δομές

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **αναγνωρίζουν, περιγράφουν και δείχνουν τους νόμους που τα διέπουν**
 - ο χρησιμοποιούν και καταλαβαίνουν τη δομημένη αναπαράσταση αριθμών μέχρι το 100
 - ο αναγνωρίζουν, περιγράφουν και συνεχίζουν τη δομημένη αναπαράσταση, αναπτύσσουν αριθμητικά μοτίβα
 - σχηματίζουν και συνεχίζουν σειρές αριθμών π.χ. τοποθετούν τους αριθμούς κατά αύξουσα και κατά φθίνουσα σειρά, αριθμούν από εμπρός και προς τα πίσω, δημιουργούν απλές / χωρίς κάποιο κανόνα σειρές αριθμών
 - ο αναπτύσσουν και περιγράφουν απλά γεωμετρικά μοτίβα
 - ζωγραφίζουν πρότυπα και τα συνεχίζουν

M B.4 Μεγέθη και Μέτρησή τους

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **κατέχουν ορισμένες έννοιες μεγεθών και μεταχειρίζονται κάποια μεγέθη σε συγκεκριμένες καταστάσεις της καθημερινότητας**
 - ο **χρήματα**
 - μετρούν ποσά μέχρι το 100
 - χρησιμοποιούν γραφή ποσών με το κόμμα
 - αλλάζουν χρήματα
 - ο **μήκος m, M**
 - μετρούν με μονάδες τις οποίες επιλέγουν μόνοι τους, π.χ. με το πλάτος ενός δαχτύλου
 - μετρούν με συμβατικές μονάδες μέτρησης πραγματικά αντικείμενα, γεωμετρικά σχήματα και αποστάσεις
 - σχεδιάζουν ευθύγραμμα τμήματα με το χάρακα
 - ο **χρόνος, εβδομάδα, ημέρα, ώρα**
 - μαθαίνουν τη χρονικά διάρκεια
 - δείχνουν την ολόκληρη ώρα και τη διαβάζουν
 - ο χρησιμοποιούν μεγέθη που κατέχουν από τις εμπειρίες τους με το περιβάλλον για να λύσουν προβλήματα πραγματικών καταστάσεων
 - ο λύνουν προβλήματα με γνωστά μεγέθη

M B.5 Πληροφορίες, συχνότητα, πιθανότητα

Οι μαθήτριες και οι μαθητές

- **αποκτούν και αναπαριστούν πληροφορίες**
 - ο αποσπούν πληροφορίες από πίνακες, εικονογράμματα και διαγράμματα
 - ο συγκεντρώνουν, δομούν και αναπαριστάνουν τις πληροφορίες με απλά εικονογράμματα.

Γ Τάξη

Μ Γ.1 Αριθμοί και Πράξεις

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **κατανοούν τις αριθμητικές παραστάσεις και τις σχέσεις μεταξύ των αριθμών στο εύρος μέχρι το 1000**
 - **αποκτούν μια εικόνα του αριθμού 1000**
 - προσδιορίζουν τον αριθμό (ποσότητα)
π.χ. τοποθέτηση περιγράμματος γύρω από 1000 κουτάκια σε μιλιμετρικό χαρτί, βάδιση 1000 μέτρα, εκτίμηση διαφόρων ποσοτήτων και μεγεθών
 - αναπτύσσουν στρατηγικές μέτρησης
 - ομαδοποιούν και αντικαθιστούν δεκαβαθμικά
π.χ. με υλικό κύβων: Κύβος του 1, ράβδος των δέκα, πλάκα των εκατό, σώμα των χιλίων
 - σημειώνουν τα αποτελέσματα στον πίνακα αριθμών
 - αναπαριστούν τους αριθμούς συγκεκριμένα με απεικόνιση και συμβολικά
π.χ. υλικό κύβων, πίνακας των χιλίων, ημιευθεία αριθμών
 - κάνουν τη διάκριση μεταξύ των όρων ψηφίο-αριθμός
 - αναλύουν αριθμούς
π.χ. δεκαβαθμική ανάλυση: $1000 = 500 + 500 = 500 + 200 + 200 + 100$
 $800 = 2 * 400$
 - διαβάζουν και γράφουν αριθμούς έως το 1000 και έχουν σαφή εικόνα της διαφοράς στην ελληνική και τη γερμανική γλώσσα
 - **συγκρίνουν και κατατάσσουν αριθμούς και αριθμητικές παραστάσεις έως το 1000**
 - κατατάσσουν, συγκρίνουν και ταξινομούν αριθμούς βάσει κριτηρίων που βρίσκουν οι ίδιοι
 - π.χ. κατάταξη με βάση το μέγεθος, προσανατολισμός στον αριθμητικό κανόνα, εύρεση γειτονικών αριθμών, δεκάδων και εκατοντάδων
 - συγκρίνουν αριθμητικές παραστάσεις και χρησιμοποιούν τα σύμβολα $<$, $>$, $=$
 - χειρίζονται στρογγυλοποιημένους αριθμούς π.χ. βρίσκουν στρογγυλοποιημένους αριθμούς σε εφημερίδες, αξιολογούν στοιχεία απόστασης και τη λειτουργικότητά τους μαθαίνουν τα κλάσματα $1/2$, $1/4$, $1/8$ π.χ. κομμάτια ενός κέικ, ή άλλα παρόμοια
 - **κατανοούν και κατέχουν τις αριθμητικές πράξεις της πρόσθεσης και της αφαίρεσης**
 - **επαναλαμβάνουν την πρόσθεση και την αφαίρεση έως το 100**
 - συνειδητοποιούν τη σχέση μεταξύ πρόσθεσης και αφαίρεσης
 - κάνουν πράξεις στο μυαλό τους με απλούς αριθμούς
π.χ. με κουτάκια, ραβδάκια, κλπ.
 - **λογαριάζουν στο μυαλό τους με αριθμούς έως το 1000**
π.χ. $300 + 500$, $420 + 250$
 - **λογαριάζουν εν μέρει γραπτώς με αριθμούς έως το 1000**
 - ανακαλύπτουν και αιτιολογούν τρόπους λύσης
 - συγκρίνουν και χρησιμοποιούν διάφορους τρόπους λύσης και μορφές αναγραφής. π.χ.:

$\begin{array}{r} 380 + 410 = \\ 380 + 400 = 780 \\ 780 + 10 = 790 \end{array}$	$\begin{array}{r} 380 + 410 = \\ 300 + 400 = 700 \\ 80 + 10 = 90 \\ 700 + 90 = 790 \end{array}$
 - **λογαριάζουν γραπτώς**
 - αναπτύσσουν, αιτιολογούν και κατέχουν διαδικασίες πρόσθεσης
 - χρησιμοποιούν διδακτικά υλικά, π.χ. κύβους, ραβδάκια, μπλοκ, εικονικά χρήματα, πίνακες αριθμητικών τιμών, ασκούνται με πολλαπλούς τρόπους, προσθέτουν δύο ή περισσότερους προσθετέους
 - αναπτύσσουν, αιτιολογούν και κατέχουν τη βαυαρική και την ελληνική διαδικασία της αφαίρεσης
 - χρησιμοποιούν διδακτικά υλικά, π.χ. κύβους, ραβδάκια, μπλοκ, εικονικά χρήματα, πίνακες αριθμητικών τιμών, ασκούνται με πολλαπλούς τρόπους

Βαυαρική διαδικασία:

	H	Z	E	
	6	14	13	
	7	5	3	
-		7	8	
	6	7	5	

Ελληνική διαδικασία

	H	Z	E	
		15	13	
	7	5	3	
-	1	78	8	
	6	7	5	

- αξιολογούν τα αποτελέσματα με χονδρικούς υπολογισμούς και τα ελέγχουν με ασκήσεις επαλήθευσης
- λύνουν ασκήσεις με αγνώστους στις γραπτές διαδικασίες
- λύνουν εξισώσεις
- **κατανοούν και κατέχουν τις πράξεις του πολλαπλασιασμού και της διαίρεσης**
 - **λύνουν ασκήσεις προπαίδειας και τη εφαρμόζουν δοκιμή τους**
 - επαναλαμβάνουν στρατηγικές για τη λύση ασκήσεων προπαίδειας
π.χ. επαληθεύουν βασικές ασκήσεις και τις γειτονικές τους, χρησιμοποιούν αριθμούς στο τετράγωνο και ασκήσεις αντικατάστασης, επαναλαμβάνουν το διπλασιασμό, τη διαίρεση στα δύο, τη διανομή και την κατανομή
 - αυτοματοποιούν όλη την προπαίδεια και την επαλήθευσή της
 - αναφέρουν τους διαιρέτες και τα πολλαπλάσια ενός αριθμού
 - λύνουν ασκήσεις διαίρεσης με υπόλοιπο *π.χ. $44 : 6 = 7 \text{ Υ } 2$*
 - πολλαπλασιάζουν και διαιρούν με το 10 και το 100
 - πολλαπλασιάζουν και διαιρούν με πολλαπλάσια του 10
 - χρησιμοποιούν αναλογίες, *π.χ. $3 \cdot 4 = 12$, $3 \cdot 40 = 120$, $30 \cdot 4 = 120$*
- **υπολογίζουν μέσα από εικόνες και κείμενα**
 - **εντοπίζουν δεδομένες καταστάσεις**
 - εξάγουν και εκφράζουν γλωσσικά πληροφορίες από συνθετότερα κείμενα προβλημάτων και με αναφορές σε πρακτικές γνώσεις ελληνικού περιεχομένου
 - βρίσκουν ερωτήσεις και απαντήσεις σε δεδομένες καταστάσεις
π.χ. θέτουν ερωτήσεις στον εαυτό τους, αντιστοιχίζουν ερωτήσεις που ταιριάζουν, βρίσκουν απαντήσεις
 - **αναπτύσσουν βοηθήματα λύσεων και τα χρησιμοποιούν μεμονωμένα**
 - κατακτούν βασικούς όρους και στις δύο γλώσσες για την περιγραφή δεδομένων καταστάσεων *π.χ. αγορά, πώληση, τιμή μονάδας, συνολική τιμή*
 - **βρίσκουν τρόπους λύσης**
 - βρίσκουν διάφορους τρόπους λύσης για ασκήσεις με τουλάχιστον δύο βήματα υπολογισμού και υπολογίζουν τα αποτελέσματα
 - βρίσκουν εξισώσεις για δεδομένες καταστάσεις και αντιστοιχίζουν πολλαπλές δεδομένες καταστάσεις σε μία εξίσωση
 - ελέγχουν τα αποτελέσματα αυτόνομα, συγκρίνουν τη λύση με χονδρικούς υπολογισμούς, διατυπώνουν μεμονωμένα τις απαντήσεις

Μ Γ.2 Χώρος και Μορφή

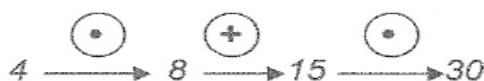
Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **προσανατολίζονται στο χώρο**
 - **αναγνωρίζουν, περιγράφουν και χρησιμοποιούν σχέσεις στο χώρο**
 - διαβάζουν κατόψεις και σχέδια χώρων, κάνουν σκίτσα χώρων (χωρίς κλίμακα)
π.χ. κατόψεις δωματίων, ορόφων ή κτιρίων
 - περιγράφουν διαδρομές σε σχέδια
π.χ. διαδρομή βάσει του σχεδίου, αναζήτηση διαδρομών σε σχέδια βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, σκιτσάρισμα διαδρομών στο σχολικό κτίριο, ...
- **αναγνωρίζουν, κατονομάζουν και απεικονίζουν γεωμετρικές μορφές**
 - **αναπαράγουν γεωμετρικά σχήματα, περιγράφουν και σχεδιάζουν: τρίγωνο, ορθογώνιο, τετράγωνο, κύκλο**
 - **μαθαίνουν συγκεκριμένα γεωμετρικά σώματα: ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο, κύβος**
 - διερευνούν, περιγράφουν, συγκρίνουν, κατατάσσουν και κατονομάζουν τρισδιάστατα σώματα: *π.χ. τουβλάκια, υλικά συσκευασίας*
 - αναγνωρίζουν τρισδιάστατες μορφές στο περιβάλλον
 - αναγνωρίζουν γνωστά (δισδιάστατα) σχήματα στα (τρειςδιάστατα) σώματα
 - δημιουργούν μοντέλα κύβου και ορθογώνιου παραλληλεπιπέδου, εντοπίζουν τις ιδιότητές τους (γωνίες, ακμές, επιφάνειες) και τα σχεδιάζουν
 - κατασκευάζουν με κατάλληλα υλικά δίκτυα κύβων και ορθογώνιων παραλληλεπιπέδων και διερευνούν τη σχέση μεταξύ δικτύων και τρισδιάστατων μορφών στην παρουσίαση
 - κατονομάζουν δισδιάστατες και τρισδιάστατες μορφές με όρους:
 - τετράγωνο, ορθογώνιο, τρίγωνο, κύκλος, (δελτοειδές), ρόμβος, ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο, κύβος
 - **ανακαλύπτουν ιδιότητες σχημάτων με αξονική συμμετρία και εντοπίζουν συμμετρίες στο περιβάλλον**
** μαθαίνουν όρους και στις δύο γλώσσες: άξονας συμμετρίας, συμμετρικό, ομόλογο*
 - **σχεδιάζουν γεωμετρικές μορφές**

Μ Γ.3 Πρότυπα και Δομές

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **αναγνωρίζουν, περιγράφουν και αναπαριστούν κανόνες**
 - χρησιμοποιούν και κατανοούν δομημένες αριθμητικές παραστάσεις στο αριθμητικό εύρος έως το 1000
 - **αναγνωρίζουν, περιγράφουν και συνεχίζουν την εφαρμογή κανόνων, αναπτύσσουν αριθμητικά πρότυπα**
 - κατατάσσουν αριθμούς, σχηματίζουν και συνεχίζουν αριθμητικές ακολουθίες π.χ. μετρούν σε βήματα προς τα εμπρός και προς τα πίσω, σχηματίζουν αριθμητικές ακολουθίες σε απλά βήματα, χρησιμοποιούν τον αριθμητικό κανόνα (ημιευθεία αριθμών), δημιουργούν αριθμητικές ακολουθίες, σχηματίζουν αριθμούς με διάφορες πράξεις

Μ Γ.4 Μεγέθη και Μέτρησή τους

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **έχουν συγκεκριμένες παραστάσεις μονάδων μέτρησης και χειρίζονται κάποιες μονάδες σε δεδομένες καταστάσεις**
 - **μήκος: χιλιόμετρο, μέτρο**
 - συνειδητοποιούν τα μήκη π.χ. πορεία ενός χιλιόμετρου
 - εκτιμούν, μετρούν και σχεδιάζουν μήκη
 - χρησιμοποιούν κόμματα στη γραφή χιλιοστών και εκατοστών και εκτελούν απλές μετατροπές π.χ. 2 μέτρα και 14 εκατοστά = 214 εκατοστά = 2,14 μ.
 - μετρούν και σχεδιάζουν ευθείες με ακρίβεια / σχεδιάζουν ελεύθερα
 - **βάρος: τόνος, κιλό, γραμμάριο**
 - ζυγίζουν και συγκρίνουν αντικείμενα και εκφράζουν εντοπισμένες σχέσεις (<, >, =), π.χ. συμβατική και ψηφιακή ζυγαριά
 - συνειδητοποιούν τα βάρη διαφόρων αντικειμένων π.χ. ζύγιση σχολικών τσαντών
 - μετατρέπουν στοιχεία βάρους
- **χρόνος: έτος, μήνας, λεπτό, δευτερόλεπτο**
 - **συνειδητοποιούν τη χρονική διάρκεια**
π.χ. συνδυάζουν γνωστές χρονικές μονάδες με νέες, κάνουν πηδηματάκια επί ένα λεπτό, κλείνουν τα μάτια για δέκα δευτερόλεπτα, διαιρούν μια ώρα σε λεπτά και ένα λεπτό σε δευτερόλεπτα
 - **ρυθμίζουν και διαβάζουν την ώρα**
π.χ. κατονομάζουν ώρες της ημέρας, διάβασμα ψηφιακή αναγραφή της ώρας
 - **αναπαριστούν γραφικά τη χρονική διάρκεια και το χρονικό σημείο**
π.χ. κατανοούν απλά προγράμματα δρομολογίων
 - **κάνουν σύγκριση του διαφορετικού τρόπου ομιλίας στις δύο γλώσσες**

Μ Γ.5 Δεδομένα, Συχνότητα και Πιθανότητα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **αντιλαμβάνονται και παρουσιάζουν δεδομένα**
 - **λαμβάνουν πληροφορίες από πίνακες, γραφικές παραστάσεις και διαγράμματα**
π.χ. ραβδογράμματα, διαγράμματα στηλών και πίτας
 - **συλλέγουν, διαρθρώνουν και απεικονίζουν δεδομένα σε απλές γραφικές παραστάσεις**
π.χ. με σύμβολα ή ανθρωπάκια, σε διαγράμματα ράβδων/στηλών/πίτας
 - **αναπτύσσουν γραφικά μοντέλα και παραστάσεις για συνθετότερα προβλήματα**
 - **λύνουν ασκήσεις συνδυαστικής** π.χ. στα ζάρια

Δ' τάξη

Μ Δ.1 Αριθμοί και Πράξεις

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **κατανοούν τις αριθμητικές παραστάσεις και τις σχέσεις μεταξύ των αριθμών**
 - **κατανοούν το δεκαδικό σύστημα αριθμητικών τιμών σε βήματα έως το 10.000, το 100.000 και το 1.000.000**
 - επεκτείνουν και εμβαθύνουν τη γνώση τους όσον αφορά προς αριθμούς
 - αποκτούν παραστάσεις ως προς το αριθμητικό εύρος π.χ. με κύβους κυβικών μέτρων, τετράγωνα χιλιοστών στο μιλιμετρικό χαρτί
 - **αναπαριστούν αριθμούς έως το 10.000, το 100.000 και το 1.000.000 με διάφορους τρόπους και τους συσχετίζουν μεταξύ τους**
 - προσδιορίζουν ποσότητες
 - ομαδοποιούν και αντικαθιστούν δεκαβαθμικά π.χ. με υλικά, συστηματική μέτρηση
 - σημειώνουν τα αποτελέσματα στον πίνακα αριθμών
 - αναπαριστούν τους αριθμούς συγκεκριμένα, με απεικόνιση και συμβολικά π.χ. με κύβους, πίνακα αριθμητικών τιμών, μιλιμετρικό χαρτί, αριθμητικό κανόνα
 - διαβάζουν και γράφουν αριθμούς έως το 1.000.000 και συγκρίνουν με τον ελληνικό τρόπο προφορικής έκφρασης
 - **προσανατολίζονται στο εύρος των αριθμών μέχρι το 1.000.000**
 - αναλύουν αριθμούς
π.χ. δεκαβαθμική ανάλυση για αριθμούς, ανάλυση με πολλαπλές μορφές για δεκάδες
 - συγκρίνουν, κατατάσσουν τις αριθμούς στο εύρος μέχρι το εκατομμύριο και χρησιμοποιούν τα σύμβολα <, > και =.
 - ταξινομούν αριθμούς βάσει κριτηρίων που βρίσκουν οι ίδιοι ή τους δίνονται π.χ. ποιους εξαψήφιους αριθμούς βρίσκεις με το ψηφίο 6 σε πέντε θέσεις;
 - στρογγυλοποιούν αριθμούς π.χ. βρίσκουν διάφορους γειτονικούς στρογγυλούς αριθμούς (δεκάδες, εκατοντάδες, χιλιάδες) και τους χρησιμοποιούν ως στρογγυλοποίηση
 - επαναλαμβάνουν και συγκρίνουν μεταξύ τους τα διάφορα κλάσματα, 1/2, 1/4, 1/8 (π.χ. δύο τέταρτα κάνουν ένα μισό)
 - **κατανοούν και κατέχουν τις αριθμητικές πράξεις**
 - κατανοούν τις τέσσερις βασικές αριθμητικές πράξεις και τους συσχετισμούς τους στα προαναφερόμενα εύρη αριθμών
 - επαναλαμβάνουν την πρόσθεση και την αφαίρεση έως το 1.000 π.χ. υπολογισμοί με το μυαλό, εκμάθηση από εσφαλμένες διαδικασίες
 - κατέχουν από μνήμης τις βασικές ασκήσεις για υπολογισμούς με το μυαλό, εξάγουν αντιστροφές και μεταφέρουν τις βασικές αυτές γνώσεις σε ανάλογες ασκήσεις σε μεγαλύτερα εύρη αριθμών
 - επαναλαμβάνουν την προπαίδεια, τον πολλαπλασιασμό, τη διαίρεση των πολλαπλασίων του 10 και τη διαίρεση με υπόλοιπο
 - εντοπίζουν, αιτιολογούν και κατανοούν προφορικές και εν μέρει γραπτές στρατηγικές λύσης και τις εφαρμόζουν σε κατάλληλες ασκήσεις
 - συγκρίνουν και αξιολογούν διάφορους τρόπους υπολογισμού, βρίσκουν, εξηγούν και διορθώνουν λάθη υπολογισμού
 - αναπτύσσουν, αιτιολογούν και κατέχουν στο γραπτό υπολογισμό διαδικασίες πολλαπλασιασμού με μονοψήφιο και διψήφιο πολλαπλασιαστή

Βαυαρική διαδικασία

$$\begin{array}{r} 362 \cdot 6 = 2172 \\ 2 \cdot 6 = 12 \\ 60 \cdot 6 = 360 \\ 300 \cdot 6 = 1800 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 362 \cdot 6 \\ - \quad 12 \\ \hline 360 \\ - \quad 1800 \\ \hline 2172 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 362 \cdot 6 \\ \hline 2172 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 254 \cdot 231 \\ 508 \\ 762 \\ 254 \\ \hline 58674 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 362 \\ \times 6 \\ \hline 2172 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 254 \\ \times 231 \\ 762 \\ 508 \\ \hline 58674 \end{array}$$

Ελληνική διαδικασία

$$528 : 3 = 176$$

$$\begin{array}{r} -3 \\ 22 \\ -21 \\ 18 \\ -18 \\ 0 \end{array}$$

$$514 : 3 = 171 \text{ R}1$$

$$\begin{array}{r} -3 \\ 21 \\ -21 \\ 04 \\ -3 \\ 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 528 & 3 \\ -3 & 176 \\ \hline 22 & \\ -21 & \\ \hline 18 & \\ -18 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 514 & 3 \\ -3 & 171 \\ \hline 21 & \\ -21 & \\ \hline 04 & \\ -3 & \\ \hline 1 & \end{array}$$

- ελέγχουν τα αποτελέσματα με χονδρικό υπολογισμό και εφαρμογή δοκιμής π.χ. $298 \cdot 27 = \text{Χονδρικός υπολογισμός: } 300 \cdot 30 = 9000$
- αναπτύσσουν, αιτιολογούν και κατέχουν τη διαδικασία της γραπτής διαίρεσης με διαιρέτη έως το 20
- συγκρίνουν τους ελληνικούς με τις βουαρικούς τρόπους υπολογισμού
- αναγνωρίζουν, εξηγούν και χρησιμοποιούν κανόνες υπολογισμού
- συνδυάζουν τις βασικές αριθμητικές πράξεις λύνοντας εξισώσεις
- **εκτελούν υπολογισμούς σε αντικειμενικά πλαίσια**
 - **λύνουν απλά προβλήματα περιγράφοντας και τις σχέσεις μεταξύ του αντικειμένου και των μεμονωμένων βημάτων της λύσης**
 - αντιλαμβάνονται αντικειμενικές καταστάσεις και την παράστασή τους
 - εξάγουν και εκφράζουν προφορικά πληροφορίες από συνθετότερα κείμενα, πίνακες, γραφικές παραστάσεις και διαγράμματα
 - εντοπίζουν και διατυπώνουν μαθηματικά ερωτήματα από πολυσύνθετες καταστάσεις
 - εκφράζουν γλωσσικά αυτόνομα αντικειμενικές καταστάσεις, προφορικά αλλά και γραπτά
 - * αναπτύσσουν βοηθήματα λύσης και τα χρησιμοποιούν μεμονωμένα
 - * ανάγουν αντικειμενικές καταστάσεις σε βασικούς όρους, π.χ. *κέρδος, προκαταβολή, δόση, διάρκεια, ταχύτητα*
 - αναπτύσσουν μόνοι τους μοντέλα κατάλληλα για την περίπτωση, π.χ. *σκίτσο, πίνακας, μοντέλο ράβδων κλπ.*
 - εντοπίζουν και παρουσιάζουν συσχετισμούς μεταξύ πράξεων
 - εντοπίζουν τρόπους λύσης βρίσκοντας εξισώσεις για αντικειμενικές καταστάσεις
 - εντοπίζουν τρόπους λύσης, κατανοούν και υπολογίζουν αποτελέσματα σε ασκήσεις με τουλάχιστον τρία βήματα υπολογισμού
 - γράφουν τα βήματα υπολογισμού με τη σειρά, κατά περίπτωση με δευτερεύοντα υπολογισμό
 - αναγνωρίζουν και εμβαθύνουν σε δομικούς συσχετισμούς με την τροποποίηση ή/και την επέκταση του ζητούμενου, π.χ. *τροποποίηση ή/και επέκταση από το δάσκαλο ή το μαθητή*
 - **στα προβλήματα, αποφασίζουν αν αρκεί ένας χονδρικός υπολογισμός ή αν απαιτείται ακριβές αποτέλεσμα**
 - συγκρίνουν και αξιολογούν τρόπους λύσης π.χ. *όσον αφορά τη μαθηματική ορθότητα, την αποτελεσματικότητα*
 - εκτελούν το χονδρικό υπολογισμό
 - **ελέγχουν το αποτέλεσμα ως προς την αξιοπιστία του**
 - ελέγχουν αυτόνομα τις λύσεις ως προς τη μαθηματική ορθότητα, π.χ. *διεξαγωγή δοκιμής, κατά περίπτωση σύγκριση με προηγούμενο χονδρικό υπολογισμό, αντιστροφή*
 - **λύνουν απλές συνδυαστικές ασκήσεις με τη μέθοδο της δοκιμής ή με συστηματική μέθοδο**
 - **λύνουν απλά προβλήματα αναλογικότητας**

Μ Δ.2 Χώρος και Μορφή

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **προσανατολίζονται στο χώρο**
 - **αναγνωρίζουν, περιγράφουν και χρησιμοποιούν χωρικές σχέσεις**
 - διαβάζουν χάρτες, κατόψεις και σχέδια δικτύων π.χ. *χάρτες, τοπική αστική συγκοινωνία*
 - περιγράφουν διαδρομές στο χώρο, δημιουργούν σκίτσα περιοχών, σχεδιάζουν διαδρομές
 - **αναγνωρίζουν, κατονομάζουν και σχεδιάζουν γεωμετρικά σχήματα**
 - επαναλαμβάνουν γνωστούς όρους: *πρίσμα, πυραμίδα, κύλινδρος, κώνος, σφαίρα*
 - διακρίνουν μεταξύ των όρων *εμβαδόν, ακμή, γωνία, αιχμή*
 - σχεδιάζουν μορφές με αξονική συμμετρία
 - μετατοπίζουν απλά σχέδια βάσει οδηγιών
 - περιστρέφουν απλά σχήματα βάσει οδηγιών και ανακαλύπτουν ιδιότητες της συμμετρίας εκ περιστροφής π.χ. *περιστροφή κατά ένα τέταρτο, μισή περιστροφή, μετατόπιση και περιστροφή σχημάτων*
 - εύρεση συμμετρίας εκ περιστροφής στο περιβάλλον π.χ. *αιολικοί τροχοί, ομπρέλες, ζάντες*
 - σχεδίαση και μέτρηση γραμμών και ευθύγραμμων τμημάτων π.χ. *σχεδίαση παράλληλων και κάθετων μεταξύ τους ευθειών, δημιουργία ορθών γωνιών, εντοπισμός γωνιών στο τρίγωνο*
 - σχεδίαση με τρίγωνο και διαβήτη
 - **συσχετίζουν μεταξύ τους δισδιάστατες και τρισδιάστατες απεικονίσεις κτισμάτων (π.χ. κτίρια από κύβους), κατασκευάζουν βάσει σχεδίου, κάνουν σχέδια για κατασκευές, διερευνούν μοντέλα ακμών και δίκτυα**
 - παρατηρούν συγκεκριμένα ή απεικονισμένα στο χώρο αντικείμενα και σώματα από διάφορες πλευρές και τοποθετούν δισδιάστατα σχέδια αντικειμένων και σωμάτων σε σχέση με το σημείο όπου βρίσκεται ο παρατηρητής
 - κατασκευάζουν μοντέλα, π.χ. *μοντέλα ακμών, συμπαγή και δισδιάστατα*
 - αναγνωρίζουν και αντιστοιχίζουν δίκτυα

Μ Δ.3 Πρότυπα και Δομές

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **αναγνωρίζουν, περιγράφουν και αναπαριστούν κανόνες**
 - χρησιμοποιούν και κατανοούν δομημένες αριθμητικές παραστάσεις στο αριθμητικό εύρος έως το 1.000.000
 - αναγνωρίζουν, περιγράφουν και συνεχίζουν την εφαρμογή κανόνων, αναπτύσσουν αριθμητικά πρότυπα
 - σχηματίζουν και συνεχίζουν ακολουθίες αριθμών π.χ. μέτρηση σε βήματα προς τα εμπρός και προς τα πίσω, σχηματισμός απλών και πιο σύνθετων ακολουθιών αριθμών
 - **αναπτύσσουν και περιγράφουν απλά γεωμετρικά πρότυπα**
 - σχεδιάζουν πρότυπα και τα συνεχίζουν

Μ Δ.4. Μεγέθη και η Μέτρησή τους

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **έχουν συγκεκριμένες παραστάσεις μονάδων μέτρησης και χειρίζονται κάποιες μονάδες σε δεδομένες καταστάσεις**
- **μονάδες μέτρησης χωρητικότητας, l (λίτρα), ml (χιλιοστόλιτρο)**
 - απόκτηση εικόνας του μεγέθους με πλήρωση, μετάγγιση, εκτίμηση, επεξεργασία σύγκρισης και μέτρησης
 - γνώση και χρήση των μονάδων l και ml
 - γνώση και χρήση κλασμάτων και δεκαδικών: $1/4$ l, $1/2$ l, $3/4$ l, 0,2l, 0,33l, 1,5l
 - * γνώση και χρήση της μονάδας hl (εκατοστόλιτρο) και ενημέρωση ότι το "h" είναι το αρχικό γράμμα στη λατινική γραφή του ελληνικού "hekato" (εκατό).
- **χρησιμοποιούν σημαντικές τιμές αναφοράς από το εμπειρικό περιβάλλον για τη λύση προβλημάτων**
- **λύνουν προβλήματα με γνωστές μονάδες μέτρησης**

Μ Δ.5 Δεδομένα, Συχνότητα και Πιθανότητα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **λαμβάνουν και παρουσιάζουν δεδομένα**
 - συλλέγουν στοιχεία από παρατηρήσεις, διερευνήσεις και απλά πειράματα, τα διαρθρώνουν και τα παρουσιάζουν σε πίνακες, γραφικές παραστάσεις και διαγράμματα
 - λαμβάνουν πληροφορίες από πίνακες, γραφικές παραστάσεις και διαγράμματα
 - παρουσιάζουν στρογγυλοποιημένους αριθμούς σε απλές γραφικές παραστάσεις, π.χ. διάγραμμα ράβδων, στηλών και πίτας, ενδεχομένως και στον υπολογιστή
 - παρουσιάζουν λειτουργικούς συσχετισμούς σε πίνακες και τους διερευνούν
- **συγκρίνουν πιθανότητες συμβάντων σε πειράματα τύχης**
 - γνωρίζουν βασικούς όρους (βέβαιο, απίθανο, πιθανό)
 - εκτιμούν τις πιθανότητες κέρδους σε απλά πειράματα τύχης

**ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Γενικό πλαίσιο μαθήματος

Στο μάθημα Μελέτη Περιβάλλοντος οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές¹ μαθαίνουν με διάφορους τρόπους να αντιλαμβάνονται, να κατανοούν και να διατυπώνουν με αντίστοιχες εκφράσεις αποσπάσματα του δικού τους δίγλωσσου και διπολιτισμικού, καθώς και του πολύγλωσσου, πολυπολιτισμικού περιβάλλοντος. Περιγράφουν σημαντικές καταστάσεις πραγμάτων και στις δύο γλώσσες τους, δημιουργούν συσχετισμούς και μεταφέρουν τις γνώσεις τους σε νέες καταστάσεις.

Οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές γνωρίζουν τη δική τους πολιτισμική και κοινωνική πραγματικότητα. Αντιλαμβάνονται συνειδητά τις ιδιαίτερες διπολιτισμικές συνθήκες ζωής τους, τους κοινωνικούς κανόνες, καθώς και τα έθιμα και τις παραδόσεις του ελληνικού και γερμανικού (βαυαρικού) πολιτισμού. Βιώνουν τους δύο πολιτισμούς τους ως ισότιμους, το ίδιο σημαντικούς και πολύτιμους.

Το περιβάλλον των δίγλωσσων μαθητών στη Βαυαρία σχετίζεται κατά έναν ιδιαίτερο τρόπο με ανθρώπους και ομάδες από διαφορετικούς πολιτισμούς και έθνη, καθώς και με περασμένες εποχές. Οι δίγλωσσοι Έλληνες μαθητές αντιμετωπίζουν τη δική τους διπλή πολιτισμική πραγματικότητα και τη συγκρίνουν τόσο με άλλες εποχές, όσο και με πολιτισμούς άλλων εθνών. Οι διαδικασίες αυτές συμβάλλουν, ώστε να αναπτύξουν σεβασμό και κατανόηση απέναντι σε ανθρώπους στο παρόν και στο παρελθόν καθώς και σε ανθρώπους που είναι διαφορετικοί από τους ίδιους. Κατανοούν και εκτιμούν τις δικές τους πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις, καθώς και αυτές των άλλων λαών, αναπτύσσοντας με τον τρόπο αυτόν τη διαπολιτισμική ικανότητα, μία ικανότητα κλειδί για κάθε άνθρωπο στο σημερινό παγκοσμιοποιημένο κόσμο.

Πολιτιστικά αγαθά και πληροφορίες από άλλες εποχές δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να συλλογιστούν με κριτική σκέψη πάνω σε πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και τεχνικές εξελίξεις ακόμη και σχετικά με την ανθεκτικότητα στις μεταβολές που υφίστανται.

Η άμεση επαφή με τη φύση, με ζωντανούς οργανισμούς και τους τρόπους ζωής τους σε διαφορετικές περιβαλλοντικές συνθήκες, συμβάλλει στην κατανόηση βιολογικών και οικολογικών σχέσεων. Οι μαθητές συγκρίνουν γεωγραφικά περιβάλλοντα στις δύο πατρίδες τους και τα αξιολογούν, ενώ συγχρόνως τα συνδέουν με το παγκόσμιο περιβάλλον, κατανοώντας έτσι ότι οι άνθρωποι φέρουν ευθύνη απέναντι στις επόμενες γενιές, στον ένα και μοναδικό κόσμο.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα του μαθήματος Μελέτη Περιβάλλοντος για τα δίγλωσσα ελληνικά δημοτικά σχολεία συνδυάζει τα κοινωνιολογικά και πολιτισμολογικά, τα φυσικά, τα τεχνικά, τα ιστορικά και τα οικονομικά θέματα στους ακόλουθους τρεις τομείς:

1. Άνθρωπος και κοινωνία

- 1.1. Εγώ και το σώμα μου, οι αισθήσεις μου, η υγεία μου
- 1.2. Εγώ και τα ενδιαφέροντά μου
- 1.3. Συμβίωση στην τάξη, στο σχολείο, στην οικογένεια και στη γειτονιά
- 1.4. Συμβίωση με διάφορους πολιτισμούς σε έναν Κόσμο
- 1.5. Συμβίωση στο χώρο εργασίας

2. Φύση και τεχνολογία

- 2.1. Ζώα, φυτά, οικοσυστήματα
- 2.2. Φως, νερό, αέρας, θερμότητα
- 2.3. Οι καταστάσεις της ύλης
- 2.4. Μαγνητισμός και ηλεκτρική ενέργεια
- 2.5. Μηχανές, οχήματα, οικοδομήματα, κατασκευές

3. Χρόνος και χώρος

- 3.1. Μονάδες χρόνου και χρονικά διαστήματα
- 3.2. Σχολείο, σχολικό περιβάλλον, ο τόπος κατοικίας, ο κόσμος
- 3.3. Διαδρομή για το σχολείο και οδική ασφάλεια

Οι τομείς των περιεχομένων και οι ταξινομημένες σε αυτούς θεματικές ενότητες πρέπει να διδαχτούν υποχρεωτικά. Τα επιμέρους περιεχόμενα πρέπει κατά τον προγραμματισμό και την πραγματοποίηση του μαθήματος να ενσωματωθούν κατάλληλα. Ακόμη, κρίνεται απαραίτητη η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης.

Προτάσεις, ως προς το διδακτικό σχεδιασμό, δίνονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα με πλάγια γραφή.

Υποδείξεις για τον τρόπο σχεδιασμού του μαθήματος

Καλλιέργεια δεξιοτήτων που σχετίζονται με το μάθημα

Το μάθημα Μελέτη Περιβάλλοντος δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν την περιέργεια, τη δημιουργικότητά τους και να έρθουν σε επαφή με διάφορα θέματα και διαφορετικές καταστάσεις. Οι μαθητές αντιμετωπίζουν τα καινούρια γνωστικά αντικείμενα, χρησιμοποιώντας αυτά που ήδη γνωρίζουν, αντλούν δε χρήσιμες γνώσεις από πηγές νέων τεχνολογιών. Κατά τη διαδικασία των ενεργειών αυτών οι μαθητές χρησιμοποιούν εμπειρίες, τις οποίες αντλούν από το διπολιτισμικό και πολυπολιτισμικό περιβάλλον τους. Οι μαθητές βιώνουν, ερευνούν, παρατηρούν, εξετάζουν, ταξινομούν, συγκρίνουν, ερμηνεύουν, εκτιμούν και μαθαίνουν δυνατότητες, ώστε να σχεδιάζουν αυτόνομα έρευνητικές δραστηριότητες, να ταξινομούν παρατηρήσεις, να συζητούν με άλλους για τις προσωπικές τους αντιλήψεις και να αποκομίζουν νέες γνώσεις τόσο για τους ίδιους όσο και για τους άλλους.

Συνεργασία συναδέλφων εκπαιδευτικών

Η προσδοκούμενη εκπαιδευτική υλοποίηση του Δίγλωσσου Αναλυτικού Προγράμματος απαιτεί τη συνεργασία Ελλήνων και Γερμανών συναδέλφων. Η προτεινόμενη κατανομή της ύλης στους τομείς των περιεχομένων, τις θεματικές ενότητες και τα επιμέρους περιεχόμενα, διευκρινίζεται από χαρακτηριστικούς χρωματισμούς: Με μαύρο χρώμα περιεχόμενα διδάσκονται από το γερμανό εκπαιδευτικό, ενώ τα εκτυπωμένα με **μπλε** χρώμα διδάσκονται από τον έλληνα εκπαιδευτικό. Τα περιεχόμενα με **γκρι** χρώματα διδάσκονται και από τους δύο εκπαιδευτικούς. Ταυτόχρονα, υπάρχουν και περιεχόμενα, τα οποία επισημαίνουν τις διαφορές μεταξύ των πολιτισμών και των χωρών, με συνέπεια να ενισχύεται η διπολιτισμική τους ταυτότητα, καθώς και η πολυπολιτισμική τους ικανότητα. Η ποικιλία των περιεχομένων συμβάλλει στην καλύτερη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών, καθώς και στην ευελιξία της διδακτικής προσέγγισης. Ουσιαστικά, μπορεί εδώ να λειτουργήσει το πολιτισμικό υπόβαθρο και η οπτική γωνία του κάθε εκπαιδευτικού, έτσι ώστε η ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων να επιτευχθεί διαπολιτισμικά και με γνώμονα πάντα ότι «ο πολιτισμός ενώνει». Μία από κοινού προετοιμασία των διδακτικών ωρών ή ακόμη και των πολιτιστικών προγραμμάτων και δράσεων κρίνεται αναγκαία.

Τάξη Α΄ και Β΄

Μ.Π. Α/Β.1. Άνθρωπος και κοινωνία

Οι δίγλωσσοι Έλληνες μαθητές αναπτύσσουν θετική στάση απέναντι στον εαυτό τους, αντιλαμβάνονται τα ενδιαφέροντά τους, καθώς και τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των άλλων, συζητώντας συνειδητά μαζί τους. Συμμετέχουν ισότιμα σε διαδικασίες ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, τηρούν κανόνες και από κοινού παρμένες συμφωνίες και λειτουργούν με υπευθυνότητα. Επικοινωνούν με άτομα από άλλους πολιτισμικούς, θρησκευτικούς και εθνικιστικούς χώρους με σεβασμό και εκτίμηση. Συνειδητοποιούν τη σημασία της ανθρώπινης εργασίας και συγκρίνουν διάφορους τομείς εργασίας μεταξύ τους.

Μ.Π. Α/Β1.1 Εγώ και το σώμα μου, οι αισθήσεις μου, η υγεία μου

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **ερευνούν και περιγράφουν τη σημασία των αισθήσεων στην καθημερινότητα**
 - Ασκήσεις αισθήσεων και αντίληψης
 - Παιχνίδια για άσκηση των αισθήσεων
 - Αντίληψη θορύβων από το περιβάλλον και την κυκλοφορία
- **ανακαλύπτουν και περιγράφουν τις ικανότητες και τις λειτουργίες μεμονωμένων αισθητήριων οργάνων**
 - Κατάρτιση πίνακα των αισθητήριων οργάνων, π.χ. η γλώσσα - γεύση
 - Παρουσίαση της σημασίας ενός αισθητήριου οργάνου, π.χ. το αυτί, το μάτι
- **ονομάζουν τα μέλη του σώματός τους συμπεριλαμβανομένων των εξωτερικών γεννητικών χαρακτηριστικών των κοριτσιών και αγοριών και εξηγούν βασικούς κανόνες υγιεινής του σώματος**
 - Ονομασία μελών του σώματος
 - Ανάπτυξη κανόνων υγιεινής
 - Διάκριση των δοντιών και σωστό βούρτσισμα
- **συμπεριφέρονται σε άτομα με ειδικές ανάγκες με σεβασμό και εκτίμηση**
 - Οργάνωση παροχής βοήθειας, π.χ. για τυφλούς ή ανάπηρους
- **περιγράφουν τους τρόπους συμπεριφοράς από κορίτσια και αγόρια, φίλες και φίλους**
 - Συμπεριφορά σε διαφορετικούς πολιτιστικούς χώρους, π.χ. ομιλία, χειρονομίες, μίμηση, φυσιογνωμία, σημεία συνάντησης, αυτοπροβολή
 - Έκφραση των δικών μας θέσεων : συμμετέχουμε, λέμε «ΟΧΙ»
 - Έλεγχος της συμπεριφοράς μας ως βάση των διαπροσωπικών – κοινωνικών σχέσεων
- **περιγράφουν θετικά και αρνητικά αισθήματα σε σχέσεις και σε καταστάσεις σωματικής εγγύτητας**
 - Έκφραση αισθημάτων και αισθήσεων, π.χ. χαρά, φόβος, θυμός, λύπη με χειρονομίες και μίμηση
 - Αντίληψη των ευθυνών τους, π.χ. κατάλληλη συμπεριφορά, αναζήτηση εγγύτητας, διατήρηση αποστάσεων, εμπιστοσύνη στη διαίσθηση
- **εξερευνούν και περιγράφουν διαφορετικές διατροφικές συνήθειες και τις συνέπειες αυτών**
 - καταγραφή σε σχεδιάγραμμα και αξιολόγηση γευμάτων και αθλητικών δραστηριοτήτων κάποιου χρονικού διαστήματος, συνέπειες του φαστφούντ, π.χ. μαθαίνουν για την παχυσαρκία ή το διαβήτη και για τους κινδύνους της ανεξέλεγκτης χρήσης Η/Υ
 - διάκριση εγχώριων φρούτων και λαχανικών: επίσκεψη σε λαϊκή αγορά για την καταγραφή ελληνικών και γερμανικών προϊόντων, π.χ. μήλα, σταφύλια, πορτοκάλια, ελιές, πατάτες, αγγούρια, κρεμμύδια, σπανάκι και σύγκριση αυτών με εξωτικά προϊόντα
 - συγκέντρωση τροφίμων για μια ισορροπημένη διατροφή
 - από κοινού προετοιμασία και απόλαυση ενός γεύματος, π.χ. σχολικό πρωινό, γιορτή

- ο τρόποι συμπεριφοράς στο τραπέζι, διατροφική παιδεία

Μ.Π. Α/Β1.2 Εγώ και τα ενδιαφέροντά μου

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **διατυπώνουν τις δικές τους καταναλωτικές ανάγκες και τις θέτουν σε συσχετισμό με τη διαφήμιση**
 - ο παρουσίαση αγαπημένων παιχνιδιών και αγαπημένης απασχόλησης
 - ο παιχνίδι και αξιολόγηση παραδοσιακών και σύγχρονων παιχνιδιών, π.χ. επιτραπέζια παιχνίδια, ηλεκτρονικά παιχνίδια
 - ο ανάγνωση διαφημιστικών αγγελιών, εξέταση και αξιολόγηση των διαφημιζόμενων προϊόντων
- **γνωριμία και εξέταση της σημασίας του εισοδήματος και του χρήματος για την εκπλήρωση καταναλωτικών αναγκών**
 - ο συσχετισμός μεταξύ χρήματος και εργασίας
 - ο συνετή χρήση του χρήματος, π.χ. σύγκριση προσφορών, εξοικονόμηση χρημάτων
 - ο συλλογισμός επιθυμιών, που δεν αγοράζονται με χρήμα, π.χ. υγεία, φιλία, πατρίδα, ειρήνη

Μ.Π. Α/Β 1.3 Συμβίωση στην τάξη, στο σχολείο, στην οικογένεια και στη γειτονιά

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **διατυπώνουν τις δικές τους ανάγκες, συναισθήματα και ενδιαφέροντα**
 - ο είτε βρίσκονται με άλλους, είτε μόνοι τους, π.χ. στο παιχνίδι. Δείχνουν σεβασμό στα όρια
- **συνδιοργανώνουν ομάδες σε ποικίλες περιστάσεις**
 - ο γερμανικά και ελληνικά έθιμα και γιορτές μέσα στο έτος. Πολιτιστικοί τόποι
 - ο πρωινό ή μεσημεριανό στο σχολείο
 - ο διοργάνωση δραστηριοτήτων με πολύπλευρες δυνατότητες παιχνιδιού και κίνησης στο προαύλιο, στην τάξη, στο γυμναστήριο ή σε κάποιον ειδικά διαμορφωμένο χώρο μέσα στο σχολείο
- **συστήνουν την οικογένειά τους και τους γείτονες**
 - ο συγκεντρώνουν πληροφορίες για την οικογένειά τους και για τους γείτονες
 - ο ρωτούν τα μέλη της οικογένειάς τους για τον τρόπο ζωής τους , π.χ. παιδική ηλικία, υποχρεώσεις, εβδομαδιαίο πρόγραμμα
 - ο παρουσιάζουν αφίσα με θέμα την οικογένεια και τη γειτονιά, συνδέοντας τον ελληνικό, το γερμανικό και άλλους πολιτισμικούς χώρους
- **αναπτύσσουν κοινούς κανόνες για τη συνύπαρξη στην τάξη και στο σχολείο και τους συγκρίνουν με τους κανόνες της οικογένειας**
 - ο προετοιμασία του χώρου εργασίας και τακτοποίησή του, π.χ. γραφείο, παιδικό δωμάτιο
 - ο επιμελής μεταχείριση υλικών στο σχολείο και στο σπίτι
 - ο συνεπής υλοποίηση ανατεθειμένων εργασιών, π.χ. υπηρεσίες μέσα στην τάξη, συμμετοχή στο σπίτι
 - ο ανάληψη ευθυνών των πράξεων και συλλογισμός των συνεπειών
 - ο αμοιβαία βοήθεια, π.χ. στα μαθήματα, πρώτες βοήθειες. Αμοιβαία υποστήριξη μεταξύ των μελών της οικογένειας. Παιδιά, ηλικιωμένοι, άρρωστοι. Εργασία και ελεύθερος χρόνος

M.Π. A/B 1.4 Συμβίωση με διάφορους πολιτισμούς σε έναν Κόσμο

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **περιγράφουν και συγκρίνουν έθιμα και συνήθειες ανθρώπων άλλων πολιτισμών με το δικό τους**
 - κατάρτιση κοινών στοιχείων και διαφορών μεταξύ ελληνικών και γερμανικών εθίμων και συνηθειών
- **περιγράφουν ομοιότητες και διαφορές ανθρώπων, συγκρίνουν τις καταστάσεις της ζωής τους**
 - παρουσίαση της καθημερινότητας από έναν Έλληνα μαθητή στην Ελλάδα (και/ή στη Γερμανία) και από ένα Γερμανό μαθητή στην πόλη και στην ύπαιθρο

M.Π. A/B 1.5 Συμβίωση στο χώρο εργασίας

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **ερευνούν και περιγράφουν διάφορα επαγγέλματα στο περιβάλλον του σχολείου**
 - άτομα τα οποία εργάζονται στο σχολείο, π.χ. δάσκαλος, γραμματέας, επιστάτης
 - άτομα τα οποία έρχονται με κάποια ιδιότητα στο σχολείο, π.χ. ταχυδρόμος, προμηθευτής
- **συγκρίνουν τομείς εργασίας ανδρών και γυναικών**
 - εργασίες στο σχολείο, στο περιβάλλον του σχολείου και της οικογένειας, π.χ. δάσκαλοι, προσωπικό καθαριότητας

M.Π. A/B 2 Φύση και τεχνολογία

Οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές αντιλαμβάνονται με όλες τις αισθήσεις τους φυσικά φαινόμενα και φαινόμενα της έμβιας και άβιας φύσης, αναπτύσσουν τα προσωπικά τους ερωτήματα και οδηγούνται στην αυτόνομη μάθηση και έρευνα. Αναπτύσσουν σεβασμό, συνείδηση και υπευθυνότητα στη συναναστροφή με ζωντανούς οργανισμούς καθώς και συνείδηση προστασίας των βιότοπων. Κατά τη χρήση υλικών και εργαλείων αναπτύσσουν πρακτικές και ενόργανες δεξιότητες και ικανότητες.

M.Π. A/B 2.1 Ζώα, φυτά, οικοσυστήματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **περιγράφουν το οικοσύστημα - λιβάδι και το οικοσύστημα - κήπος κατά τις εποχές του έτους**
 - αναζήτηση στο κοντινό σχολικό περιβάλλον ενός λιβαδιού και θάμνων και καταγραφή των μεταβολών τους με σκίτσα και φωτογραφίες
 - καλλιέργεια λιβαδιού (σε κιβώτιο) ή καλλιέργεια και φροντίδα θάμνου (σε γλάστρα)
- **παρατηρούν και κατονομάζουν επιλεγμένα ζώα και φυτά των οικοσυστημάτων λιβάδι και κήπος, στο σχολικό περιβάλλον και τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα**
 - ανακαλύπτουν το βιότοπο ενός ζώου, π.χ. στο έδαφος, πάνω στο φύλλο
 - περιγράφουν ζώα με βάση την εξωτερική τους εμφάνιση και τα ταξινομούν σε άγρια και κατοικίδια ζώα
 - ταξινομούν φυτά σύμφωνα με το φύλλο, το άνθος, τον καρπό και το μέγεθος
 - δείχνουν τροφικές σχέσεις, π.χ. άνθος-έντομο-πουλί, σαλιγκάρι-σκαντζόχοιρος
 - **τα συγκρίνουν με επιλεγμένες κατηγορίες ζώων και φυτών όμοιων βιοτόπων της Ελλάδας**
- **περιγράφουν την εξέλιξη ζώων και φυτών (επιλογή ελληνικά/γερμανικά)**

- ο φάσεις εξέλιξης από αυγό σε πεταλούδα
- ο δομή των φυτών: ρίζα, βλαστός, φύλλο, άνθος
- ο φάσεις εξέλιξης από άνθος σε καρπό
- ο εξάπλωση των φυτών: διάδοση μέσω σπόρων και καρπών, πολλαπλασιασμός με καταβολάδες
- **θέτουν κανόνες υπευθυνότητας στη σχέση τους με τα ζώα και τα φυτά**
 - ο εξερευνούν και παρουσιάζουν τη φροντίδα ενός κατοικίδιου ζώου (με χρήση διαθέσιμων μέσων, π.χ. εγχειρίδια, Η/Υ)
 - ο αντιλαμβάνονται την αξία προστασίας των ζώων και των φυτών, δείχνουν ιδιαίτερο σεβασμό στα απειλούμενα από εξαφάνιση είδη ζώων και φυτών

Μ.Π. Α/Β 2.2 Φως, νερό, αέρας, θερμότητα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **εξερευνούν τις ιδιότητες του φωτός και καταγράφουν τα αποτελέσματα**
 - ο φως και σκιά: παρατηρούν τη θέση του ίσκιου, το μήκος, τη δημιουργία του ίσκιου, κατασκευάζουν έναν ηλιακό στήλο (γνώμονα) ή ένα ηλιακό ρολόι
 - ο ημέρα και νύχτα: κατασκευάζουν προπλάσματα της Γης και του Ήλιου και εξηγούν τη δημιουργία μέρας και νύχτας
- **εξερευνούν τις ιδιότητες του νερού και καταγράφουν τα αποτελέσματα**
 - ο επιπλέω και βουλιάζω: εξετάζουν διάφορα υλικά, π.χ. ξύλο, πλαστικό, μέταλλο, φελιζόλ, πέτρα
 - ο καταστάσεις της ύλης: παρατηρούν την πήξη, την τήξη, την εξάτμιση και τη συμπύκνωση του νερού, π.χ. σε δοκιμές με καταβολάδες
 - ο το νερό ως διαλύτης: ταξινομούν τα υλικά σε διαλυτά και μη, διαχωρίζουν τα υλικά με φιλτράρισμα (διήθηση), εξάτμιση (με βρασμό ή χωρίς), φυγοκέντρωση, π.χ. ζάχαρη, αλάτι, άμμος
- **εξερευνούν και περιγράφουν τις ιδιότητες του αέρα, της θερμότητας και του ψύχους**
 - ο καταγράφουν παρατηρήσεις στη φύση με βάση την αντοχή και την κίνηση, π.χ. κατά τη μεταφορά των σπόρων με τον αέρα, κατασκευάζουν, π.χ. έναν ανεμοκινητήρα, ένα ιπτάμενο αντικείμενο
 - ο δοκιμάζουν πειραματικά τη διαστολή του ζεστού αέρα, π.χ. μπαλόνι πάνω σε ζεστό μπουκάλι
 - ο καταγράφουν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα καιρικά φαινόμενα και αλλαγές, εργάζονται με μετεωρολογικά σύμβολα, συγκρίνουν τον καιρό και τις θερμοκρασίες στη Γερμανία και την Ελλάδα
 - ο μετρούν θερμοκρασίες με το θερμόμετρο και τις συγκρίνουν με τη δική τους αίσθηση ζέστης – κρύου
 - ο αγωγή ασφάλειας: κίνδυνοι εγκαυμάτων από υψηλές θερμοκρασίες. Κατάλληλη προστασία από τον ήλιο ή από το ψύχος σε ανάλογες θερμοκρασίες
- **εξετάζουν και περιγράφουν τη σημασία του νερού, του φωτός και της θερμότητας για τους ανθρώπους, τα ζώα και τα φυτά**
 - ο πειράματα στην ανάπτυξη π.χ. φυτικά βλαστάρια. Παρατηρούν και καταγράφουν την ποσότητα διοχετευμένου νερού, φωτός και θερμότητας. Εφαρμόζουν γενικά τις διαπιστώσεις τους στους ανθρώπους, στα ζώα και στα φυτά
 - ο διαπιστώνουν το βιορυθμό των ζώων και των φυτών κατά τη διάρκεια της ημέρας και της νύχτας και το συγκρίνουν με το δικό τους

Μ.Π. Α/Β 2.3 Οι καταστάσεις της ύλης

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **εξετάζουν και συγκρίνουν υλικά, τις ιδιότητες και τη χρήση τους και περιγράφουν ομοιότητες και διαφορές**
 - ο συλλέγουν υλικά και τα ταξινομούν π.χ. ξύλο, πλαστικό, γυαλί, χαρτί, μέταλλο, πέτρα, ανάλογα με το χρώμα, τη μυρωδιά, την επιφάνεια, τη σκληρότητα, τη διαλυτότητα, κτλ.

- χρησιμοποιούν στοχευμένα τις ιδιότητες των υλικών, π.χ. επιλογή κατάλληλων υλικών για ένα ποτήρι, για ένα παράθυρο
- διαχωρίζουν τα απορρίματα της τάξης και καταρτίζουν πίνακα ανακυκλώσιμων υλικών
- παραθέτουν δυνατότητες προς αποφυγή δημιουργίας αποβλήτων σε ένα συμβουλευτικό έντυπο

M.Π. A/B 2.4 Μαγνητισμός

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **μελετούν τις δράσεις των μαγνητών και τις περιγράφουν**
 - δοκιμάζουν τη μαγνητική δύναμη σε παιχνίδια ή αντικείμενα με μόνιμους μαγνήτες
 - εξετάζουν διάφορα υλικά και τα ταξινομούν ανάλογα με την ελκτικότητα τους
 - μαγνητίζουν με μαγνήτη σιδηρούχα υλικά και περιγράφουν τη σύντομη μαγνητική τους δράση, π.χ. *συνδετήρας, βελόνα πλεξίματος*
 - χρησιμοποιούν τη μαγνητική ενέργεια σε ένα παιχνίδι που έχουν κατασκευάσει μόνοι τους

M.Π. A/B 2.5 Μηχανές και οχήματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **μελετούν απλά καθημερινά μηχανικά αντικείμενα και περιγράφουν τη λειτουργία τους**
 - τροχαλία, μοχλός, απλός κινητήρας, π.χ. αυτοκίνητο, τραμπάλα-κούνια, στραγγιστήρι σαλάτας
- **κατασκευάζουν απλά οχήματα ή μηχανές και δοκιμάζουν τον τρόπο λειτουργίας τους**
 - παιχνίδι με τροχαλία ή μοχλό, π.χ. αυτοκίνητο, γερανός
 - παιχνίδι με κινητήρα, π.χ. ατμοκίνητη βάρκα, ανελκυστήρας φορτίων με γρανάζια
 - σχεδιάζουν απλά μοντέλα και τα αξιοποιούν
 - χρησιμοποιούν σωστά τα εργαλεία και τα υλικά

M.Π. A/B 3 Χρόνος και χώρος

Οι δίγλωσσοι Έλληνες μαθητές συνειδητοποιούν τι σημαίνει χρόνος και χρονικό διάστημα. Για το σκοπό αυτό διερευνούν καταστάσεις και μετεξελίξεις του δικού τους περιβάλλοντος, αναφορικά και με τους δύο πολιτισμούς. Γνωρίζουν τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά του δικού τους περιβάλλοντος και κάνουν χρήση αυτών για να προσανατολιστούν. Συμπεριφέρονται ως οδηγοί και πεζοί υπεύθυνα και νόμιμα.

M.Π. A/B 3.1 Μονάδες χρόνου και χρονικά διαστήματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **χρησιμοποιούν κατάλληλα διάφορες κατανομές και μετρήσεις χρόνου**
 - η ημέρα με τα χρονικά διαστήματά της: πρωί, μεσημέρι, βράδυ, νύχτα / ωρολόγιο πρόγραμμα / χρονικές έννοιες, π.χ. *νωρίτερα – αργότερα – τώρα, προηγούμενος (πριν) – ύστερα (μετά)*
 - ημέρες της εβδομάδας, π.χ. *εβδομαδιαίο χρονοδιάγραμμα με χρονικές έννοιες χτες – σήμερα – αύριο / εβδομαδιαίο πρόγραμμα*
 - ο χρόνος σε ώρες και λεπτά / κατάταξη στον κύκλο της ημέρας
 - παραπομπή: Μαθηματικά

- ο το έτος με τις εποχές και το ετήσιο ημερολόγιο (μήνες) / οργάνωση του ημερολογίου γενεθλίων
- **παρουσιάζουν χρονολογικά σημαντικά γεγονότα από την ιστορία της ζωής τους**
 - ο χρησιμοποιούν βοήθειες μνήμης, π.χ. δικές τους αναμνήσεις, αφηγήσεις κάποιων άλλων, πηγές (φωτογραφίες, ταινίες, κ.ά.)
 - ο φτιάχνουν γραμμή χρονικής αναδρομής και παρουσιάζουν το βιβλίο του εαυτού τους, π.χ. Εγώ ως μωρό στην Ελλάδα, ως μικρό παιδί στη Γερμανία
- **περιγράφουν γερμανικές και ελληνικές γιορτές και τις ταξινομούν στον κύκλο του έτους και των εποχών**
 - ο θρησκευτικές γιορτές του έτους, π.χ. Χριστούγεννα, Πάσχα
 - ο οικογενειακές γιορτές, π.χ. γενέθλια
 - ο τοπικά έθιμα στις εποχές, π.χ. γιορτή του θερισμού

M.Π. A/B 3.2 Σχολείο και σχολικό περιβάλλον

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **εξερευνούν την αίθουσά τους, το σχολικό κτίριο και τον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου**
παραπομπή: Μαθηματικά
 - ο περιγράφουν τη θέση τους στην τάξη, στο σχολικό κτίριο, στον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου, π.χ. μπροστά – πίσω / πάνω – κάτω, αριστερά – δεξιά / έξοδοι κινδύνου / Πού βρίσκω κάτι;
- **εξερευνούν τους δρόμους για το σχολείο και το σχολικό περιβάλλον καθώς και ιδρύματα του τόπου κατοικίας τους**
 - ο συντάσσουν τοπογραφικούς και οδικούς χάρτες
 - ο ανακαλύπτουν βασικά σημεία προσανατολισμού και πινακίδες και τα καταχωρούν στους χάρτες
 - ο εντοπίζουν με τους τοπογραφικούς χάρτες συγκεκριμένες τοποθεσίες, π.χ. μια παιδική χαρά της συνοικίας τους
 - ο σχεδιάζουν και εξηγούν, με ένα χαρακτηριστικό σημείο, το σχολικό δρόμο

M.Π. A/B 3.3 Διαδρομή για το σχολείο και οδική ασφάλεια

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **παρατηρούν και σημειώνουν συνθήκες κυκλοφορίας της διαδρομής για το σχολείο και του τόπου κατοικίας τους**
 - ο εντοπίζουν θέσεις κινδύνου: δρόμος, πεζοδρόμιο, είσοδος-έξοδος, εργοτάξιο
 - ο ανακαλύπτουν ασφαλείς χώρους για παιχνίδι
 - ο καταγράφουν πινακίδες σήμανσης του Κ.Ο.Κ.
- **εξηγούν σήματα και ισχύοντες κανόνες κυκλοφορίας οπτικά και ακουστικά και τους εφαρμόζουν ως πεζοί κατά την κυκλοφορία τους στους δρόμους**
 - ο σημαντικές πινακίδες σήμανσης του Κ.Ο.Κ.
 - ο φωτεινοί σηματοδότες
 - ο προειδοποιητικά οπτικοακουστικά σήματα, π.χ. το μπλε φως της αστυνομίας, του ασθενοφόρου και η σειρήνα τους
- **εφαρμόζουν κατάλληλους τρόπους συμπεριφοράς**
 - ο κατά την επιβίβαση και αποβίβαση, π.χ. στα λεωφορεία, στο μετρό
 - ο διακριτικότητα απέναντι σε άλλους συνεπιβάτες, π.χ. προσφορά της θέσης, ένταση του ήχου
- **εξετάζουν και περιγράφουν τα χαρακτηριστικά μιας ασφαλούς ενδυμασίας**
 - ο ετοιμάζουν φυλλάδιο, π.χ. ευδιάκριτα χρώματα, ανακλαστήρες στα ρούχα, στο σώμα
- **οδηγούν μία διαδρομή μετ' εμποδίων στο πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής**
 - ο εξασκούνται στο ποδήλατο και στο πατίνι στην αυλή του σχολείου

Γ΄ και Δ΄ Τάξη

Μ.Π. Γ/Δ 1. Άνθρωπος και κοινωνία

Οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές αναπτύσσουν θετική στάση προς την ελληνική και τη γερμανική τους ταυτότητα. Συμμετέχουν ισότιμα σε διαδικασίες ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, τηρούν κανόνες και κοινωνικές συμφωνίες και λειτουργούν με υπευθυνότητα τόσο απέναντι στον εαυτό τους όσο και στους άλλους. Έρχονται σε επαφή με ανθρώπους από άλλους πολιτισμικούς, θρησκευτικούς και εθνικιστικούς κόσμους με σεβασμό και εκτίμηση. Ενημερώνονται για σημαντικά καθήκοντα και θεσμούς του κοινωνικού συνόλου και συζητού δυνατότητες συμμετοχής τους. Εξερευνούν διαφορετικές συνθήκες και καταστάσεις εργασίας του δικού τους περιβάλλοντος, τις συγκρίνουν μεταξύ τους και συνειδητοποιούν την εξέλιξη των διαφόρων επαγγελματών.

Μ.Π. Γ/Δ 1.1 Εγώ και το σώμα μου, οι αισθήσεις μου, η υγεία μου

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **εξηγούν κανόνες της σωματικής υγιεινής, της υγιεινής διατροφής και του υγιεινού τρόπου ζωής**
 - ο αναπτύσσουν βασικές λειτουργίες του σώματος, π.χ. η αναπνοή, η πέψη
 - ο συντάσσουν ειδικούς κανόνες πλυσίματος για χρήση μετά από σωματική δραστηριότητα, π.χ. μετά από αθλητισμό, μετά από σωματική εργασία
 - ο παρουσιάζουν τη σπουδαιότητα της τροφικής πυραμίδας και μαθαίνουν για τις διαταραχές του μεταβολισμού ή τη διατροφική συμπεριφορά, π.χ. διατροφική δυσανεξία, αλλεργίες / διατροφική διαταραχή
 - ο παραθέτουν προϋποθέσεις αληθινής ευεξίας, π.χ. κίνηση, ύπνος, ισοροπημένη διατροφή, νερό, συνετή λήψη φαρμάκων
 - ο συντάσσουν φυλλάδιο με κανόνες και συμβουλές, π.χ. για τις Πρώτες Βοήθειες ή για τη διατροφή
- **περιγράφουν χαρακτηριστικούς προσδοκούμενους ρόλους κοριτσιών και αγοριών, γυναικών και ανδρών στον ελληνικό και γερμανικό πολιτισμικό χώρο**
 - ο αγαπημένες ενασχολήσεις κοριτσιών και αγοριών
 - ο επιθυμίες των παππούδων, των γονέων, των παιδιών της οικογένειας, εργασία και ελεύθερο χρόνο
- **ανακαλύπτουν και περιγράφουν παραδείγματα μιας αναμορφωμένης κατανόησης ρόλων στον ελληνικό και γερμανικό πολιτισμικό χώρο**
 - ο ισοτιμία στην οικογένεια, στην εργασία, στον ελεύθερο χρόνο, π.χ. στον αθλητισμό
- **μαθαίνουν τρόπους συμπεριφοράς σε καταστάσεις κινδύνου**
 - ο λένε: «ΟΧΙ» και επιβάλλονται σε ουσίες εξάρτησης όπως αλκοόλ, καπνός, ναρκωτικά
 - ο λένε: «ΟΧΙ» και επιβάλλονται σε σεξουαλικές παρενοχλήσεις
 - ο συντάσσουν φυλλάδιο με διευθύνσεις για περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών, π.χ. πρόσωπα εμπιστοσύνης, ιδρύματα
- **μαθαίνουν τις σωματικές μεταβολές στα κορίτσια και τα αγόρια κατά την εφηβεία**
 - ο ανάπτυξη κατά την περίοδο ωριμότητας (ωρίμανσης) από παιδί σε ενήλικα, π.χ. ανάπτυξη στήθους στα κορίτσια, διόγκωση του λάρυγγα στα αγόρια
 - ο ονομασία γεννητικών οργάνων (μόνο ζωγραφιστά γυμνά παιδικά σώματα / Ενημέρωση γονέων)
 - ο σημασία των γεννητικών οργάνων για τη δημιουργία και την εξέλιξη της ανθρώπινης ζωής

Μ.Π. Γ/Δ 1.2 Εγώ και τα ενδιαφέροντά μου

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **περιγράφουν την επιρροή της διαφήμισης στις καταναλωτικές τους επιθυμίες**
 - συγκρίνουν τάσεις (μόδα) και σύμβολα κοινωνικής θέσης με την καταναλωτική συμπεριφορά τους
 - αναλύουν και εξετάζουν λεπτομερώς διαφημίσεις, π.χ. για ρουχισμό, κινητά τηλέφωνα, γλυκά
 - παρακολουθούν μια διαφημιστική εκστρατεία και εκθέτουν τις απόψεις τους, π.χ. για ένα γνωστό παιχνίδι ή βιβλίο
- **ερευνούν εκφράζοντας την κριτική τους σε προσφορές των ψυχαγωγικών και ενημερωτικών μέσων μαζικής ενημέρωσης**
 - ενημερώνονται και συζητούν για επιθυμίες πάνω στον εξοπλισμό και στη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής ενημέρωσης
 - θέτουν κανόνες έξυπνης χρήσης, π.χ. τηλεόραση, Η/Υ, smart phone
- **αξιολογούν τις καταναλωτικές τους συνήθειες με οικολογικά κριτήρια**
 - συγκρίνουν τις συσκευασίες, αποφεύγουν τα απορρίμματα
 - εξετάζουν την κατανάλωση ενέργειας των ηλεκτρονικών συσκευών

Μ.Π. Γ/Δ 1.3 Συμβίωση στην τάξη, στο σχολείο, στην κοινότητα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **αντιλαμβάνονται τις επιθυμίες, τα αισθήματα και τα ενδιαφέροντα των άλλων και επιχειρηματολογούν από την πλευρά τους**
 - δοκιμάζουν την αλλαγή θέσεων, π.χ. στο παιχνίδι ρόλων / αναπτύσσουν την αίσθηση της συμπόνιας π.χ. σε διαφορετικά προσωπικά ή πολιτισμικά συναισθήματα
- **αναπτύσσουν και αιτιολογούν κανόνες και προϋποθέσεις για μια συντροφική συμβίωση και συνεργασία στο σχολείο**
 - καθορίζουν δικαιώματα και υποχρεώσεις, υφίστανται τις συνέπειες της συμπεριφοράς τους
 - συνειδητοποιούν τις αξίες του σεβασμού, της ανοχής και της άμιλλας. Σέβονται τη γνώμη των άλλων καθώς και τις ιδιαιτερότητες κάθε πολιτισμού
- **παρουσιάζουν λύσεις σε καταστάσεις αντιπαραθέσεων και εξετάζουν τις συνέπειές τους**
 - αναπτύσσουν ικανότητα διευθέτησης διαφωνιών στο παιχνίδι
- **συμμετέχουν στον προγραμματισμό και στη διοργάνωση κοινών προγραμμάτων**
 - πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, σχολικούς περιπάτους
- **χρησιμοποιούν δημοκρατικές διαδικασίες, για τη λήψη αποφάσεων**
 - σύσκεψη, συμβούλιο μαθητών της τάξης, ψηφοφορία, εκλογή, απόφαση πλειοψηφίας
- **ερευνούν τις αρμοδιότητες του Δήμου ή της Κοινότητας και τις παρουσιάζουν**
 - ενημερώνονται από τις διοικήσεις των Δήμων και Κοινοτήτων, την αστυνομία, την πυροσβεστική ή τις υπηρεσίες διάσωσης
- **ερευνούν δυνατότητες συμμετοχής τους σε αποφάσεις του Δήμου ή της Κοινότητας και παίρνουν μέρος σ' αυτές**
 - εκτελούν ένα συγκεκριμένο παράδειγμα, π.χ. προγραμματίζουν και σχεδιάζουν παιδικές χαρές και διαδρομές για το σχολείο, πολιτιστικά προγράμματα για παιδιά

Μ.Π. Γ/Δ 1.4 Συμβίωση με διάφορους πολιτισμούς σε έναν Κόσμο

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **παρουσιάζουν συνήθειες ανθρώπων διαφορετικών πολιτισμών**
 - εκθέτουν συνοπτικά τα ήθη και τα έθιμα, την ενδυμασία, τη διατροφική παιδεία της Ελλάδας, της Γερμανίας και άλλων χωρών, π.χ. με φωτογραφίες, με κείμενα ή με σκηνική παρουσίαση (δραματοποιημένα)

- **ερευνούν τις αιτίες, που οι άνθρωποι εγκαταλείπουν τον τόπο κατοικίας τους και την πατρίδα τους**
 - ο μαθαίνουν για τις βασικές ανάγκες του ανθρώπου: τροφή, ενδυμασία, εστία
 - ο ενημερώνονται για τα δικαιώματα των ανθρώπων και των παιδιών, π.χ. το δικαίωμα για τροφή
 - ο συντάσσουν προσωπικές και πολιτικές αιτίες μετανάστευσης, π.χ. αλλαγή της θέσης εργασίας, προσφυγιά, διωγμοί
- **καταρτίζουν πίνακες εορτών και αργιών διάφορων πολιτισμών του στενού περιβάλλοντος και περιγράφουν την προέλευση και τη σημασία τους**
 - ο θρησκευτικές και πολιτιστικές γιορτές, π.χ. Χριστούγεννα και Πάσχα στην Ελλάδα και τη Γερμανία, καθώς και σε ολόκληρο τον κόσμο / εθνικές γιορτές
- **καταρτίζουν πίνακες τόπων συνάντησης**
 - ο θρησκευτικοί και πολιτισμικοί τόποι συνάντησης, π.χ. ενορίες, κοινότητες, μνημεία

Μ.Π. Γ/Δ 1.5 Συμβίωση στο χώρο εργασίας

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **περιγράφουν και συγκρίνουν συνθήκες εργασίας**
 - επισκέπτονται μια επιχείρηση: βιοτεχνία, βιομηχανία, αγροτική επιχείρηση ή εταιρεία παροχής υπηρεσιών, π.χ. συγκρίνουν τη δουλειά του φούρναρη στον παραδοσιακό φούρνο και σε μια βιομηχανία αρτοποιίας
 - ρωτούν άτομα για τις αλλαγές στη δουλειά τους π.χ. με τη χρήση νέων μηχανών και της ηλεκτρονικής
 - διαπιστώνουν τις επιπτώσεις της δουλειάς πάνω στην οικογενειακή ζωή, π.χ. εργασία με βάρδιες, Κυριακή ημέρα ξεκούρασης
 - γνωρίζουν ειδικές συνθήκες εργασίας στην Ελλάδα και τη Γερμανία
- **ερευνούν και περιγράφουν διάφορες μορφές εργασίας**
 - επισκέπτονται κοινωφελή ιδρύματα, π.χ. γηροκομείο, ίδρυμα προστασίας ζώων
 - ενημερώνονται και παρουσιάζουν τομείς εργασίας, την εκπαίδευση των εργαζομένων
 - διαπιστώνουν τομείς της καθημερινής ζωής, στους οποίους τελείται άμισθη εργασία, π.χ. στην οικογένεια, στην ομάδα κλπ.

Μ.Π. Γ/Δ 2. Φύση και τεχνολογία

Οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές αντιλαμβάνονται με όλες τις αισθήσεις τους φυσικά φαινόμενα και φαινόμενα της έμβιας και άβιας φύσης. Εκφράζουν τα προσωπικά τους ερωτήματα και οδηγούνται στην αυτόνομη μάθηση και έρευνα. Αναπτύσσουν σεβασμό, και υπευθυνότητα στη συναναστροφή με ζωντανούς οργανισμούς καθώς και συνείδηση προστασίας των βιότοπων. Εξετάζουν την τεχνολογική παρέμβαση στο περιβάλλον, την κατανάλωση πρώτων υλών και ενέργειας και αξιολογούν κινδύνους και προοπτικές

Μ.Π. Γ/Δ 2.1 Ζώα, φυτά, οικοσυστήματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **περιγράφουν το οικοσύστημα - δάσος και το οικοσύστημα – υγρών βιοτόπων στο πέρασμα του χρόνου**
 - ο επισκέπτονται ένα δάσος και έναν υγρό βιότοπο και καταγράφουν της αλλαγές με σκίτσα και φωτογραφίες
 - ο σχεδιάζουν, κατασκευάζουν και παρουσιάζουν μια έκθεση με θέμα το δάσος
- **παρατηρούν και κατονομάζουν επιλεγμένα ζώα και φυτά των οικοσυστημάτων δάσος και υγρός βιότοπος και τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα**
 - ο ανακαλύπτουν το βιότοπό τους, π.χ. στον κορμό, στο έδαφος, στις όχθες

- περιγράφουν την προσαρμοστικότητα ενός ζώου στο περιβάλλον του, π.χ. σωματική διάπλαση, μετακίνηση, αναπνοή
- δημιουργούν καρτέλες ζώων: περιγράφουν ζώα με βάση την εξωτερική τους εμφάνιση και τα ταξινομούν σε σαρκοφάγα και φυτοφάγα, θηλαστικά, πουλιά, ψάρια, έντομα, αμφίβια / άγρια ζώα και αγροτικά ζώα
- δημιουργούν καρτέλες φυτών: περιγράφουν φυτά με βάση την εξωτερική τους εμφάνιση και τα ταξινομούν κατά το φύλλο, το άνθος, τον καρπό και το μέγεθος
- δημιουργούν καρτέλες μανιταριών: ξεχωρίζουν τα μανιτάρια με βάση τα εξωτερικά τους χαρακτηριστικά και τα ταξινομούν σε αυτά που τρώγονται, αυτά που δεν τρώγονται και δηλητηριώδη
- παρουσιάζουν τροφικές σχέσεις και τη σημασία τους για την οικολογική ισορροπία, π.χ. φύλλα – μικροοργανισμοί – μικρά θηλαστικά – αρπακτικά πτηνά
- τα συγκρίνουν με επιλεγμένα είδη ζώων και φυτών όμοιων βιοτόπων στην Ελλάδα
- **περιγράφουν σχέσεις μεταξύ βιοτόπων και συνθηκών ζωής ανθρώπων, ζώων και φυτών στη Γερμανία και στην Ελλάδα**
 - ερευνούν, οργανώνουν και παρουσιάζουν βάσει ενός επιλεγμένου παραδείγματος, τους συντελεστές του οικοσυστήματος (διαδίκτυο, βιβλίο, ενημέρωση από ειδικούς), π.χ. πυρκαγιές δασών, εκχερσώσεις, ατμοσφαιρική ρύπανση, υπερεκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων, ρύπανση των υδάτινων πόρων (ρυάκια, λίμνες, ποτάμια, θάλασσες)
 - λαμβάνουν μέτρα προστασίας του επιλεγμένου οικοσυστήματος σε συνεργασία με εξωσχολικούς φορείς, π.χ. διοίκηση δημοτικού πάρκου, δασονομείο, αγροτική υπηρεσία, λιμενικό, οργανισμούς προστασίας της φύσης και του περιβάλλοντος όπως WWF ή Greenpeace / γίνονται ανάδοχοι δέντρων ή ρυακιών / συμμετέχουν σε αναπλάσεις του φυσικού περιβάλλοντος ή σε εκστρατείες καθαρισμού

Μ.Π. Γ/Δ 2.2 Φωτιά, νερό, φως

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **προγραμματίζουν και εκτελούν πειράματα και αξιολογούν τα αποτελέσματα**
 - περιγράφουν την καυσιμότητα των υλικών παρουσιάζοντας έκθεση των πειραμάτων, π.χ. ελαφρώς εύφλεκτα υλικά – δυσεύλεκτα υλικά / διακρίνουν την υφή των καύσιμων υλικών: π.χ. στεγνά – υγρά
 - ενισχύουν ή εμποδίζουν την καύση, π.χ. διοχετεύουν – απομακρύνουν εύφλεκτα υλικά / επιτυγχάνουν τη θερμοκρασία ανάφλεξης / αυξάνουν – μειώνουν την παροχή αέρα
 - τηρούν τους κανόνες πυρασφάλειας, π.χ. προστασία των ματιών, των μαλλιών / νερό για το σβήσιμο της φωτιάς
- **περιγράφουν αλλαγές στη φύση και παρουσιάζουν τα στάδια της εξέλιξης**
 - περιγράφουν τον «κύκλο του νερού» με μακέτα ή με εικόνες
 - συλλέγουν και παρουσιάζουν πληροφορίες για το σχηματισμό των σύννεφων και των ειδών βροχόπτωσης, π.χ. βροχή, χιόνι, χαλάζι, ψιλό χαλάζι, δροσιά, πάχνη
 - εξηγούν το σχηματισμό των εποχών: κατασκευάζουν προπλάσματα του Ήλιου και της Γης και παρουσιάζουν και περιγράφουν τις σχέσεις τους

Μ.Π. Γ/Δ 2.3 Οι καταστάσεις της ύλης

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **ερευνούν ορατές υλικές αλλαγές και παρουσιάζουν τα συμπεράσματα**
 - διαπιστώνουν τις τρεις καταστάσεις της ύλης: στερεά, υγρή, αέρια / εξάτμιση – εξάτμιση με βρασμό – συμπύκνωση – πήξη
 - περιγράφουν πειράματα διαλυτότητας της ύλης σε μια έκθεση: αναμειγνύουν – διαλύουν – διαχωρίζουν ουσίες, π.χ. πειράματα με μείγματα νερού με ζάχαρη, αλάτι, λάδι, αλεύρι, χυμό
 - περιγράφουν τη μετατροπή της ύλης με καύση σε μια έκθεση: τήξη – καύση – εξάμιση με βρασμό, π.χ. ζάχαρη, κρέας, κερι / απεικονίζουν το όφελος της διαδικασίας της καύσης, π.χ. κατά το βρασμό

Μ.Π. Γ/Δ 2.4 Ηλεκτρική ενέργεια

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **κατασκευάζουν υποδείγματα ενός ηλεκτρικού κυκλώματος**
 - εξετάζουν υλικά ως προς την αγωγιμότητά τους και επιλέγουν κατάλληλους αγωγούς
 - κατασκευάζουν ένα απλό ηλεκτρικό κύκλωμα και εξηγούν τον τρόπο λειτουργίας: πηγή ρεύματος, αγωγός, λαμπτήρας, διακόπτης, π.χ. εφαρμογή σε ένα παιχνίδι, σε φωτισμό
 - περιγράφουν τα αποτελέσματα της ηλεκτρικής ενέργειας: φως, θερμότητα, κίνηση, μαγνητισμός
 - τηρούν κανόνες ασφαλείας σε σχέση με την ηλεκτρική ενέργεια, π.χ. ηλ. συσκευές, πρίζα
- **συγκεντρώνουν και τεκμηριώνουν παραδείγματα διαφόρων μορφών της μετατροπής της ενέργειας**
 - μετατρέπουν τη μυϊκή δύναμη σε ηλεκτρική ενέργεια, π.χ. το δυναμό στο ποδήλατο
 - συγκεντρώνουν πληροφορίες για την υδροηλεκτρική ενέργεια, ηλιακή ενέργεια, αιολική ενέργεια και την ενέργεια του ατμού (καύση π.χ. από κάρβουνο, πετρέλαιο, φυσικό αέριο) και παρουσιάζουν τα αποτελέσματα / διακρίνουν τις ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- **ερευνούν τη σημασία και τη χρησιμότητα των πηγών ενέργειας**
 - συλλογίζονται δυνατότητες εφαρμογής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη Γερμανία και στην Ελλάδα, π.χ. συγκρίνουν τις ημέρες ηλιοφάνειας και βροχόπτωσης / μορφολογία του εδάφους σε διάφορες περιοχές
 - ερευνούν και συγκρίνουν τις συνέπειες των μορφών ενέργειας
 - μετρούν την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας των συσκευών στο σχολείο (ακόμη και σε κατάσταση αναμονής), π.χ. με κατάλληλα όργανα μέτρησης από τον τοπικό παροχέα ηλεκτρικής ενέργειας
 - παραθέτουν μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας

Μ.Π. Γ/Δ 2.5 Οικοδομήματα και κατασκευές

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **ερευνούν τη δομή και λειτουργία ενός οικοδομήματος και παραθέτουν σχέσεις υλικών και κατασκευής**
 - μελετούν ένα οικοδόμημα με τη βοήθεια σχεδίων, π.χ. μία λεπτομέρεια της Ακρόπολης των Αθηνών, του Ολυμπιακού χώρου του Μονάχου, του κάστρου της Νυρεμβέργης
- **κατασκευάζουν οικοδομήματα με απλά υλικά, καταγράφουν όλα τα βήματα εκτέλεσης και παρουσιάζουν τα αποτελέσματα**
 - πειραματίζονται με διάφορες τεχνικές πρακτικές, π.χ. η κατασκευή μιας στέγης
 - κατασκευάζουν μακέτες από οικοδομήματα και τις παρουσιάζουν, π.χ. πύργους, ναούς, γέφυρες
- **περιγράφουν μια τεχνολογική εφεύρεση και αξιολογούν τις συνέπειες της μετεξέλιξής της στην καθημερινότητα και στο περιβάλλον**
 - παρατηρούν την εξέλιξη ενός εργαλείου ή ενός είδους καθημερινής χρήσης, π.χ. εφεύρεση του κινητήρα με γρανάζι / χειροκίνητο ξύλινο μίξερ – ηλεκτρικό μίξερ – ηλεκτρικό τρυπάνι
 - αξιολογούν τα αποτελέσματα της χρήσης ηλεκτρικών συσκευών

Μ.Π. Γ/Δ 3 Χρόνος και χώρος

Οι δίγλωσσοι έλληνες μαθητές συνειδητοποιούν τί είναι χρόνος και τι χρονικό διάστημα. Εξετάζουν το ζωτικό χώρο ανθρώπων άλλων εποχών στον ελληνικό και γερμανικό πολιτισμό και συγκρίνουν με τις δικές τους συνήθειες ζωής. Φέρονται με σεβασμό στα επιτεύγματα των

προγόνων και των πολιτιστικών αγαθών. Αξιοποιούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για πληροφόρηση και επικοινωνία στη σωστή απόδοση ιστορικών και πολιτισμικών απόψεων. Γνωρίζουν γεωγραφικά χαρακτηριστικά του κοντινού περιβάλλοντός τους καθώς και απομακρυσμένων περιοχών και τα χρησιμοποιούν για τον προσανατολισμό τους. Ακόμη αναπτύσσουν συνείδηση και καλλιεργούν την ετοιμότητα για την προστασία των πολιτισμικών και ζωτικών χώρων. Συμπεριφέρονται ως οδηγοί και πεζοί με υπευθυνότητα και σύμφωνα με αυτά που ορίζει ο Κ.Ο.Κ.

Μ.Π. Γ/Δ 3.1 Μονάδες χρόνου και χρονικά διαστήματα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- παρουσιάζουν συνθήκες και συνθήκες ζωής ανθρώπων άλλων εποχών και τις συγκρίνουν με σημερινές συνθήκες (παράδειγμα από την Ελλάδα ή τη Γερμανία)
 - σε ότι αφορά τη συμβίωση των ανθρώπων στην τοπική κοινωνία, τις εμπορικές τους συναλλαγές, τη σχέση τους με τη φύση (επιλέγουν 1 άποψη) π.χ. πριν από έναν αιώνα, πριν πενήντα χρόνια και σήμερα
- καταρτίζουν έναν πίνακα της ιστορίας της συνοικίας τους / της πόλης στην οποία διαμένουν
 - αξιολογούν και παρουσιάζουν πηγές και παραδόσεις της τοπικής ιστορίας: ξενάγηση στην πόλη, Μουσεία, συμβουλευονται μάρτυρες άλλων εποχών / ερευνούν με τα ΜΜΕ και στα ΜΜΕ (βιβλιοθήκη, διαδίκτυο)
 - παρουσιάζουν σημαντικά γεγονότα της ιστορίας του τόπου τους χρονολογικά (ιστορική γραμμή)
- μαθαίνουν για την ελληνική μυθολογία
 - 1η Ενότητα: Η δημιουργία του κόσμου / Ο Ηρακλής / Ο Θησέας / Η Αργοναυτική εκστρατεία
 - 2η Ενότητα: Ο Τρωικός πόλεμος (Η Ιλιάδα)
 - 3η Ενότητα: Οι περιπέτειες του Οδυσσέα (Η Οδύσσεια)
- μαθαίνουν για την ελληνική ιστορία
 - 1η Ενότητα: Η εποχή του λίθου / Η εποχή του χαλκού στην Ελλάδα – Κυκλαδικός πολιτισμός / Μινωικός πολιτισμός / Μυκηναϊκός πολιτισμός
 - 2η Ενότητα: Γεωμετρικά χρόνια / Αρχαϊκά χρόνια / Κλασικά χρόνια – Περσικοί πόλεμοι – Ο Χρυσός Αιώνας
 - 3η Ενότητα: Κλασικά χρόνια – Ο πελοποννησιακός πόλεμος – Η Μακεδονία / Ελληνιστικά χρόνια – Οι διάδοχοι του Μ. Αλεξάνδρου – Ρώμη και Ελλάδα
- διοργανώνουν γιορτή με θέματα από την ιστορία της συνοικίας ή της περιοχής τους (στη Γερμανία και στην Ελλάδα)
 - συγκεντρώνουν πληροφορίες για διάφορες γιορτές, επιλέγουν κάποιες από αυτές και τις παρουσιάζουν

Μ.Π. Γ/Δ 3.2 Η περιοχή, ο τόπος κατοικίας, ο κόσμος

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- χρησιμοποιούν χάρτες και βοηθήματα ως βοήθειες προσανατολισμού
 - χρησιμοποιούν σχέδια και χάρτες για να προσανατολιστούν στην περιοχή του σχολείου και στον τόπο κατοικίας, π.χ. αστικούς χάρτες, θεματικούς χάρτες, οδικούς και γεωμορφολογικούς χάρτες
 - διαβάζουν τα σύμβολα στο υπόμνημα ενός χάρτη και σχεδιάζουν από μόνοι τους σύμβολα
 - προσδιορίζουν σημεία του ορίζοντα με βοηθήματα, π.χ. τη θέση του ήλιου, τα άστρα, με ρολόι, πυξίδα
 - παρατηρούν την υψομετρική απεικόνιση σε χάρτες, π.χ. ισούψεις (υψομετρικές) καμπύλες, χρωματική διαφοροποίηση των υψών των διαφόρων περιοχών

- παρατηρούν την κλίμακα των χαρτών και προσδιορίζουν αποστάσεις
- **συγκρίνουν, περιγράφουν και καταγράφουν τα φυσικά αλλά και τα διαμορφωμένα χαρακτηριστικά του τόπου κατοικίας τους και της περιοχής**
 - παρατηρούν και διαπιστώνουν στον αστικό χάρτη της περιοχής τους διάφορες τοποθεσίες, π.χ. βιομηχανικές ζώνες, τόπους αναψυχής, γειτονιές, αγροκτήματα
 - διαβάζουν τοπογραφικούς και θεματικούς χάρτες και σχέδια της πόλης και της περιοχής (Γερμανίας και Ελλάδας)
 - παρατηρούν και διαπιστώνουν φυσικά δεδομένα, π.χ. βουνά, λίμνες, ποταμούς, χλωρίδα, πανίδα
 - περιγράφουν περιοχές διαμορφωμένες από τον άνθρωπο, π.χ. δίκτυο Μέσων Μαζικής Μεταφοράς στην πόλη (δίκτυο του Μετρό στο Μόναχο, στη Νυρεμβέργη, στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη) ή το οδικό δίκτυο (στο Μόναχο, στη Νυρεμβέργη, στη Θεσσαλονίκη και γύρω από αυτές τις πόλεις)
- ερευνούν, περιγράφουν και συγκρίνουν γεωγραφικές περιοχές
 - διαβάζουν τοπογραφικούς και θεματικούς χάρτες της Βαυαρίας, Γερμανίας, Ελλάδας, Ευρώπης, του κόσμου
 - παρατηρούν και διαπιστώνουν σχέσεις μεταξύ του ανάγλυφου της Γης και της αξιοποίησης αυτού, π.χ. πεδιάδα – καλλιέργεια δημητριακών, ορεινή περιοχή – κτηνοτροφία (επιλογή ελληνικά/γερμανικά)

Μ.Π. Γ/Δ 3.3 Διαδρομή για το σχολείο και οδική ασφάλεια

Οι μαθητές και οι μαθήτριες

- **περιγράφουν και συζητούν τους τρόπους συμπεριφοράς των οδηγών και των πεζών**
 - αναπτύσσουν σωστή οδική συνείδηση και συμπεριφορά: εφαρμόζουν προδιαγραφές, πινακίδες σήμανσης και ρυθμίσεις
 - διαπιστώνουν λάθος συμπεριφορές στην κυκλοφορία
 - συμπεριφέρονται συναδελφικά, π.χ. βοηθούν, όταν χαλάσει κάποιο ποδήλατο
 - αιτιολογούν την επιλογή του μέσου συγκοινωνίας, π.χ. φιλικό προς το περιβάλλον, ενισχύει την υγεία
- **χρησιμοποιούν τα δημόσια μέσα συγκοινωνίας για να πάνε σε σχολικές εκδηλώσεις**
 - διαβάζουν τα δρομολόγια των δημόσιων και ιδιωτικών αστικών συγκοινωνιών του τόπου κατοικίας τους ή της συνοικίας τους και επιλέγουν κατάλληλες διαδρομές
- **εκτελούν μία διαδρομή σε πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής**
 - ολοκληρώνουν την εξάσκηση τους με το ποδήλατο στην αυλή του σχολείου
 - χρησιμοποιούν ασφαλή ενδυμασία και ποδηλατικό κράνος
 - ελέγχουν το φωτιστικό εξοπλισμό του ποδηλάτου
- **συμπεριφέρονται με το ποδήλατο πάντα σύμφωνα με τους κανόνες οδικής κυκλοφορίας**
 - τηρούν τους κανόνες για τις αποστάσεις που πρέπει να κρατούν και την κίνηση στη δεξιά μεριά του δρόμου
 - ξεπερνούν εμπόδια
 - συμπεριφορά σε διαβάσεις πεζών
